

1. Bog i njegova otkrivenja

A. O traganju za smislom

Svaki čovek se trudi da osmisli svoj život. Život bez svrhe i cilja, nije vredan življenja. Zbog toga svaki čovek na ovom svetu svesno ili nesvesno traga za smislom svog života, za nečim zbog čega je vredno živeti.

Potreba za smislom daje ljudskom biću motiv i snagu za veoma tešku borbu na ovom svetu. Traganje za smislom, je, prema tome, deo neprekidne čovekove borbe za opstanak.

U istoriji čovečanstva postoji mnogo pokušaja u naporima za osmišljavanje ljudske egzistencije. Ovo osmišljavanje razvijalo se u različitim pravcima. U kome pravcu se čovek kreće kada je u pitanju osmišljavanje ličnog života, zavisi od njegovog poimanja života posle smrti. U osnovi svih tih različitih pogleda na svrhu čovekovog života nalaze se dva pogleda:

1. **Idealizam.** Grci, začetnici istorije zapadne misli, bili zaokupljeni od samog početka prolaznošću u ovom životu. Shvatili su da sve što postoji na ovom svetu ima svoj početak i kraj. Svaki čovek jednom se rađa, proživi svoj vek i na kraju umire. Grci su zbog toga težili stvaranju jednog novog sveta, sveta besmrtnosti i neprolaznosti. Oni su kroz delovanje bogova iz svoje mitologije ili Platonov objektivni idealizam, stvarali večni i neprolazni svet nedostupan smrtnicima u ovom životu, ali i te kako dostupan posle smrti. Smisao života sastojao se u upoznavanju tog onostranog, neprolaznog sveta i u moralnom življenju na ovom svetu koje bi omogućilo konačno »spasenje« u svetu besmrtnosti.

2. **Materijalizam.** S druge strane, takođe u grčkoj tradiciji, postojalo je verovanje da postoji samo materijalni svet i samo ovozemaljski život. Prema tome, čovek je samo skup atoma koji se jednog dana raspada u hladnom svemiru iz koga je i potekao. Smisao života sastojao bi se u potpunom i svakovrskom uživanju na ovom svetu, tj. smisao treba tražiti samo na ovom svetu.

Kakav je biblijski pogled na svet?

Biblijski pogled na svet prevazilazi sva ljudska traganja za smislom. Ono što Biblija još na svojim prvim stranicama ističe jeste činjenica da se smisao života nalazi u Bogu Stvoritelju (1. Mojsijeva 1, 1). Smisao života nije kategorija koja ljudski um može sam da odredi, već je potrebno da mu se smisao otkrije odozgo. Bog se u Bibliji Bog se otkriva čoveku i otkriva mu konačni smisao postojanja – zajedništvo sa Njim. »U srcu svakog čoveka postoji čežnja za nečim što ne poseduje. Milostivi Bog usadio je ovu čežnju u njegovu prirodu. Zato čovek često nije zadovoljan svojim životnim uslovima ili dostignućima, ma kakvi oni bili. Bog želi da čovek traga za najuzvišenijim dobrom i da u tome otkrije večnu sreću svoje duše... Bog je zamislio da ova čežnja ljudskog srca vodi Onome koji je jedino u stanju da je zadovolji. Njegova želja je da se ona okrene Njemu, svom punom i potpunom ispunjenju.«

Bog je ličnost. On je neko, a ne nešto. Biblija tvrdi da Bog ima svoje ime (2 Mojsijeva 20, 7). Štaviše, Bog je stvorio čoveka po svom obličju ili slici, pa je čovek kao slobodna ličnost u stanju da stupi u zajedništvo sa Bogom Tvorcem (1 Mojsijeva 1, 26. 27).

Ali, kako upoznati Boga? Biblija tvrdi da čovek može da upozna Boga samo pomoću Njegovog otkrivenja. Ako se Bog ne otkrije čoveku svako ljudsko viđenje Boga biće samo čista spekulacija ograničenog i smrtnog uma.

B. Kako se Bog otkriva čoveku

1. Kako se Bog otkriva kroz stvaranje i prirodu?

Već na prvim stranicama Svetoga pisma upoznajemo se sa Bogom koji je Tvorac neba i Zemlje (1. Mojsijeva 1, 1). On je Stvoritelj svega što postoji, vidljivog i nevidljivog (Kološanima 1, 16-17).

Stari zavet otkriva Boga koji se preko svojih dela stvaranja otkriva celokupnom čovečanstvu:

»Nebesa kazuju slavu Božju, i dela ruku njegovih glasi svod nebeski. Dan danu dokazuje i noć noći javlja... Po svoj zemlji ide kazivanje njihovo i reči njihove na kraj vasiljene.« (Psalam 19, 1-4)

Psalmista David ističe da se Bog kao Tvorac univerzalno otkriva tj. to otkrivenje je dostupno svakom čoveku. Posmatrajući prirodu, njenu lepotu i zakone, svako može upoznati Boga kao Stvoritelja i apostol Pavle upravo to i potvrđuje: **»Jer što se može doznati za Boga, poznato je njima (neznabošcima), jer im je Bog javio...«** (Rimljanima 1, 19-20). Izraz koji ističe tu činjenicu – da im je Bog javio, neposredno potvrđuje istinu o tome da se Bog otkriva svakom čoveku preko svojih dela stvaranja.

Svemir koji je Bog stvorio uređen je do te mere da njegovo savršenstvo prevazilazi i najprecizniji mehanizam koji čovek može da stvori. Jedan od savremenih hemičara, istraživača prirode i kandidata za Nobelovu nagradu, dr Fric Šefer, rekao je:

»Značaj i radost moje nauke sastoji se u povremenim trenucima otkrivanja nečeg novog. Tada sebi obično kažem: Znači tako je to Bog stvorio! Moj cilj je da razumem mali deo Božjeg plana.«

Na osnovu uređenosti svemira i savršenih zakona koji u njemu vladaju slobodno se može reći da svemir zahteva postojanje jednog Tvorca – Boga.

Svemir ima svoj početak. Ako ima svoj početak, on mora da ima i svoj prvi uzrok postojanja (Bog Tvorac). Veliki naučnik DžDž veka Albert Ajnštajn priznao je da se iza svemira može nazreti »prisustvo sile uzvišenog razuma« i da je »početak neophodan«. Jedan od najpoznatijih fizičara i kosmologa, koji je verovatno najpopularniji teorijski fizičar posle Ajnštajna, Stiven Hoking, u svojoj knjizi »Kratka istorija vremena« kaže:

»Teško je raspravljati o postanku svemira bez spominjanja ideje o Bogu. Moj rad na teoriji o počecima svemira je na granici između nauke i religije, s tim što pokušavam da ostanem na strani nauke. Svim je moguće da Bog deluje na načine koji su neobjašnjivi samo fizičkim zakonima, nego svako mora da ima ličnu veru.«

Veličanstvo prirode navelo je mnoge naučnike da priznaju veličinu Božje moći i stvaranja. Filozof Fransis Bekon jednom prilikom je rekao: »Bog nikada nije učinio čudo da razuveri ateistu, jer ga svetlost prirode može navesti da prizna Božje postojanje.«

Ono što je značajno jeste da Bog Svetoga pisma nije samo hladni Tvorac ili prvi Pokretač svega stvorenog. On je sve stvorio iz ljubavi, i samo iz ljubavi održava sve što je stvorio (vidi Dela 17, 24-28). Ako je Bog sve stvorio iz ljubavi to znači i da je i čoveka lično stvorio iz ljubavi i želi da ima blisku zajednicu sa njim. Cilj Božjeg stvaranja je neprekidna zajednica Boga i Njegovih stvorenja (sa čovekom kao krunom svih stvorenja).

2. Kako se Bog otkriva kroz savest?

Veliki filozof Imanuel Kant jednom prilikom je rekao: »Dve stvari me sve više zadivljuju i podstiču na razmišljanje: zvezdano nebo nada mnom i moralni zakon u meni.« Već smo naglasili da je Bog Tvorac zvezdanog neba i čitave Zemlje. Međutim, postoji još jedno izuzetno Božje otkrivenje – unutar ljudskog bića. To je moralno ustrojstvo koje svakom čoveku pokazuje šta je dobro a šta zlo. Ovaj moralni mehanizam zove se savest. Apostol Pavle je objasnio kako on deluje: **"Jer kad neznabošci neimajući zakona sami od sebe čine što je po zakonu, oni zakona neimajući sami su sebi zakon: oni dokazuju da je ono napisano u srcima njihovim što se čini po zakonu, budući da im savest svedoči, i misli među sobom tuže se ili pravdaju."** (Rimljanima 2, 14.15). U skladu sa ovim saznanjem nameće se pitanje: Ako je čovek stvoren evolutivnim putem, bez natprirodne Božje intervencije, odakle savest u njemu? Savest ukazuje na uzvišeno čovekovo poreklo. Savest nije nastala evolucijom nego stvaranjem od strane Boga, koji je u čoveka utkao moralnu strukturu po kojoj treba da živi. Savest je, međutim, zbog čovekovog pada u greh i odbijanja poslušnosti Božjim moralnim načelima veoma oslabljena. Iz tog razloga Bog se u potpunosti otkriva čoveku pomoću pisane Reči – Svetog pisma, koje je objektivno merilo istine i razlikovanja dobra i zla.

3. Kako sveto pismo otkriva Boga?

"Pregledajte pisma... ona svedoče za mene" (Jovan 5,39)

Najpotpunije Božje otkrivenje koje služi kao merilo svakog drugog Božjeg otkrivenja, jesu sveti spisi Biblije. Sveto pismo je Božja reč (Božja objava) i kao takvo zaslužuje posebnu čovekovu pažnju. Naime, svaka izjava ili istina o pravome Bogu potiče iz nadahnutog teksta Svetog pisma.

4. Kako se Bog otkrio u Isusu Hristu?

"Jer u Njemu živi svaka punina Božanstva telesna" (Kološanima 2,9).

U Isusu Hristu, koji je u isto vreme i Bog i Čovek, Bog se otkrio u svojoj neshvatljivoj poniznosti i ljubavi. Isus Hristos je konačno i savršeno otkrivenje živoga Boga (Jevrejima 1, 2; Kološanima 2, 9; Jovan 14, 9). Sve Božje osobine koje ćemo navesti u nastavku ove teme pripadaju i Gospodu Isusu Hristu.

V. Kakav je Bog?

Sve Božje osobine mogu se svrstati u dve grupe: osobine Božjeg veličanstva i osobine Božje moralne dobrote. Uravnotežen biblijski pogled na ove dve grupe Božjih osobina stvara i uravnoteženu sliku pravoga Boga.

1. Božja veličina

"A Gospod je pravi Bog, Bog živi i car večni..." (Jeremija 10,10).

Bog je istiniti i pravi Bog. Nasuprot lažnim bogovima drevnih panteona koji su bili tvorevina svojih poklonika (Psalam 115, 4-8), Bog je pravi Bog (Jeremija 10, 10-12). Štaviše, Bog je jedini Bog (5 Mojsijeva 4, 35). Monoteizam, verovanje da postoji samo jedan Bog, je osnova hrišćanske religije (5. Mojsijeva 6, 4; Marko 12, 29. 32). Iako se Bog otkriva u tri lica (Otac, Sin i Duh Sveti), On je jedan Bog i kao takav deluje u odnosu prema svojim stvorenjima.

Bog je svet. Biblijsko shvatanje svetosti podrazumeva odvojenost od greha, a Božija svetost ispšolja se i u Njegovoj odvojenosti od ograničenja stvorenog sveta (Isaija 6, 1-4). Svojom svetošću Bog ne želi da uništi čoveka, nego da mu pokaže primer moralnog življenja: **»Jer sam ja Gospod Bog vaš; zato se osvećujte i budite sveti, jer sam ja svet.«** (3. Mojsijeva 11, 44).

Bog je savršen i nepromenljiv (Malahija 3, 6; Jakov 1, 17; Jevrejima 13, 8). Božja postojanost prikazana je u Starom zavetu slikom stene (2. Samuilova 22, 3; 5. Mojsijeva 32, 4). Bog je nepromenljiva i nepokolebljiva Stena spasenja svog naroda.

Bog je večan (Psalam 90, 2), svemoguć (Matej 19, 26), sve vidi i sve zna (Psalam 139, 1-18; Jov 37, 16), životodavan jer ima život »u sebi« (Jovan 5, 26). Bog poznaje svaku tajnu i otkriva budućnost (Danilo 2, 22. 28).

Božja veličina se ispoljava i u nemogućnosti potpunog razumevanja Njegove prirode (O Jovu 11,7). Bog se otkrio svojim stvorenjima, ali još uvek postoji i nepoznati deo Božje ličnosti koji se ne može shvatiti zbog metafizičkih ograničenja, kao što stoji u Psalmu 139,6: **“ Čudno je za me znanje Tvoje, visoko, ne mogu da ga dokučim”**.

Božja uzvišenost navodi nas na obožavanje Boga što je jedini odgovarajući stav u susretu sa Božjom veličinom. Kao neshvatljivi, veliki, strašni Bog Stvoritelj zaslužuje našu hvalu, strahopoštovanje, divljenje i obožavanje.

Božija uzvišenost se ne ogleda samo u njegovim osobinama, već i u njegovim delima. Ono što nas najviše zadivljuje je stvaranje svemira i sveta. Bog je Tvorac svega vidljivog i nevidljivog. On ima silu da stvara ni iz čega (edž nihilo). Stvaranje i danas zapanjuje mnoge naučnike i ispunjava ih divljenjem i strahopoštovanjem prema Bogu Tvorcu. Osim toga, ako je Bog stvorio svet Njemu nije ništa teško (neposredna veza postoji u tekstu iz Knjige proroka Jeremije 32, 17). On je sposoban da reši naše individualne probleme i probleme čovečanstva. On je jedino rešenje za probleme ljudskog roda.

2. Božja dobrota

Iako je uzvišen i nedokučiv, *Bog je pun dobrote* prema svojim stvorenjima. Iznad svega Božja dobrota se iskazuje u Božijoj ljubavi (1. Jovanova 4, 10; Rimljanima 5, 6-8). Ljubav je temeljno svojstvo Božje prirode, jer je Bog poistovećen sa tim svojstvom. Ljubav nije samo Božja osobina, ona prožima celokupan Božiji odnos prema čoveku i drugim stvorenjima, čak i onda kada čovek ne zaslužuje безусловnu i neograničenu ljubav svog Tvorca.

Bog je milostiv i sažaljiv prema grešnicima: **"...Gospod, Gospod, Bog milostiv, žalostiv, spor na gnjev i obilan milosrdem i istinom"** (2. Mojsijeva 34, 6). U Božijem čekanju da se čovek pokaje za svoje grehe vidi se Božija dugotrpeljivost (Rimljanima 2, 4; 9, 22; 1. Petrova 3, 20).

Bog se stara za čovekove potrebe i potrebe svih bića (Luka 12, 24-32; Matej 5, 45). Bog je zaštitnik ugroženih i nemoćnih (5 Mojsijeva 24, 10-22).

Bog je apsolutno pravedan tj. deluje u skladu sa moralnim principima koje je sam postavio. Kao pravedan Bog, On je veran zavetu (savezu) koji je uspostavio sa svojim narodom (Jeremija 9, 24).

Kao dobri i pravedni Bog, *On ne gleda ko je ko* (5. Mojsijeva 10, 17; Rimljanima 2, 11). U Rimljanima 2, 11 jasno je da Bog ne gleda ko je ko u procesu spasenja. Svi su pod grehom i od svih se zahteva vera u Isusa Hrista kao jedini put spasenja od smrti i greha. Svi ljudi, bez razlike, moraju proći ovaj put spasenja.

G. Hristocentričnost Božjeg otkrivenja

Svaka biblijska tema neposredno je povezana sa Izvorom svih učenja – Gospodom Isusom Hristom, najznačajnijim ličnošću i centralnim motivom svih učenja u Pismu. Iskoristimo ilustraciju iz anatomije. Ako sva biblijska učenja budu predstavljena udovima jednog tela onda je Hristos životodavno srce »organizma« biblijske doktrine. On »pokreće« životodavnu »krv« (svoj Duh) koji prožima sva učenja u Svetom pismu. Ovakav organski pogled na biblijska učenja ujedinjava ih kao jednu priču, jedan sistem, jedan organizam Istine koja je dostupna samo u Isusu Hristu (vidi Efescima 4, 21).

Kada je reč o Božjim osobinama na kraju moramo naglasiti da se sve osobine savršeno otkrivaju u Gospodu Isusu Hristu. Isus iz Nazareta je savršeno otkrivenje uzvišenog i dobrog Boga koji je u ljudskom

telu došao na ovaj svet da spase ljude od greha i smrti. O Bogu izvan Isusa Hrista nije moguće razmišljati, jer je Hristos »**sva punina božanstva telesno**«. (Kološanima 1, 19; 2, 9) Božje Otkrivenje ima, dakle, jednu važnu osobinu a to je hristocentričnost.

Prihvatiti sva Božja otkrivenja znači svoj život predati Gospodu Isusu Hristu koji je savršeno otkrivenje Boga. On je veličanstveni i dobri Bog koji je postao čovek našeg spasenja radi. On je smisao ljudskog postojanja, koji može da nađe svako ko iskreno traga za istinom: »*Postoji dovoljno svetlosti za one koji žele da vide, i dovoljno tame za one koji ne žele da vide.*« (Blejš Paskal)

2. Sveto pismo – Božja reč

Na samom početku treba naglasiti da je Sveto pismo: 1. naročito otkrivenje Boga (koje služi kao merilo za sva ostala otkrivenja), i 2. najpotpunije (u Bibliji je najviše otkrivenja o pravome Bogu). Kao takvo, Sveto pismo zaslužuje posebnu čovekovu pažnju. Jedan od poznatih hrišćanskih pisaca rekao je da je »prva dužnost svakog razumnog bića da upozna volju Božju kroz Sveto pismo i da živi po njoj«. Neka to bude i naš prvi zadatak.

A. Poreklo Svetog pisma

1. *Od čega se sastoji Sveto pismo?*

Sveto pismo obuhvata Stari i Novi zavet. Stari zavet je podeljen na tri glavna dela (ova podela je važila u Hristovo vreme, a kod Jevreja važi i danas): 1. Torah (Zakon ili Petoknjižje), 2. Naviim (rani i kasni proroci) i 3. Ketubim (ostali spisi). Ove tri grupe spisa Isus navodi u tekstu koji se nalazi u Jevandeljima po Luki 24, 44.45. Stari zavet obuhvata istoriju sveta od stvaranja do konačne izgradnje drugog hrama u Jerusalimu (krajem V veka pre Hrista). Stari zavet je pisan od DžV veka pre Hrista do V veka pre Hrista i obuhvata kanon od 39 knjiga.

Novi zavet je podeljen na: 1. istorijske spise (4 Jevanđelja i Dela apostolska), 2. poučne spise (sve poslanice) i 3. proročke spise (Jovanovo Otkrivenje). Novi zavet nastao je u toku 1. veka posle Hrista i obuhvata 27 knjiga. Reč Biblija na grčkom jeziku znači »skup malih knjiga (biblion). Sveto pismo je božanski nadahnuti skup različitih knjiga.

Nastanak Svetog pisma je proces koji je trajao skoro šesnaest vekova. Pa ipak, između Starog i Novog zaveta postoji jedinstvo i sklad u poruci. Obično se kaže da je »Novi zavet u Starom sakriven, a Stari u Novom otkriven«. To znači da se Novi zavet ne može se razumeti bez proučavanja Starog zaveta i obratno. Mnoga lažna učenja u Hrišćanskoj crkvi vremenom su nastala zbog nepoštovanja ovog biblijskog pravila.

2. *Ko je autor Svetog pisma?*

U 2. Timotiju 3, 16. apostol Pavle kaže da je celo Sveto pismo »od Boga dano«. Ovaj izraz preveden kao »dano« znači u stvari »udahnuto«. Bog je naime svojim Svetim Duhom »nadahnuo« pisce svetih spisa koji su jezikom svog vremena saopštavali božanske poruke. Apostol Petar kaže da »**nikad proroštvo ne bi od čovečje volje, nego naučeni (bukvalno nošeni) Svetim Duhom govoriše sveti Božji ljudi**«. (2. Petrova 1, 19-21) Ovaj tekst ukazuje na dvostruku prirodu Svetog pisma. Naime, s jedne strane Bog je bio Izvor otkrivenja i nadahnuća Svetog pisma, a s druge strane poruke su zapisivali sveti Božiji ljudi naučeni od Božijeg Duha. Ljudi koji su pisali Sveto pismo bili su različitog porekla i zanimanja (pastiri, plemići, carevi, ribari, itd). Svi oni pisali su jezikom svog vremena i kulture. Međutim, poruka koju su zapisali je božanska i značajna za sve ljude u sva vremena. Sveto Pismo nije obična knjiga, ono je Božja reč ili Božja objava o Njegovoj volji.

3. *Kako je nastao kanon (skup svetih spisa) Svetog pisma?*

Kako je Biblija dobila svoj današnji oblik, s obzirom da su njeni spisi nastajali tokom više vekova i da su pored biblijskih spisa tokom istorije pisani još mnogi drugi poučni religiozni spisi? Kada je u pitanju Stari zavet, on je bio oblikovan još pre Hristovog vremena, a Bog je preko svojih proroka jasno posvedočio božansko nadahnuće njegovih spisa (Tora ili Zakon, Proroci i Spisi). Isus Hristos je potvrdio nadahnuće i autoritet sva tri dela Starog zaveta (Luka 24, 27; Jovan 5, 38.39), kao i apostoli (Dela 18, 24; 2 Timotiju 3, 16). Stari zavet je prvobitno bio Biblija prve Hrišćanske crkve.

Hrišćanska crkva vremenom je Starom zavetu priključila i spise Novog zaveta i tako je izgrađen sadašnji oblik Svetog pisma. Spisi Novog zaveta postali su neophodna karika između Crkve i Hrista, kada su umrli apostoli koji su bili Hristovi svedoci. Propovedanje apostola koji su imali lično poznanstvo sa Hristom i božansko posvećenje za rad, imalo je presudni značaj za Crkvu. Posle njihove smrti njihovi spisi ostali su kao njihovo autentično svedočanstvo. Autoritet Novog zaveta potiče od apostola, dok njihov autoritet i nadahnuće potiču od Hrista. Kako su se vremenom počeli javljati i drugi spisi koji su pretendovali da imaju božanski autoritet, nastala je potreba da se zvanično istaknu i odvoje sveti božanski spisi Novoga zaveta. To je učinjeno 367. godine.

Međutim, činjenica da je Crkva stvorila kanon ne znači da je ona stvorila Bibliju i da ima vlast nad njom. Prilikom stvaranju kanona Crkva nije dala autoritet određenim spisima. Naprotiv, ona je priznala

božanski autoritet koji su ti spisi već dobili od Boga. Biblijski spisi nisu postali autoritativni zato što ih je Crkva takvim proglasila, već ih je Crkva uključila u kanon i izdvojila od ostalih spisa zato što su oni vekovima imali taj božanski autoritet imali i zato što ih je Crkva već smatrala božanski nadahnutim. Poslušimo se jednom ilustracijom da to bliže predstavimo: Otac i sin šetali su ulicom kojom se tiskalo mnoštvo ljudi. Dečak je čvrsto držao ruku svog oca, ali je u jednom trenutku ispustio očevu ruku i oca više nije bilo pored njega. U strahu okretao se, pokušavajući da u mnoštvu ljudi pronađe svog oca. Posle kraćeg vremena u gomili ljudi ugledao je svog oca, veselo ga pozvao i potrčao k njemu. To što je dečak potrčao prema određenom čoveku nije učinilo nepoznatog čoveka dečakovim ocem. Naprotiv, dečak je potrčao tom čoveku zato što je to bio njegov otac.

4. *Kakav je odnos između tradicije i Svetog pisma?*

Hrišćanska tradicija ima mesto u Hrišćanskoj crkvi, ali ona uvek mora da bude proverena Svetim pismom, jer je ono merilo svih drugih otkrivenja. Ukoliko u hrišćanskoj tradiciji postoji nešto što se ne sukobljava sa biblijskim učenjem svaki hrišćanin to treba da prihvati, ali opet ne na istom nivou kao pisano Reč Božju koja svojim autoritetom prevazilazi sve druge Božje objave.

B. Zašto je dato Sveto pismo?

Sveto Pismo je dato iz više razloga. Ono je, kao Božja reč, neophodno u izgradnji hrišćanskog karaktera.

»I budući da iz malena znaš sveta pisma koja te mogu umudriti na spasenje u Hristu Isusu. Sve je pismo od Boga dano i korisno za učenje, za karanje, za popravljanje, za poučavanje u pravdi, da bude savršen čovek Božji, za svako dobro delo pripravljen.« (2. Timotiju 3, 15-17)

Ovaj tekst sadrži nekoliko značajnih ideja o tome zašto je dato Sveto pismo.

1. *Za učenje.* Sveto Pismo je otkrivenje Božje volje. U njemu postoje razna učenja (koja navodimo za vreme proučavanja) koja su jedini ispravni sistem verovanja. Prema tome, izuzetno je važno da poznamo biblijsko učenje i da ga svakim danom primenjujemo (2. Timotiju 4, 2-4). Znajući da će se, posle njegove smrti uvući u Crkvu uvući lažni učitelji, apostol Pavle opominje Timotija da se drži jedine Istine a to je Reč, Sveto pismo.

2. *Za karanje.* Mnogi ljudi ne mogu da čitaju Bibliju, jer osuđuje njihov stvaran greh. Mi moramo biti otvoreni i spremni da prihvatimo Božje ukoravanje koje osuđuje greh u nama i želi da nam pomogne da se odrekemo greha i živimo pobožnim životom.

3. *Za popravljanje.* Biblija nas svakodnevno usavršava i pokazuje nam pravi životni put. Spasenje u Isusu Hristu je proces koji traje celokupnog života i u tom procesu Sveto pismo ima ključnu ulogu u ukazivanju na grehe i slabosti koji su duboko ukorenjene u čoveku. Popravljanje je svakodnevni proces.

4. *Za poučavanje u pravdi.* Sveto pismo nas uči koja dobra dela pravednosti da činimo. S obzirom da je Biblija jedino oštro merilo dobra i zla ona nas nadahnjuje da činimo dobro i tako nas čuva od zla.

Krajnji cilj ovog procesa je savršenstvo u Gospodu Isusu Hristu. Ovo savršenstvo je Božji dar i može se postići samo revnim istraživanjem Svetog pisma i molitvom. Ono je uzvišeni cilj svakog proučavanja Biblije.

V. Kako razumeti Sveto pismo?

1. *Sveto Pismo je duhovna knjiga*, zato se ne može razumeti bez pomoći Svetog Duha. Ona govori o pojmovima koji ljudima ne bi bili dostupni da nisu preko Svetoga Duha otkriveni od Boga. To otkrivenje prevazilazi sve ljudske teorije (1. Korinćanima 2, 10-13). Zbog toga **»telesni čovek (koji nije prosvećen od Boga) ne razume što je od Duha Božjeg jer mu se čini ludost i ne može da razume, jer treba duhovno da se razgleda. Duhovni pak sve razgleda...«** (1. Korinćanima 2, 14-15) Jasno je da neporođeni čovek, čovek koji nema Duha Božjeg, ne može da razume poruku Pisma. Prema tome, od izuzetnog je značaja da pre proučavanja Biblije molimo Boga da nam pruži prisustvo svog Duha koji je autor Svetog pisma. A ko može bolje da protumači smisao neke knjige od njenog autora? Bog je i te kako voljan da da svog Duha onima koji traže (Jovan 14, 26; Luka 11, 13; Dela 5, 32).

2. Prilikom proučavanja Biblije isto je tako važno da Pismu pristupimo *»otvorenog uma«* (bez predrasuda) i *»otvorenog srca«* (sa voljom i motivacijom da se menjamo). Bez ovakvog pristupa ne može se primiti ni razumeti Božja pouka. Božja pouka se saopštava samo poniznima i onima koji su spremni da budu poučeni. Isus je jednom prilikom rekao: **»Hvalim te, Oče, Gospode neba i zemlje, što si ovo (otkrivenje Božje) sakrio od premudrih i razumnih (tj. od onih koji se uzdaju samo u svoje znanje i smatraju da im je ono dovoljno) a kazao si prostima (ova reč u bukvalnom smislu znači deci, poniznima, koji traže)»**. (Luka 10, 21)

G. Hristocentričnost Svetog pisma

Postoji zanimljiva paralela između Biblije i Hrista. Kao što je Biblija Božja reč (2. Timotiju 3, 16-4, 2), tako je i Hristos Reč Božja (Jovan 1, 1.14). Isus Hristos je utelovljena Reč, dok je Biblija pisana Božja reč. Kao što se u Hristu božansko nikada ne može da se odvoji od ljudskog, tako i u Bibliji postoji tajanstveni spoj božanskog otkrivenja i ljudskog glasa. Prema tome jasno je da Biblija ima cilj da svedoči o spasenju u Isusu Hristu. Gospod Isus kaže: »**Pregledajte Pisma. . . ona svedoče za mene.**« (Jovan 5, 39) Celokupno Sveto pismo svedoči o Isusu Hristu. U Starom zavetu On je večni Jahve (Gospod), Tvorac sveta i Bog Izrailju. U Novom zavetu On je ponizni tesar iz Nazareta koji je večni Bog u telu, On je Žrtva na krstu, On je Spasitelj i Posrednik iz poslanica, a iz Otkrivenja On je večni Car koji ponovo dolazi. Ne postoji ni jedna biblijska knjiga koja ne svedoči o Njemu. Zanimljivo je i to da je Božja reč (Božje učenje) nazvano Istinom (Jovan 8, 31-32), kao što je i Isus Hristos Božja Istina (Jovan 14, 6). Hristos i Biblija su neraskidivo povezani.

Prema tome, proučavanje Pisma nije zadovoljavanje čovekove znatiželje prema biblijskoj istoriji ili duhovnim vrednostima nego upoznavanje i susret sa božanskom ličnošću Gospoda Isusa Hrista koji nas poziva u nov život i osposobljava da pobožno živimo imajući za cilj večno spasenje. Vera u Sveto pismo je, stoga, vera u Autora te knjige, Gospoda Isusa Hrista. »Isus Hristos je žiža Svetog Pisma.« On je središte i sadržaj i Starog i Novog zaveta. On je jedinstvo i životodavni Duh Biblije. Zadatak Svetog pisma je da nas »umudri na spasenje u Isusu Hristu«. (2. Timotiju 3, 15)

3. Pad u greh i priroda greha

Dnevna štampa obiluje izveštajima o ratovima, ubistvima, nesrećama, prirodnim katastrofama. Sva ova i mnoga druga zla deo su sveta u kome živimo. U manjoj ili većoj meri zlo koje nas okružuje, hteli mi to ili ne, utiče na naš život. Odakle greh i zlo na ovom svetu, kada je Bog stvorio ovaj svet potpuno savršenim (1. Mojsijevu 1, 31)? Ovo je tajna za mnoge. Međutim, Sveto pismo otvoreno govori o pojavi greha, prirodi greha i njegovim posledicama. Biblija ima rešenje i za problem zla.

A. Odakle greh?

Greh nije proizvod Božjeg stvaranja. Bog je svet stvorio savršenim i čitav svemir bez mrlje zla živio je u apsolutnoj moralnoj harmoniji. Božija namera je bila da njegova stvorenja žive u miru, sreći i blagostanju. Zato je i stvorio svet savršeno dobrim (1 Mojsijeva 1, 31).

Greh je rezultat pobune slobodnog stvorenog bića. To biće se zove đavo ili sotona. Bog nije stvorio sotonu. On je stvorio savršenog anđela heruvima koji je boravio u neposrednoj Božijoj prisutnosti. Lucifer je bio najuzvišenije Božje stvorenje. Međutim, u određenom trenutku u istoriji svemira u ovom biću pojavila se želja da sam postane božanstvo: **"A govorio si u srcu svom: izaći ću na nebo, više zvezda Božjih, podignuću presto svoj, i sešću na gori zbornoj na strani severnoj; izaći ću u visine nad oblake, izjednačiću se s Višnjim"** (Isaija 14, 13-14). Ova želja, da se iznad suverenog Boga postavi lično ja predstavlja koren greha i zla (Jezekilj 28, 12-15). Biblija kaže da se Lucifer poneo svojom lepotom (Jezekilj 28, 17), tj. u njemu su se pojavili ponos i oholost. Ljubav i obožavanje koje su ostala stvorenja ukazivala Bogu želeo je za sebe. Zato je pred ostalima počeo da unižava Božiji karakter i govori protiv njegovog autoriteta. Tako je postao protivnik (značenje reči sotona) i opadač (značenje reči đavo). On je prevario ne samo sebe i upao u zamku zla, nego je prevario i mnoge anđele koji su, njemu poslušni, postali neprijateljski duhovi ili demoni. Naravno, s obzirom na prirodu Neba i savršenstvo svetosti koje postoji na nebu sotona se, otvorenim opredeljenjem za pobunu protiv Božje vladavine ljubavi i milosti, sam isključio iz nebeskih redova.

S obzirom na prirodu velike borbe između Boga i sotone (koja stoji iza čitave istorije čovečanstva) postoji postepeno zbacivanje, odnosno uništenje sotone. Prvo zbacivanje sotone dogodilo se posle njegove pobune na Nebu i ono je opisano u knjizi proroka Isaije 14, 12. Drugo zbacivanje sotone, kada mu je zabranjen svaki pristup Božjem prestolu i kada je u svom delovanju ograničen na samo na ovoj Zemlji, desilo se prilikom Hristovog raspeća (vidi: Otkrivenje 12, 7-9. u kontekstu opisa Hristove pobede na krstu u Otkrivenju 12, 10-13). Treće i poslednje »zbacivanje« sotone biće izvršeno svezivanjem sotone na hiljadu godina kada će sveti biti sa Hristom na Nebu (Otkrivenje 20, 1-3). Posle hiljadugodišnjice i sam sotona biće konačno uništen (Otkrivenje 20, 9-10). Time će zauvek biti završena istorija pobune i greha uopšte.

B. Kako deluje sotona?

1. *Sotona je bio uzročnik greha naših praroditelja*, Adama i Eve. Ovaj događaj opisan je u 1. Mojsijevoj 3, 1-6. kao pad u greh. Sotona je prevario Adama i Evu tako što ih je naveo da posumnjaju u istinitost Božije reči. Dok s jedne strane Bog upozorava na opasnost i posledice greha (smrt), s druge strane sotona predstavlja greh privlačnim i zabavnim. Sotonske zamke koje greh čine privlačnim i danas mame svakog čoveka. Jedina zaštita je u potpunom poverenju u Boga i poslušnosti Njegovoj reči.

Adam i Eva poslušali su »oca laži« (Jovan 8, 44) i time postali buntovnici i prestupnici Božjeg Moralnog zakona. Oni su pogazili Božju ljubav i Božju vernost. Time su se odvojili od Boga, a smrt je bila posledica tog odvajanja (1. Mojsijeva 3, 19).

2. *Sotona je i danas veoma aktivan*. On je u Bibliji upoređen sa lavom koji vrebava svoje neoprezne žrtve: **"Budite trezni i pazite, jer suparnik vaš, đavo, kao lav ričući hodi i traži koga da proždere"** (1. Petrova 5, 8). Sotona je uzročnik krvoprolića, nemoralna, laži, idolatrije svake vrste, razvoda brakova, osvete, itd. On je samo zlo u svojoj suštini, jer se u potpunosti poistovetio sa zlom. Iz ovog razloga on nije biće koje može da se pokaje, jer je imao potpunu spoznaju o Bogu i Njegovoj ljubavi. Čoveku je data druga šansa, jer je prevaren.

3. *Sotona se služi zamkama da prevvari ljude*: **"I da se iskopaju iz zamke đavola, koji ih je ulovio žive za svoju volju"** (2. Timotiju 2, 26). Sotona retko nudi otvoreno zlo ljudima. On navodno nudi napredak, dobro, blagostanje kroz materijalizam, modu, nemoral. Oslabljeni grehom ljudi lako postaju njegov plen. Međutim, ljudi i sami krše moralna načela koja je Bog uselio u njihovu savest i tako postaju prestupnici. Iz sotonine zamke jedino nas može izbaviti sam Bog, kroz Gospoda Isusa Hrista. Zato apo-

stol Petar, posle opisa sotoninog lukavstva, kaže: »Branite se od njega tvrdom u veri...« (1. Petrova 5, 9) Jedino vera u Gospoda Isusa može da nas sačuva od iskušenja i greha koji su tako brojni u današnje vreme (Jakov 4, 7-8).

V. Pad u greh i čovekova sloboda

Prilikom pada u greh (1. Mojsijeva 3, 1-6) Adam i Eva zloupotrebili su slobodu koju im je Bog dao. U tome je njihov pad sličan sotoninom padu. Sloboda je najveći Božji dar. Roboti se mogu programirati na poslušnost, ali ne i na ljubav. Ljubav može da postoji samo tamo gde postoji sloboda izbora. Nažalost, Adam i Eva izabrali su greh i zlo, ali i svaki čovek na ovom svetu bira između dobra i zla. Bog poštuje ljudsku slobodu i ne želi da primorava svoja stvorenja da Mu služe. On iz tog razloga, ponekad dopušta hiljadama neshvatljive pojave. Ono što nam svima mora postati jasno jeste činjenica da Bog nema ništa sa pojavom greha niti je izazvao pojavu greha da bi iz svega na kraju proizašlo neko veće dobro. Čovekova sloboda i sotonina aktivnost čine zlim ovaj svet u kome živimo. Naravno, Bog poziva čoveka da svoju slobodu usmeri na dobro, a ne na zlo, jer kada je sloboda usmerena na dobro čovek onda postaje istinsko ljudsko biće.

G. Kako greh utiče na čoveka?

Odmah posle pada u greh, pokazale su se posledice greha. U 1. Mojsijevoj u 3. poglavlju možemo zapaziti sledeće posledice greha:

(1) *Odvajanje od Boga.* „...**Sakri se Amdam I žena mu ispred Gospoda Boga među drvetu u vrtu**“ (8. stih) Čovek je stvoren da živi u zajednici sa Bogom. Greh je naveo čoveka da posumnja u Božji karakter, a to nepoverenje narušilo je odnos koji je postojao između Boga i čoveka. Štaviše, čovek je postao grešnik koji više nije mogao da boravi u prisutnosti pravednog i svetog Boga.

(2) *Strah.* „... **čuh glas tvoj u vrtu, pa se poplaših**“ (10. stih). Kada je posle pada u greh Bog potražio čoveka u edemskom vrtu, biblijski tekst ističe je da se čovek sakrio od Boga, jer se uplašio. Strah od Boga nastao je kao rezultat narušene zajednice između čoveka i Boga i nepoverenja koje se rodilo u čovekovom srcu. Jasno je da Bog nije prouzrokovao takvo stanje, jer je sam prišao čoveku i lično ga potražio u želji da mu pomogne. Greh u svesti ljudi stvara pogrešnu sliku o Bogu.

(3) *Osećaj stida i sramote.* „... **jer sam go, te se sakrih**“ (10. stih). Pored straha greh je u čoveku izazvao i osećanje stida. Naime, čovek se osetio golim, razotkrivenim, nezaštićenim. Iako su Adam i Eva pokrili svoje telo lišćem, osećanje krivice i stida nije se na taj način moglo ukloniti. Tu se nije radilo samo o fizičkoj golotinji, već pre svega o duhovnoj golotinji i sramoti, osećanju krivice koju donosi greh.

(4) *Narušavanje međuljudskih odnosa.* Greh nije samo prekinuo zajednicu sa Bogom i stvorio iskrivljenu sliku o Bogu, nego je narušio i međuljudske odnose. Samoopravdavanje i prebacivanje krivice na druge odmah se pokazalo u ponašanju prvih ljudi, a već u sledećoj generaciji dogodilo se i bratoubistvo (1. Mojsijeva 4, 8).

(5) *Smrt.* „... **jer si prah I u prah ćeš se vratiti**“ (19. stih).

(6) *Promene u prirodi.* „**Trnje I korov će ti rađati**“ (18. stih).

D. Kakva je priroda greha?

1. Biblijski izrazi za greh

Greh je opisan kao »*promašaj cilja*«. Ovo je najčešći izraz za greh u Bibliji i doslovno je korišćen u prikazivanju stvarnog promašaja cilja prilikom streljanja lukom i strelom (u jevrejskom jeziku duhovne realnosti opisane su doslovnim jezikom). Greh je promašaj cilja u životu. To je drugačiji put od onoga na koji nas Bog poziva. Promašaj koji je ovde opisan je potpuni životni promašaj, to nije samo jedna greška u životu.

Jedna druga grupa reči opisuje greh kao »*bezbožnost ili lažnu religiju*«. Ovi izrazi govore o tome da Bogu nije ukazana dužna čast i obožavanje. Greh je izostavljanje ispravnog obožavanja Boga.

Greh je opisan i kao »*bezakonje*«. Greh je kršenje Božjeg moralnog Zakona, koji je u stvari zakon ljubavi. Taj zakon obuhvata celo Sveto pismo, a u svojoj suštini nalazi se u Dekalogu (Deset zapovesti).

Greh je u Bibliji prikazan i kao »*pobuna*«. Već prilikom opisa sotone pojavila se ova činjenica. Ovo je jedan od najtežih oblika greha. Buntovništvo protiv Boga (ili u doslovno jevrejskom značenju »greh podignute pesnice«) je krajnji izraz želje za nezavisnošću autonomijom koja čoveku kao stvorenju ne pripada po samoj prirodi stvari. Zato, pobuniti se protiv Boga, Izvora života, znači svesno sebe usmrtili za večnost.

Postoji i grupa reči koja opisuje greh kao »*iskrivljenje*« ili »*perverziju*« onog što je dobro i pravedno. Iskrivljen um je um koji deluje nasuprot pravednim Božjim zahtevima.

2. Biblijske definicije greha

Postoje tri jasne definicije greha u Bibliji:

a. *Greh je bezakonje*: „... **greh je bezakonje**“ (1. Jovanova 3, 4).

b. *Greh je propust da se učini ono dobro* za koje se zna da je dobro: „**Jer koji zna dobro činiti i ne čini, greh mu je**“ (Jakov 4, 17).

c. *Ono što nije po veri je greh*: „... **šta god nije po veri, greh je**“ (Rimljanima 14, 23).

Prema tome greh nije samo kršenje moralnog principa nego čak i propust da se učini dobro onda kada je to trebalo učiniti. Na primer, kad propustimo da nahranimo gladnog i pomognemo ugroženom, činimo greh jer nismo učinili ono što je očekivano od nas kao moralnih bića.

3. Da li je greh samo delo?

Greh nije samo delo, on duboko zadire u čovekovo biće, njegove misli, želje i pobude. Greh je duboko ukorenjen u čovekovom srcu. Isus Hristos u svojoj propovedi na gori jasno kaže da ukoliko gajimo u srcu zle misli već smo postali grešnici (Matej 5, 21-22; 27-28).

Osnova greha u grešnim željama i porivima (Biblija to naziva telesnošću), sebičnosti (više volimo svoje »ja« od Boga i naših bližnjih), idolatriji (stavljamo svoje »ja« na prvo mesto koje pripada isključivo Bogu ili sve drugo volimo više nego Hrista).

Posledice greha su otuđenje, krivica, duševni bol i nemir, nespokojstvo i kao konačna posledica večna smrt (Rimljanima 6, 23).

Đ. Hristos i greh

1. Hristos otkriva greh

Bez Isusa Hrista i Njegovog otkrivenja Boga Oca mi ne bismo spoznali da smo grešnici. On je svetlost koja obasjava našu tamu (Jovan 3, 19-21; Jovan 1, 9). Tek u svetlosti savršenstva i poniznosti Isusa Hrista možemo videti svoju grešnost, sebičnost, oholost, itd. U Njemu treba da se potpuno ogledamo i da ne mislimo o sebi da smo više od onoga što stvarno jesmo. U susretu sa Njim treba da »padnemo u prašinu« i prepoznamo svoju duboku grešnost.

2. Hristos pobeđuje greh u nama

Hristos je upravo radi ovog cilja došao na svet. On je došao da pobedi greh i uništi posledicu greha, večnu smrt, i to sve u korist onih koji su Ga se odrekli. Mi treba ne samo da da prepoznamo greh u sebi nego i da ga ostavimo silom Božjom u Hristu Isusu. Isus Hristos dvostruko pobeđuje greh:

a. Umro je na krstu da uzme naš greh na sebe i primi našu kaznu da bismo dobili novu priliku za život (2. Korinćanima 5, 21).

b. Ustao je iz mrtvih da silom vaskrsenja može da nas osposobi da više ne grešimo i budemo u stanju da se kao preporođeni ljudi uvek odrekujemo greha (Rimljanima 6, 9-12). Na ovaj način Gospod Isus potpuno i savršeno briše greh iz našeg bića.

3. Hristos će uništiti greh jednom zauvek

Kada dođe po drugi put na ovaj svet, Gospod Isus Hristos će u svojoj slavi i sili uništiti greh jednom zauvek. Svi oni koji su se poistovetili sa grehom (poput sotone) biće uništeni slavom Hristovog dolaska zajedno sa svojim gresima (2. Solunjanima 1, 8-9). Tada će Božji svemir biti potpuno očišćen od greha.

Kroz Isusa Hrista je otkrivanje, očišćenje i konačno uništenje greha u potpunosti je omogućeno. Ova misao upućuje nas na molitvu Njemu koji jedino može da nas spase i sačuva od zla greha (Juda 24-25).

4. Isus iz Nazareta – Bog i čovek

Kobne posledice u manjoj ili većoj meri iskusilo je svako biće. Međutim, Biblija ne ostaje samo na tvrđenju da postoji zlo i na opisivanju uzroka i posledica zla. Biblija nudi rešenje za problem zla. To rešenje za svakog pojedinca i za ceo svemir nalazi se u Gospodu Isusu Hristu. Ko je bio Isus Hristos? Zašto je On značajna ličnost za nas? Kako Isus Hristos može da bude rešenje za naše lične probleme i probleme sveta?

A. Ko je Isus Hristos?

Biblija uči da je Isus Hristos postojao pre nego što se utelovio tj. pojavio na ovom svetu kao Isus iz Nazareta (Isaija 9, 6). U ovom proročkom tekstu prorok Isaija, nadahnut Svetim Duhom, kaže da je Isus postojao pre svog utelovljenja ili inkarnacije kroz devicu Mariju, tj. da je bio večni Bog. On je u knjizi proroka Miheja 5,2 opisan kao Onaj koji postoji od večnih vremena. Hristos je »**Onaj koji jeste**« (Otkrivenje 1, 4), kao što je to i sam Bog (2 Mojsijeva 3, 14). On je »**alfa i omega, početak i svršetak, koji jest, i koji beše i koji će doći, Svedržitelj**«. (Otkrivenje 1, 8) Samo je Bog nazvan svedržiteljem (Otkrivenje 4, 8). Na samom početku svog Jevanđelja apostol Jovan otvoreno će potvrditi da je Reč (Hristos) bila Bog, Tvorac i Izvor života (Jovan 1, 1-3). Da se pojam Reč (grčki »logos«) odnosi na Hrista vidi se iz 14. stiha u kome Jovan kaže da se Reč utelovila i donela obilje blagodati i istine i pokazala ljudima Božiju slavu. Da bi čovečanstvo moglo da bude izbavljeno od greha i zla, sam Bog, Isus Hristos, po velikom providenju i Božjoj premudrosti, morao je da postane telo.

B. Da li je Hristov prvi dolazak bio prorečen?

Obećanje o dolasku Spasitelja sveta (Mesije) bilo je dato Jevrejima, izabranom Božijem narodu, mnogo vekova pre nego što će Hristos doći. Na taj način, narod je mogao da ima utehu i nadu da je Bog sa njima i da ima siguran plan kako da izbavi čovečanstvo od zla. Isus Hristos bio je ispunjenje starozavetnih izraelskih nada u dolazak Mesije – Spasitelja. Ono što zadivljuje jeste činjenica da je više vekova pre dolaska Isusa Hrista na ovaj svet Biblija predskazala:

1) *Vreme Njegovog rođenja* (Danilo 9, 24; uporedi: Galatima 4, 4);

2) *Mesto Njegovog rođenja*. "A ti, Vitlejeme Efratov, ako I jesi najmanji među tisućama Judinim, iz tebe će mi izaći koji će biti gospodar u Izrailju kojemu su izlasci od početka, od večnih vremena" (Mihej 5, 2; uporedi: Luka 2, 1-3);

3) *Način Njegovog rođenja*. "Zato će vam sam Gospod dati znak; eto devojka će zatrudnjeti I rodiće sina, I nadenuće mu ime Emanuilo" (Isaija 7, 14; uporedi: Matej 1, 21);

4) *Njegovu službu*. "Duh je Gospoda Boga na meni, jer me Gospod pomaza da javljam dobre glase krotkima, posla me da zavijem ranjene u srcu, da oglasim zarobljenima slobodu I sužnjima da će im se otvoriti tamnica. Da oglasim godinu milosti Gospodnje I dan osvete Boga našega, da utešim sve žalosne" (Isaija 61, 1,2; uporedi: Luka 4, 18.19);

5) *Način Njegove smrti*. "Prezren beše I odbačen između ljudi bolnik I vičan bolestima...Mučen bi I zlostavljen ali ne otvori usta svojih...I bi metnut među zločince..." (Isaija 53; uporedi sa Matej 27);

6) *Njegovo vaskrsenje iz mrtvih*. "Jer nećeš ostaviti duše moje u paklu (*grob*), niti ćeš dati da svetac tvoj vidi truhlost" (Psalam 16, 10; uporedi: Dela 2, 31).

Ovo je samo kratka lista više od 70 ispunjenih starozavetnih proročanstava neposredno vezanih za život i ličnost Isusa Hrista. Gospod Isus je na osnovu ovih biblijskih pokazatelja tražio od ljudi da veruju da je On obećani Mesija (na grčkom Hristos), a ne prvenstveno Njegovim čudima (koja su takođe bila dokaz da je On Sin Božji i Mesija). On je želeo da pažnju ljudi usmeri na Sveto pismo (proročku Reč) koja je prorekla ceo Njegov život. Svedočanstvo Svetog pisma treba da bude temelj i naše vere i prakse.

V. Istoričnost Isusa iz Nazareta

Gotovo nijedan ozbiljan proučavalac istorije ne poriče istorijsko postojanje Isusa Hrista, jer grčki izvori iz tog perioda spominju Isusa Nazarećanina (Isusa iz Nazareta). Ono što se obično poriče jeste Hristovo vaskrsenje, jer ono zahteva veru u natprirodno. Međutim, jedan poznati naučnik, istraživač Novog zaveta, R. T. Frans je zaključio da »sa književnog i istorijskog stanovišta imamo dosta razloga da Jevanđelja shvatimo kao ozbiljan izvor o Isusovom životu i učenju, tj. kao istorijski zapis o počecima hrišćan-

stva... Ukoliko neki biblijski naučnik nije spreman da prihvati taj zapis njegova odluka pre zavisi od njegove zatvorenosti prema pogledu na svet koji sadrži 'natprirodne' elemente nego od prihvatanja samo istorijskih činjenica».

Hrišćanstvo je zasnovano na veri u natprirodno. Naime, ako verujemo da je Bog stvorio svet ni iz čega, treba da verujemo i u vaskrsenje koje je ponovno stvaranje. Mnogi veru smatraju znakom slabosti. Međutim, zanimljivo je da sve naučne teorije o nastanku sveta (svakako i evolucija) zasnivaju se na pretpostavkama, tj. zahtevaju veru, jer kako je tvrdio jedan mislilac – nastanak sveta je jedini događaj koji se tiče ove planete, a koji nije imao nijednog ljudskog svedoka.

G. Da li je Isus iz Nazareta bio utelovljeni Bog Sin?

"Sve je kroz nju (*Reč t.j. Hrista*) postalo, i bez nje ništa nije postalo što je postalo... i reč postade telo i useli se u nas puno blagodati i istine; i videsmo slavi Njegovu, slavu, kao jedinorodnoga od oca" (Jovan 1,3.14). Utelovljenjem večni Bog, Isus Hristos, postao je telo, tj. čovek. Biblija jasno naglašava Hristovu ljudsku prirodu (1 Jovanova 4,2). Međutim, u isto vreme, utelovljenjem Isus Hristos je i dalje zadržao svoju božansku prirodu. Iako se racionalnim putem ne može doći do konačne definicije i opisa Hristove prirode posle utelovljenja, najčešće se za to upotrebljava izraz Bogo-čovek, koji želi da naglasi jedinstveni spoj obe prirode u Isusu Hristu. Da je Gospod Isus bio i Bog, dok je bio na ovoj Zemlji pokazuje više činjenica. U svojoj službi Hristos je delovao kao Bog (npr. opraštao je grehe što može samo Bog da učini (Marko 2, 1-6)). Posle svog vaskrsenja, Isus iz Nazareta objavljuje se svom učeniku Tomi kao večni Gospod i Bog (Jovan 20, 28). On otkriva svoju pravu prirodu o kojoj je mnogo puta govorio u svojoj službi (Jovan 5, 26; Jovan 10, 30; Jovan 14, 9 itd.). Apostol Pavle tvrdi da Hristos, dok je bio na Zemlji, nije bio samo čovek nego lično Bog (Rimljanima 9, 5). U Poslanici Filibljanima 2, 5-11. apostol Pavle je napisao jednu od najboljih hrišćanskih himni naglasivši da je Isus »u obličju Bog«. Iz Poslanice Kološanima 2, 9. više je nego jasno da je Isus iz Nazareta bio božanstvo: "**Jer u Njemu živi svaka punina Božanstva telesno**".

Izuzetno je važno verovati da je Isus Bog, zato što niko osim Boga ne može biti Spasitelj sveta (uporedi Isaija 44, 6; 45, 5.15 sa Delima 4, 12). Upoređivanjem ovih stihova postaje jasno da je Isus jedini Spasitelj ljudskog roda, a to može biti samo Bog. Isus Hristos nije samo Bog kao Spasitelj, nego i kao Stvoritelj (Jevrejima 1, 1-3), Sudija, večni Car (Matej 25, 31) itd. Sve ove osobine poseduje samo Bog, a te iste osobine poseduje i Isus iz Nazareta.

Ako želimo da pronađemo Boga onda Ga potražimo samo u Isusu Hristu koji je »obličje Boga što se ne vidi« (Kološanima 1, 15; uporedi: Jovan 14, 8.9).

D. Od čega se sastojala Hristova služba?

1. *Hristos je propovedao i učio*. Njegovo učenje bilo je zasnovano na Njegovom identitetu. Sve što je govorio i učio bilo je Božja reč, jer je sam bio Bog u telu (Jovan 8, 45-47). Njegova propoved na Gori zasnovana je na božanskom autoritetu »a ja vam kažem...« (Matej 5, 22.28.32) Njegovo propovedanje imalo je nameru da ljudima otkrije istinu o Bogu i stvarnosti s ciljem da se preobrazi karakter ljudi. Ovaj preobražaj je, naime, jedino i moguć kroz tu istinu (Jovan 8, 31-32).

2. *Hristos je isceljivao ljude* (Matej 9, 35-36). Njegova jedina motivacija bilo je duboko sažaljenje prema ljudima izgubljenima u bolu, grehu, bolestima. Ljudima je bilo potrebno ne samo fizičko, nego i duhovno isceljenje. Zato je Isus Hristos često i opraštao grehe sa ciljem da isceli celokupnog čoveka.

3. *Hristos je podizao mrtve*. Poslednje Hristovo čudo pred Njegovu raspeće bilo je podizanje Lazara iz mrtvih, koji je već četiri dana bio u grobu (Jovan 11, 1-46). Gospod Isus Hristos ima »život u sebi« (Jovan 5, 26) kao večni Bog (Psalam 36, 9; uporedi: Jovan 11, 25). On ovaj život slobodno daruje svima koji veruju u Njega. Onima koji se u veri predaju Njemu, On obećava večni život vaskrsenjem. Verovati u Boga znači verovati u Hrista koji podiže mrtve. Ovo je temelj hrišćanske vere.

4. *Hristos je prototip naše službe*. Isus iz Nazareta je savršeni primer svima nama. Poput Hrista i mi treba da pomažemo ljudima, olakšamo njihove patnje, propovedamo im radosnu vest Jevanđelja i učimo ih istinama Svetoga pisma. Ovaj nalog Isus Hristos ostavio je svojim učenicima i on je još uvek na snazi (Matej 10, 7-8; 28, 19.20). Uradimo nešto stvarno za naše bližnje i tako ćemo u potpunosti služiti Hristu.

D. Hristocentričnost istine o Isusu iz Nazareta

Možda nas sam naslov ovog odseka zbunjuje. Međutim, kao i svaka druga biblijska tema i tema o identitetu i zemaljskoj službi Isusa Hrista mora biti povezana sa živim i sada prisutnim Gospodom Isusom Hristom. To znači da Isus iz Nazareta koga opisuju Jevanđelja nije samo osoba koja je pre dve hiljade godina hodala selima i gradovima Palestine.

U vreme velikih tradicionalnih hrišćanskih praznika na hiljade hodočasnika se okupljaju u Jerusali-
mu da odaju čast Hristu koji je pre dve hiljade godina na tom mestu učio i služio ljudima. Pa ipak, mnogi
od tih hodočasnika često ne pokazuju Hristov karakter u svom praktičnom životu i posmatraju Isusa Hri-
sta samo kao istaknutu ličnost, koja je živela i umrla pre oko dve hiljade godina. Oni se dive arheološkim
iskopinama iz Hristovog vremena i ostaju zapanjeni nad živopisnim prikazima Hristovih samrtnih muka.
Međutim, Isus Hristos i sve što je vezano za Njega za mnoge od njih je samo deo njihove tradicije, kultu-
re. Međutim, Bog želi da spoznamo istinu o Gospodu Isusu Hristu koji je vaskrsnuo iz mrtvih i danas je
živi Bog, koji teši, leči i spasava one koji Ga traže kao što je to činio pre dve hiljade godina, dok je bio na
ovoj Zemlji. Taj živi i vaskrsli Hristos je i danas punina božanstva.

Biti sledbenik i vernik Isusa Hrista znači verovati u Njega kao u živoga Boga i živeti po načelima
po kojima je On živio i propovedao, a ne hodati ulicama Palestine kojima je On hodio. On je danas isti
Spasitelj i isti Gospod. »Isus Hristos juče je i danas onaj isti i vavek.« (Jevrejima 13, 8)

5. Plan spasenja i krst

Planom spasenja naziva se Božiji plan za spasenje čovečanstva od greha i zla. Centralno mesto u tom planu zauzima zastupnička smrt Isusa Hrista, sina Božijeg. Hristovo raspeće omogućilo je realizaciju Božijeg plana i učinilo spasenje ljudi mogućim i stvarnim. U Hristovoj patnji na krstu može se sagledati dubina Božje ljubavi prema svetlu. Krst stoji kao veličanstveno svedočanstvo Božje ljubavi prema čoveku i Božjeg neprijateljstva prema grehu. Na krstu u punini možemo upoznati pravoga Boga.

A. Kako je večni plan spasenja predskazan u Starom zavetu?

1. *Božji plan spasenja ljudskog roda nije nastao posle čovekovog pada u greh.* Apostol Petar u svojoj 1. poslanici 1, 20 piše da je Hristos »**određen još pre postanja sveta...**« Njegova žrtva na krstu je postojala u Božjem planu još pre stvaranja. Pa ipak, ona se potpuno otkrila tek u poslednje vreme (u novozačetnoj terminologiji izraz poslednje vreme predstavlja vreme koje počinje od Hristovog prvog dolaska). Apostol Petar nastavlja i kaže: »... **A javio se u poslednja vremena vas radi.**« (1. Petrova 1, 20b). Čovek nije morao da zgreši, ali je Bog bio spreman da ako do toga dođe pruži čoveku izlaz i spasenje.

2. *Od čovekovog pada u greh Bog je želeo da pouči ljude velikoj istini o Mesiji koji će doći i umreti za njihov greh.* On je to učinio uspostavljanjem sistema žrtava: **“I načini Gospod Bog Adamu I ženi njegovoj haljini od kože, I obuči ih u njih”** (1. Mojsijeva 3, 21). U ovom tekstu opisano je prvo žrtvovanje nevine životinje (koja je bila simbolična zamena za obećanog Mesiju u 1. Mojsijeva 3, 15). U prvoj žrtvi Adam i Eva mogli su da vide zamenu za njihovu smrt, nevinu životinju koja je smrću platila cenu njihovog greha.

3. *Ovaj sistem zamenskog žrtvovanja (ili okajanja) bio je poznat u celom Starom zavetu i kroz sistem žrtava opisan u ceremonijalnom zakonu.* Jedna čitava biblijska knjiga posvećena je ovom sistemu (3. Mojsijeva). Vidi primer žrtvovanja u 3. Mojsijevoj 1, 1-4. U ovom tekstu opisan je proces pomirenja između grešnog čoveka i svetog Boga. Za pomirenje morala je da bude prolivena krv žrtve koja je predstavljala zamenu za ljudski život i tek tada je ostvareno pomirenje. Naravno, od onoga koji prinosi žrtvu zahtevana je vera u obećanu veliku Zamenu – Gospoda Isusa Hrista, koji će doći i ostvariti večno pomirenje između Boga i čoveka.

4. *Vremenom je sistem žrtava u Starom zavetu dobio samo formalistički karakter* (Isaija 1, 11-13). Ljudi, ogrezli u grehu, nisu se odricali greha prilikom prinošenja žrtve. Smisao žrtvovanja bio je izgubljen (o smislu vidi Isaija 1, 17-18). Naravno, Bog je i dalje, preko proroka upućivao ljude na nevino Jagnje koje će doći kao Žrtva za greh (Isaija 53, 7). To Nevino Jagnje koje je uzelo grehe sveta na sebe bio je Isus iz Nazareta, Mesija i Sin Božji (Jovan 1, 29).

B. Isusov život u senci krsta

Od samog početka, Isus Hristos je bio predodređen da umre za greh sveta. On je svojim učenicima nekoliko puta ukazivao na ovu važnu istinu (Matej 16, 21). Učenici to nisu razumeli zbog pogrešnog verovanja da će Mesija osloboditi Jevreje od njihovih političkih neprijatelja i uspostaviti zemaljsko carstvo. Međutim, Isus Hristos je došao da oslobodi čovečanstvo od greha i smrti, tako što će lično platiti cenu za ljudski greh i svojom smrću satrti silu greha i smrti (Jevrejima 2, 14; 2. Timotiju 1, 10). Svaka prepreka ostvarenju tog Božjeg plana spasenja bila je aktivnost sotone, neprijatelja ljudske duše, koji se trudio da Hrista osujeti u izvršenju tog plana.

V. Istorijски akt Hristovog raspeća

1. *Kako su ljudi Hristovog vremena gledali na raspeće?*

Razapinjanja na krst bila je najsurovija kazna određena za najveće prestupnike. Zato su Grci na Hristovu smrt na krstu gledali kao na bezumlje (jer im je bilo nemoguće da bog umre tako sramno), dok su Jevreji gledali na Hristovu smrt na krstu kao na sablazan (jer je po Zakonu osuđeni na takvu smrt bio proklet od Boga, (5. Mojsijeva 21, 23; 1. Korinćanima 1, 22-24). Rimljani su gledali na krst kao na sramotu. »Neka sama pomisao na krst bude daleko od rimskih građana. Neka krst bude daleko ne samo od rimskih tela nego i od rimskih misli, očiju i ušiju.« (Ciceron, slavni rimski filozof i govornik).

Smrt na krstu je, dakle, za svet Hristovog vremena predstavljala najsravniju moguću smrt. Kakav kontrast u odnosu na hrišćanskog misionara, koji je na Hristovu smrt na krst gledao kao na slavnu pobjedu i na silu Božju (Galatima 6, 14).

2. Šta je činilo Hristovo raspeće tako surovom kaznom?

Kada se govori o Hristovom raspeću podrazumeva se trostruki vid tog raspeća:

a) *Raspeće Hristovog tela.* "I kad dođoše na mesto koje se zvaše koštarnica, onde razapeše Njega i zločince" (Luka 23,33);

b) *Duhovno Hristovo raspeće.* "Oko devetoga sahatu povika Isus iza glasa govoreći: Ili! Ili! Lama savahtani? to jest: Bože moj! Bože moj! zašto si me ostavio?" (Matej 27, 46). Naime, na krstu Hristos je bio umesto nas grešnika i primio platu za grehe ljudskog roda; otuda je On doživio odvajanje od svog Oca koji je izlio svoj gnev na greh.

c) *Raspeće Hristove časti i ljubavi.* Hristos je takođe patio zbog ruganja i pljuvanja svetine koja je stajala oko krsta, a On je mnogima od njih pružio isceljenje, utehu i bio je na svetu njihovog spasenja radi (Matej 27, 41-43). Hristovo raspeće je, dakle, bilo potpuno raspeće.

G. Koji je značaj Hristovog raspeća?

1. *Zamena za greh.* Gospod Isus je razapet kao Zamena za grešnike. On je učinjen grešnikom i primio platu za greh, da bi svaki grešnik koji se kaje mogao biti učinjen pravednikom kroz Hristovu pravednost. O ovome govori apostol Pavle u 2. Korinćanima 5, 21: »**Jer Onoga koji ne znadijaše greha, nas radi učini grehom, da mi budemo pravda Božja u njemu.**« Na krstu je, dakle, izvršena doslovna zamena. Naši gresi na Hristu, a Njegova pravda i čistota na nama. Kakvo veličanstvo Božje ljubavi!

2. *Uništenje smrti.* Smrt, kao neprijatelj ljudskog roda, je zauvek pobeđena na krstu. To nije obična, fizička smrt (koja je prema učenju Svetog pisma samo »san«), nego druga, večna smrt koja je plata za greh. Ta smrt je usmrćena u Hristu (Jevrejima 2, 14)

3. *Otkrivenje Božje ljubavi.* Hristova smrt na krstu otkrila je Boga koja traži. Božja ljubav je besplatno ponuđena u Hristu. Apostol Jovan ovako govori: »**U ovom je ljubav, ne da mi pokazasmo ljubav k Bogu, nego da On pokaza ljubav k nama, i posla Sina svojega da očisti grehe naše.**« (1. Jovanova 4, 10) Ova Božja ljubav je sveta ljubav. Šta to znači? To znači da je ta ljubav, ljubav koja zahteva svetost, ona spaljuje greh i uništava ga. Božja ljubav, dakle, nije sentimentalno Božje osećanje uz koje možemo nastaviti da grešimo. Božja ljubav zahteva radikalno odricanje od greha koji je usmrćio Božjeg Sina na krstu. U dubini Hristove žrtve spoznajemo Božju ljubav, ljubav koja usmrćuje greh, ljubav koja traži od nas da se odrekemo svih greha u svom životu.

4. *Božja patnja.* U Aušvicu, u logoru u kome su za vreme Drugog svetskog rata milioni Jevreja i drugih ljudi izgubili svoj život, u jednoj ćeliji pronađen je krvlju napisan natpis: Hier njar Jesus (Isus je bio ovde). Da, Gospod Isus je svugde gde je patnja i bol da razume i olakša taj bol, i to zato što je On bio Bog patnje. Kao takvog Boga jedino Ga možemo upoznati na krstu. Krst je otkrivenje neshvatljivog Božjeg bola i patnje koju je dobrovoljno uzeo na sebe nas radi.

5. *Pobeda u velikoj borbi.* Na krstu Golgote, Gospod Isus je usmrćio je sotonu. Tekst u Jevrejima 2, 14 kaže: »**Budući pak da deca imaju telo i krv, tako i On uze udeo u tome, da smrću satre onoga koji ima državu smrti, to jest đavola.**« Krst je demonstracija sotonine smrti. Naravno, sotona je i posle krsta aktivan, ali je njemu Hristovom smrću zagarantovana smrt (vidi: 1. Mojsijevu 3, 15). Kako to da je sotona već usmrćen, a ipak još uvek živi? Da bismo ovo razumeli moramo bolje da razumemo novozavetno učenje o poslednjim događajima. Prema učenju Novog zaveta, poslednje vreme počinje Hristovim prvim dolaskom i traje sve do Njegovog drugog dolaska. On je pobedio greh pre 2000 godina na golgotskom krstu, ali će ga potpuno uništiti kada dođe po drugi put. Da bismo ovo razumeli poslužićemo se jednim događajem iz Drugog svetskog rata. Naime, prilikom savezničkog iskrcavanja u Normandiji (6. jun 1944), Nemačka je već bila osuđena na propast (taj dan se zvao »d-day« dan poraza). Međutim, Nemačka sila nije bila dotučena još više od godinu dana, do dana kapitulacije (9. maja 1945). Ovaj dan je nazvan »v-day« ili »dan pobede«. Dakle, između poraza i konačne pobede proteklo je izvesno vreme. Tako je i sa sotonom. On je poražen na krstu, ali će biti potpuno pobeđen, kada Gospod Isus dođe po drugi put. Za nas je važno da prihvatimo đavolji poraz i da u radosti te pobede živimo svaki dan sa Hristom.

D. Kakav odnos hrišćanin treba da ima prema krstu?

Postoje dva važna aspekta, kada je u pitanju naš odnos prema Hristovom krstu.

1. *Biblija naglašava da smo umrli sa Hristom na krstu* (naime, naša stara grešna priroda). "A ja više ne živim nego živi u meni Hristos. A što sad živim u telu, živim verom sina Božjega, kojemu omiljeh, i predade sebe za mene" (Galatima 2, 20; Rimljanima 6, 3. 5-6). Njegova smrt je i smrt našeg starog »ja«. Cilj Njegove smrti je da više ne služimo grehu. Jedino ako duhovno doživimo smrt naše stare prirode u Njemu, na krstu, nećemo više robovati grehu.

2. Zbog svakodnevnih iskušenja, postoji proces umiranja sa Hristom na krstu. Ovaj proces je proces spasenja. Evo šta o njemu kaže Gospod: **»Ako ko hoće za mnom ići, neka se odrekne sebe, i uzme krst svoj i ide za mnom. Jer ko hoće svoju dušu da sačuva, izgubiće je; a ako ko izgubi dušu svoju mene radi, naći će je.«** (Matej 16, 24-25) Hristos poziva sve da se odreknu greha i dožive obnovljenje svog karaktera i bića kroz delovanje Božijeg Duha. Kada konačno »umremo sebi«, tj. budemo oslobođeni sebičnosti, oholosti, greha, doživljavamo mir sa Bogom koji je Adam izgubio odvojivši se od Boga (greh je prouzrokovao raskid zajednice sa Bogom i pojavu straha i osećanja stida i krivice). Hristovo raspeće omogućava ponovno vraćanje čoveka u zajednicu sa Bogom. U stalnoj zajednici sa Hristom, ne obeshrabrujući se zbog padova i mana, nosimo svoj krst do kraja, kada ćemo ga zameniti za slavnu krunu večne vladavine sa Gospodom. Snagu i motivaciju za to nam daje Hristov Duh koji je uvek sa nama.

Našim ličnim spasenjem biće zaokružen plan spasenja stvoren još pre stvaranja sveta. Cilj tog plana je uvek bio i biće: **»Hristos u nama, nad slave.«** (Kološanima 1, 27b; Galatima 2, 20)

6. Vaskrsenje Isusa Hrista i njegov značaj za nas

Pre oko 2400 godina Sokrat, poznati grčki filozof, nakon dugog procesa suđenja na kome je na kraju i osuđen, ispilo je otrov i legao da umre. Njegovi učenici ostali su do kraja sa njim. Jedan od njih mu je u tom trenutku postavio pitanje: »Učitelju, da li ćemo te opet videti? Da li ćemo opet živeti?« Umirući filozof je rekao: »Nadam se, ali nijedan čovek to ne može znati sa sigurnošću.«

U Jovanovom jevanđelju u 16. glavi, od 20-22 stiha, Isus iz Nazareta, Sin Božji i najveći Učitelj svih vremena, pre nego što će umreti na krstu kao veliki Otkup za grehe ljudskog roda, rekao je svojim učenicima:

”Zaista, zaista vam kažem da ćete vi zaplakati i zaridati, a svet će se radovati; i vi ćete žalosni biti, ali će se vaša žalost okrenuti na radost. Žena kad rađa trpi muku; jer dođe čas njezin: ali kad rodi dete, više se ne opominje žalosti od radosti, jer se rodi čovek na svet. Tako, i vi, dakle, imate sad žalost; ali ću vas opet videti, i radovaće se srce vaše, i vaše radosti niko neće uzeti od vas.«

A. Postoji li istorijska verodostojnost Hristovog vaskrsenja?

Iako su mnogi skeptici pokušavali da opovrgnu istorijsku verodostojnost Hristovog vaskrsenja, postoje ozbiljni argumenti u prilog Njegovom vaskrsenju iz mrtvih:

1. Žene kao očevici vaskrsenja.

”A u prvi dan nedelje dođe Marija Magdalena na grob rano...” (Jovan 20,1).

Sva četiri Jevanđelja, kao istorijski zapisi o Hristovom vaskrsenju, spominju da su prve osobe koje su pronašle prazan grob u koji je bio položen Gospod Isus Hristos, bile žene (Matej 28, 1-2; Marko 16, 1; Luka 23, 55-24, 1). Ako je jevanđeljski zapis o vaskrsenju Isusa Hrista samo legenda, tj. opšteprihvaćeni mit u Hrišćanskoj crkvi, koji su stvorili Hristovi učenici i njihovi naslednici, zašto bi hrišćanske vođe, u procesu stvaranja ovog mita, ponižavale Hristovih dvanaest učenika, koji su se kao najveće kukavice krili u Jerusalimu (Luka 24, 33). Zašto bi zapis o Hristovom vaskrsenju podvlačio činjenicu da su najhrabriji Hristovi sledbenici u nedelju ujutro, kada je Isus vaskrsao, bile žene, ako to zaista nije bila istina? Ovim »izmišljenim« zapisom bi se potpuno osramotile prve vođe Hrišćanske crkve, jer kakav je to pokret u kome žene, toliko obespravljene i ponižavane u Hristovo doba, predstavljaju hrabre vođe?

2. Prazna grobnica

”Ali nadoše kamen odvaljen od groba. I ušavši ne nadoše tela Gospoda Isusa” (Luka 24,2.3)

Prazna grobnica je jedan od veoma snažnih svedočanstava o Hristovom vaskrsenju. Ukoliko su članovi jevrejskog Sinedriona, neposredni Hristovi neprijatelji i učesnici u Njegovom raspeću, ukrali Njegovo telo, oni bi, kada su učenici poželeti javno da propovedaju da su videli vaskrslog Hrista (Dela 2, 32), mogli da odmah iznesu Hristovo telo pred okupljene i kažu: »Ono što ovi ljudi svedoče nije istina, jer evo tela tog Njihovog učitelja za koga kažu da je ustao iz mrtvih.« S druge strane, optužba da su Isusovi učenici ukrali telo Hristovo (Matej 28, 11-15) izgleda potpuno nelogična. Zanimljivo je primetiti da jevrejske vođe nisu odricale da je grobnica bila prazna. Na svedočanstvo Hristovih učenika o tome da je Isus ustao iz mrtvih niko od jevrejskih vođa nije rekao: »Njegovo telo je još uvek u vrtu, žene su otišle na pogrešan grob«, ili »Hristovo telo je bilo odneseno na groblje kriminalaca pa su ga rastrgli psi.« Jevrejske vođe nisu odricale da je Hristov grob ostao prazan. Isto tako, optužba da su Hristovi učenici, koji su se u velikom strahu sakrili u Jerusalimu, ukrali Hristovo telo pored mnoštva vojnika koji su navodno svi zaspali te noći, nimalo ne izgleda logična. Prvo, Hristovi učenici, zbog straha, nisu bili sposobni za jedan takav poduhvat i drugo, negde oko stotinu rimskih vojnika koji su bili pod nadzorom centuriona (stotinika) bili su naoružani »do zuba« i prosto izgleda neverovatno da su te noći svi spavali.

3. Svedočanstvo i mučeništvo Hristovih sledbenika

”I zasipahu kamenjem Stefana, koji se moljaše Bogu i govoraše: Gospode Isuse! primi duh moj” (Dela 7,59)

Postavlja se pitanje kako objasniti neverovatnu veru i hrabrost Hristovih učenika koji su bili spremni da, za svedočanstvo da je Isus ustao iz mrtvih, daju i sopstveni život? Kako objasniti neverovatnu promenu fariseja Savla, progonitelja i ubice hrišćana, u apostola vernog i revnog hrišćanskog misionara koji je postavio temelje hrišćanske teologije i u prvom veku osnivao hrišćanske crkve po čitavoj Rimskoj im-

periji, ako ne njegovim susretom sa vaskrsim Gospodom Isusom Hristom koji mu se lično javio na putu Damask (Dela 9, 1-6)? Kako objasniti spremnost tog istog apostola Pavla i njegovog brata i saradnika apostola Petra, kao i svih ostalih učenika da daju svoj život za veru u vaskrslog Hrista, ako je taj Hristos ostao u grobu? Zar ne bi bilo logičnije i korisnije odreći se »lažne« vere u vaskrslog Hrista i sačuvati svoj život, tj. odreći se lično smišljene zablude? Nasuprot tome, apostoli su snažno i javno svedočili da je Isus ustao iz mrtvih, stradali zbog te istine, i na kraju mučenički umrli zbog nje. I ne samo to. Pozivali su hiljade drugih ljudi da, osvedočeni u Hrista koji je ustao iz mrtvih, čine isto u životu. Zar ne bi, zbog tog postupka, mogli biti smatrani velikim kriminalcima u istoriji ljudskog roda, ukoliko Isus zaista nije ustao iz mrtvih? Hvala Bogu, što zajedno sa anđelom koji se pojavio na Hristovom praznom grobu u nedelju ujutro možemo sa punim pouzdanjem da kažemo:

»Što tražite živoga među mrtvima? Nije ovde, nego ustade kao što je kazao...« (Luka 24, 5-6).

B. Koji je duhovni značaj Hristovog vaskrsenja?

1. Vaskrsenje daje smisao hrišćanskoj veri

Hristovo vaskrsenje daje smisao našoj veri i oslobađa nas od greha. Apostol Pavle je, nadahnut Duhom Svetim, zapisao:

»**A ako Hristos na usta, uzalud vera vaša, još ste u gresima svojim.**« (1. Korinćanima 15,17)

Obično hrišćani povezuju oprostjenje greha sa Hristovom smrću na krstu. Međutim, ne zaboravimo da tek vaskrsenje daje smisao i snagu Hristovoj smrti. Dakle, apostol Pavle tvrdi da ako Hristos nije ustao iz mrtvih da je naša vera u oprostjenje greha uzaludna, jer je za oprostjenje greha neophodna služba Prvosveštenika u svetinji. Zato što je vaskrsao iz mrtvih Hristos kao Božanski sveštenik prinosi zasluge svoje smrti i svog bezgrešnog života za grešnike koji se kaju (Jevrejima 10,12-22). Vaskrsenje je i te kako povezano sa opravdanjem pred Bogom poput Hristove smrti na krstu (Rimljanima 4, 25). Dalje, apostol Pavle tvrdi da "**Ako se samo u ovom životu uzdamo u Hrista, najnesrećniji smo od sviju ljudi**" (1. Kor. 15,19), jer Hristovo vaskrsenje je garancija vaskrsenja vernih i novog, boljeg sveta koji će doći kada Hristos bude došao po drugi put na zemlju da jednom za uvek ustanovi svoje carstvo (Otkrivenje 21,2-4;22,12). Zato što je vaskrsnuo iz mrtvih Hristos može da bude sa vernima u sve dane do svršetka veka (Matej 28,20).

2. Hristovo vaskrsenje i početak novog duhovnog života

Hristovo vaskrsenje znači početak novog duhovnog života u hrišćanskom iskustvu. U Rimljanima 6, 4-5. apostol Pavle jasno povezuje istorijski akt Hristovog vaskrsenja sa novim životom. »...**Kao što usta Hristos iz mrtvih, tako i mi u novom životu da hodimo.**« U Rimljanima 8, 11. apostol govori o Duhu Svetom koji je sila vaskrsenja Hristovog, ali i našeg novog bića. Sila vaskrsenja je pobjeda nad grehom u nama. Ta sila Hristovog vaskrsenja je sila koja duboko prodire u naše biće i čisti ga od svih nedostataka koji nas sprečavaju da nasledimo Nebo. Naime, celokupna hrišćanska vera je vera u vaskrsenje u trojkom obliku:

a.vera u istorijsko vaskrsenje Gospoda Isusa Hrista,

b. vera u »vaskrsenje« našeg duhovnog bića danas i

c.vera u konačno vaskrsenje na kraju istorije ove planete, kada Gospod Isus po drugi put dođe na Zemlju.

3. Hristovo vaskrsenje kao potvrda poslednjeg vaskrsenja tela

Govoreći o prirodi vaskrsenja (1. Korinćanima 15. glava) apostol Pavle je zapisao:

»**Ali Hristos usta iz mrtvih i bi novina onima koji umreše... Ali svaki u svom redu: novina Hristos; a po tom oni koji verovaše Hristu o Njegovom dolasku.**« (1. Korinćanima 15, 21.23)

Ovde jasno istaknuto da je Hristovo istorijsko vaskrsenje sigurnost našeg vaskrsenja na kraju vremena. Na kraju istorije ove planete Gospod Isus Hristos vaskrsnuće svoje sledbenike isto kao što je to učinio sa Lazarom (vidi: Jovan 11. glava).

Hristovo vaskrsenje je kamen temeljac hrišćanske vere. Ono je više nego značajno u procesu našeg spasenja pred Bogom.

Ono što na kraju treba naglasiti, kada je reč o hristocentričnosti ovog učenja, jeste da bez živog susreta sa vaskrsim Gospodom Isusom Hristom danas nema spasenja. Treba da težimo tom susretu koji se može ostvariti samo kroz proučavanje Njegove istinite reči u Svetom pismu. Molimo se za taj susret.

7. Hristos – nebeski Prvosveštenik

Sigurno ste zapazili da u nekim hrišćanskim crkvama postoji ustanova sveštenstva. Međutim, u prvobitnom hrišćanstvu razlika između sveštenika i laika (naroda) nije postojala. Svaki vernik je nazivan je sveštenikom (1. Petrova 2, 9). Svi koji prihvataju Isusa Hrista za svog Spasitelja i Gospoda su sveštenici, premda u simboličkom značenju te reči. Kao što isti tekst kaže uloga vernika – sveštenika je da objavi istinu o Bogu drugim ljudima, ali i da prinosi žrtve hvale i pobožnog života Bogu (Rimljanima 12, 1). Međutim, u novozavetnoj crkvi postoji i stvarni sveštenik po uzoru na sveštenika-posrednika u Starom zavetu. To je Gospod Isus Hristos. Njegovo sveštenstvo bitno se razlikuje od našeg. Ono za osnovnu karakteristiku ima mogućnost posredovanja između Boga i čoveka. Evo odgovora na pitanje – Šta čini Gospod Isus posle svog vaznesenja na Nebo – posreduje za nas pred licem Božjim. Dok Crkva predstavlja sveštenstvo na Zemlji koje objavljuje Jevandelje Hristovo ljudima, dotle Gospod Isus Hristos predstavlja Prvosveštenika na Nebu.

A. Kako je u Starom zavetu opisana Hristova prvosveštentička služba?

Već u Starom zavetu predskazano je da će Mesija biti ne samo Car i Spasitelj ljudskog roda, nego i Sveštenik.

1. Petoknjižje i sveštentička služba

Posle pada u greh, Bog je uspostavio sistem žrtava zbog oprostjenja ljudskih grehova. Ovo prinošenje žrtve u Petoknjižju je imalo strogo propisanu formu, koja je opisana u tekstu zapisanom u 3. Mojsijevoj 4, 27-31. **“Ako li ko iz prostog naroda zgreši nehotice, ... kad dozna za greh svoj koji je učinio, tada neka dovede na žrtvu jare žensko, zdravo za greh, koji je učinio. I neka metne ruku svoju na glavu žrtvu za greh, I neka je sveštenik zakolje...I neka uzme sveštenik krvi od nje na prst svoj, I pomaže rogove oltaru na kom se pali žrtva; a ostalu krv svu neka izlije na podnožje oltara. I sve salo iz nje neka izvadi kao što se vadi salo iz žrtve zahvalne, I neka ga zapali sveštenik na oltaru za ugodni miris Gospodu; a tako će ga očistiti od greha sveštenik I oprostiće mu se”**. U prvom delu ovog teksta govori se o klanju žrtve koja je prinošena za greh. Polaganjem ruke na glavu žrtve i pokajanjem za greh, greh grešnika prenet je na životinju i ona je zaklana. Međutim, tu nije kraj. U drugom delu teksta (st. 30-31) piše da je sveštenik trebalo da popraska krvlju žrtve u Svetinji (ovde na oltaru, jer se radi o grešniku iz naroda). Tek tada je proces pomirenja Boga i čoveka bio završen i greh je bio oprostjen. **»...I tako će ga očistiti od greha sveštenik, i oprostiće mu se.«** (4, 31)

Klanje žrtve je simbolički predstavljalo Hristovu smrt na krstu Golgote. Drugi deo službe (posredovanje sveštenika u Svetinji) simbolički je predstavljao Hristovu posredničku službu u nebeskoj Svetinji. Zapazite da su obe ove Hristove službe podjednako važne radi oprostjenja greha onima koji veruju. Hristos je pre 2000 godina umro na krstu za naše grehe, ali ako danas kao nebeski Prvosveštenik ne prinese zasluge te krvi pred Boga nama ne može biti oprosteno i mi ostajemo izgubljeni u grehu.

Gospod Isus zaista služi u nebeskoj Svetinji (pravoj i stvarnoj čija je samo bleđa slika bila starozavetna svetinja) i o tome možemo čitati u Jevrejima 8, 1-6.

2. Dve službe (dnevna i godišnja)

Osim svakodnevne službe u Svetinji postojala je i godišnja služba, kada je Svetinja čišćena od svih grehova koji su se nagomilali u njoj tokom godine (3. Mojsijevu 16). Ova služba se zvala Yom Kippur ili Dan Očišćenja. Zanimljivo je zapaziti da je i nebeskoj Svetinji, u kojoj se »gomilaju« priznati gresi, potrebno očišćenje. Ovu nebesku godišnju službu vrši niko drugi nego lično Gospod Isus Hristos: **»Tako je trebalo da se obličja nebeskih (starozavetna svetinja) ovima čiste, a sama nebeska boljim žrtvama od ovih.«** (Jevrejima 9, 23)

Jasno je da nebeskoj Svetinji treba očišćenje i ono je moguće samo pravom Žrtvom, krvlju Gospoda Isusa. Kada je ovo očišćenje započelo? Kada je Gospod Isus otpočeo svoju nebesku godišnju službu. Biblijsko učenje o Istražnom sudu daje potpuniji uvod u ovaj aspekt Hristove službe.

3. Proroci i psalmi.

Psalmista David je prorekao nadahnut Duhom Svetim da će Mesija i Spasitelj biti i Sveštenik: **»Gospod se zakleo i neće se pokajati: ti si sveštenik do veka po redu Melhisedekovu«** (Psalam 110, 4)

Red Melhisedekov je onaj red koji nije bio očekivan u Starom zavetu. Sveštenici u Starom zavetu su uvek bili iz Levijevog plemena, a naš Gospod je rodom bio iz Judinog (Jevrejima 7, 1-12). Međutim, naš Gospod je nebeski Prvosveštenik po božanskom životu koji ima u sebi da može večno da posreduje za nas. Hristos je prvosveštenik po redu Melhisedekovom upravo zbog tog Božanskog, večnog života, jer je i Melhisedek predstavljen u Bibliji kao posrednik između Boga i ljudi koji je bez početka i porekla (Jevrejima 7,3).

Proroci predskazuju Hrista kao Prvosveštenik. **»Jer će On sagraditi crkvu Gospodnju, i nosiće slavu, i sedeće i vladati na svom prestolu, i biće sveštenik na prestolu svom, i savet mirni biće među oboma.«** (Zaharija 6, 13)

Nikada u Starom zavetu jedna osoba nije mogla da bude i car i sveštenik (čitaj šta se dogodilo jednom caru kada je želeo da preuzme ulogu sveštenika: 2. Dnevnika 26, 16-21). Ta jedinstvena uloga pripada Gospodu Isusu. On je i Car i večni Prvosveštenik na Božjem prestolu.

B. Šta Novi zavet govori o Hristovoj prvosveštencičkoj službi?

1. Jevrejima poslanica

Ova poslanica vrlo detaljno govori o Hristovoj prvosveštencičkoj službi na Nebu. Ključna reč u ovoj poslanici je bolje. Hristos je bolji od anđela (Jevrejima 1), bolji od Mojsija (Jevrejima 3), bolja Žrtva (Jevrejima 9), bolji Sveštenik (Jevrejima 8, 6).

Jasno je da na Nebu postoji prava nebeska Svetinja u koju je ušao Gospod Isus da posreduje za nas: **»Jer Hristos ne uđe u rukotvorenu svetinju, koja je prilika (ili kopija) prave, nego u samo nebo, da se pokaže sad pred licem Božjim za nas.«** (Jevrejima 9, 24)

On je Poglavar sveštencički sa desne strane Ocu (Jevrejima 8, 1). Jevrejima poslanica poziva nas da pristupimo tom Božjem prestolu, odnosno Prvosvešteniku Hristu koji nam može pomoći u našim iskušenjima. **»Imajući dakle velikog poglavara sveštencičkoga, koji je prošao nebesa, Isusa sina Božjega da se držimo priznanja. Jer nemamo poglavara sveštencičkoga koji ne može postradati s našim slabostima, nego koji je u svačemu iskušen, kao i mi, osim greha. Da pristupimo dakle slobodno k prestolu blagodati...»** (Jevrejima 4, 14-16). Pristup u nebesku Svetinju omogućen je grešnicima kroz krv Gospoda Isusa kojom On posreduje i prašta nam greh danas (Jevrejima 10, 19).

2. Otkrivenje Jovanovo

U Jovanovom Otkrivenju jasno je naglašeno postojanje stvarne nebeske Svetinje. Postoji sedmokraki svećnjak (Otkrivenje 1, 12), stakleno more (Otkrivenje 4, 6. uporedi: 1. O carevima 4, 23-26), zaklano Jagnje na oltaru (5, 6), kadionica (Otkrivenje 8, 5) i kadioni oltar (8, 3). Osim toga, spominje se i nameštaj najsvetijeg odeljenja u Svetinji – Svetinji nad svetinjama, a to je kovčeg zaveta u koji su bile smeštene Deset Božjih zapovesti (Otkrivenje 11, 19 i 15, 5). U našem prevodu stoji reč crkva koja opisuje nebesku svetinju. Međutim, u grčkom originalu to je reč *naos* koja znači hram. Kao što je postojao zemaljski Hram tako postoji nebeski Hram u kome služi naš Gospod Isus. Kako to znamo?

Iz teksta u Otkrivenja 1, 13. jasno je da je Isus Hristos nebeski Prvosveštenik, jer je obučen u dugačku haljinu i ima pojas oko prsa što je bio način odevanja zemaljskog prvosveštenika. On je predstavljen kao Onaj koji kao nebeski Posrednik brine o svojim crkvama na Zemlji. On nije prestao da se brine za čoveka onog trenutka, kada se vazneo na Nebo, nego se aktivno brine za naše spasenje posredujući svakog trena za nas pred Bogom. On se neprestano moli za naše spasenje i Njegove molitve bivaju uslišene. **»Zato I može vavijek spasti one koji kroza nj dolaze k Bogu, kad svagda živi da se može moliti za njih»** (Jevrejima 7, 25).

C. Kakav je danas značaj Hristove prvosveštencičke službe?

1. Hristos kao Posrednik

Bogu niko grešan ne može prići i ostati živ. Zato je potrebno da posrednik između Boga i grešnika bude bezgrešan i svet, a u isto vreme saosećajan i blizak ljudskoj patnji. **»Jer takov nama trebaše poglavar sveštencički: svet, bezazlen, čist, odvojen od grešnika, I koji je bio više nebesa»** (Jevrejima 7, 26). Taj Posrednik je nebeski Prvosveštenik – Gospod Isus Hristos. On prinosi svoju krv za oprostjenje naših greha. Zato je veoma važno da se danas molimo u ime Prvosveštenika Isusa Hrista koji je ne samo Spasitelj od greha koje smo pre počinili nego i Onaj koji nas očišćava od naših sadašnjih slabosti i greha.

2. Prisustvo crkve na Nebu i doksologija

Hristos kao Prvosveštenik pred samim licem Božjim je Jamac ili sigurnost prisustva crkve u nebeskom Hramu. Zapazimo da apostol Pavle kaže da se Hristos pokazuje pred licem Božjim za nas (Jevrejima 9, 24). On je na Nebu umesto nas i kao garancija da ćemo i mi koji Mu verujemo uskoro biti sa Njim

na Nebu. Crkva je već danas prisutna na Nebu (Efescima 2, 6) verom i tako treba da bude sve do vidljivog susreta Gospoda Isusa i Njegove crkve.

Tada će Božja nebeska svetinja nastaviti da svoju ulogu. Ta uloga više neće biti soteriološka (neće biti potrebe za spasenjem od greha i za Posrednikom u tom smislu), ali će biti doksološka (crkva će u nebeskom Hramu večno slaviti Boga kroz Hrista Isusa Gospoda našega) (Otkrivenje 19, 1-9). Tako će Crkva posle mnogih borbi na Zemlji konačno dobiti svoj večni mir u nebeskom Hramu.

Donesimo odluku da budemo u tom Hramu sa našim Gospodom Isusom. Tamo ćemo se naći ako Ga već danas priznajemo ne samo kao Spasitelja nego i kao večnog Božjeg Prvosveštenika koji služi za nas. On u nebeskom Hramu posreduje za naše grehe i svakodnevno se zauzima za nas. Svakoga dana priznajmo Mu svoje grehe i molimo Ga za silu da nas potpuno očisti od njih.

8. Stanje čoveka posle smrti i opasnost od spiritizma

Da li ste čuli za misu (liturgiju) za mrtve? Ona podrazumeva da postoji mogućnost promene statusa pred Bogom (odnosno pokajanje) i za mrtve. To bi značilo da mrtvi zapravo i nisu mrtvi, nego da nastavlja svoj život u nekom drugom vidu. Šta Biblija kaže o čovekovom stanju posle smrti?

Da li ste gledali američki film Polje snova? Jedan farmer, inače zaljubljenik u bejzbol, u toku čitavog filma komunicira sa duhovima umrlih igrača. Oni ga savetuju da poseče kukuruzno polje i od njega napravi igralište za bejzbol na kome bi oni svakodnevno igrali utakmice za njega. Igrači su nekadašnje zvezde bejzbola koje sada kao duhovi, samo pred očima farmera, igraju veličanstvene utakmice. Nema sumnje da režiser ovog filma propagira postojanje čoveka posle smrti u nekom drugom, vantelesnom obliku. Ovakva tematika je prisutna u mnogim savremenim filmovima i romanima. Šta Biblija kaže o komuniciranju sa duhovima umrlih?

Da bismo odgovorili na ova pitanja podimo najpre od toga kako Biblija opisuje čoveka, njegovo poreklo i strukturu.

A. Kako je nastao čovek?

»A stvori Gospod Bog čoveka od praha zemaljskoga, i dunu mu u nos duh životni; i posta čovek duša živa.« (1. Mojsijeva 2, 7)

Ovo je bilo stvaranje čoveka. Bog je stvorio ljudsko biće od dva sastavna elementa: 1. *praha zemaljskog* (materijalnog elementa) i 2. *duha životnog* (nematerijalnog elementa). Zapazite da je tek celokupan čovek nazvan živom dušom. Jevrejski izraz koji je preveden kao »duša živa« može se prevesti i kao živo biće. Čovek, dakle, nije besmrtna duša zarobljena u materijalnom telu od kog čezne da se oslobodi. Čovek je živa duša, tj. jedinstvo tela i životnog duha, koji se još naziva i dah Svemogućega (O Jovu 33, 4). Taj duh životni je dah života kojim Bog oživljava ne samo ljude nego i životinje (Propovednik 3, 19; 1 Mojsijeva 7, 15.22).

B. Problem duha i duše

1. Šta je duh?

Duh, prema tome, nije neki svesno-racionalni element koji nadživljava ljudsko postojanje u telu nego je životni dah ili iskra života koja struji kroz naše telo kao i kroz telo životinje. Pokušajmo da ovo slikovito prikazemo. Jedna upaljena sijalica bi mogla da predstavlja čoveka kao živo biće (živu dušu). Sijalica može da svetli samo ako struja protiče kroz nit koja postoji u njoj. Bez izvora struje ona ne može da svetli. Tako je i sa ljudskom prirodom. Telo, bez daha života ili duha je mrtvo i nepomično, tj. čovek je mrtav, jer prestaju sve njegove telesne, duhovne i psihičke funkcije (vidi o procesu smrti tekstu iz Knjige u Propovednikove 12, 7). Međutim, kada »struja duha« ispuni njegovo biće (koja dolazi sa Izvora života koji je Bog lično) on živi i postoji. Čovek ne može da postoji izvan svoga tela. On je telesno, a ne duhovno (betelesno) biće.

Jevrejski zraz za duh pojavljuje se 377 puta u Starom zavetu i često se prevodi i kao vetar. Duh može predstavljati i osećanja, stav, raspoloženje (Isaija 54, 6 ili 1. Samuelova 1, 15).

U Novom zavetu duh (grčki pneuma) može predstavljati celokupnu ličnost (1. Korinćanima 5, 4; 2. Timotiju 4, 22). U ovom poslednjem tekstu duh je cela Timotijeva ličnost sa kojom Gospod treba da bude.

U Bibliji, dakle, duh životni može da predstavlja dah ili iskru života od Boga, zatim određene vidove ljudske ličnosti (intelekt, emocije, stav) ili celokupnu ličnost. Međutim, duh nikada nije ljudsko biće posle smrti, ono koje postoji u vantelesnom obliku. Onda kada se čovekovo telo, na samrti, odvaja od duha ono se u stvari odvaja od duha životnog, daha Svemogućeg i umire (vidi prikaz Hristove smrti u Mateju 27, 50).

2. Šta je duša?

Jevrejski izraz za dušu (nefeš) vodi poreklo od jevrejskog glagola koji znači disati. Duša je, prema tome, živo biće koje diše. Ono diše duhom životnim koji je »u nosu« (1. Mojsijeva 2, 7). Izraz duša, takođe, može predstavljati želje, strasti, emocije (Propovednik 6, 7 ili Priče 23, 2). Isto tako, može biti i celokupna ličnost koja se ponaša kao celokupno ljudsko biće (4. Mojsijeva 31, 19 - ubistvo je izvršio nefeš-duša).

Ova kraća biblijska analiza pokazuje da su duh i duša često sinonimni termini. Recimo u Marijinom magnifikatu (himni) Luka je zapisao:

»**Veliča duša moja Gospoda; i obradova se duh moj Bogu spasu svojemu.**« (Luka 1, 46.47) Ovo je klasični paralelizam (jevrejska poetska figura) u kome su potpuno iste teme izražene drugačijim jezikom. Duh i duša su sinonimni pojmovi i obe reči mogu predstavljati celokupnu ljudsku osobu.

3. *Da li su duh i duša besmrtni?*

Da duša i duh ne nadživljavaju telo kao neki samosvesni činilac jasno je i iz činjenice da je čovek posle smrti u mestu tišine (jevrejski sheol) i da ne postoji nikakva aktivnost mrtvih. Mrtvi ne poseduju misli (Psalam 146, 4); mrtvi ne poseduju znanje i osećanja (Propovednik 9, 5.6); mrtvi ne mogu da hvale Boga (Psalam 115, 17); mrtvi spavaju (ovo je metaforična slika smrti) (Jovan 11, 11-14).

4. *Zašto apostol Pavle u 1. Solunjanima 5, 23 spominje tri različita elementa unutar ljudskog bića (duh, dušu i telo)?*

To je zato što govori o tri različita vida ljudskog bića, a ne o delovima čoveka. Postoji duhovno-racionalni vid, duševno-emotivni i telesni vid čoveka. Ne radi se o tri različita elementa ljudskog bića (tj. ne može se u jednu sobu staviti duša, u drugu telo, a u treću duh. Ova tri elementa su celina, i samo kao celina čovek je živo, razumno i svesno biće. Raskid celine znači i prestanak čovekovog života).

Ako čovek unutar svog bića nema nematerijalnu i besmrtnu dušu (samo Bog ima besmrtnost (1. Timotiju 6, 16) odakle onda rašireno verovanje u besmrtnu dušu unutar tradicionalnog hrišćanstva?

V. *Odakle potiče učenje o besmrtnosti duše?*

U apostolskom hrišćanstvu jedina nada u večni život bila je vaskrsenje tela, a ne besmrtnost duše. Međutim, vremenom, pod uticajem platonističke filozofije uvuklo se u Crkvu lažno učenje o čovekovom svesnom stanju posle smrti. Platon je verovao da se ljudska duša prilikom smrti oslobađa materijalnog tela (koje je predstavljalo svojevrsni zatvor) i odlazi u raj (po zaslugi) ili pakao (po kazni). Ovo verovanje potiče je iz grčke mitologije a ne iz Svetog pisma. Mnogi crkveni oci na čelu sa Origenom, Klementom Aleksandrijskim, Avgustinom itd. usvojili su ovo Platonovo učenje i dodali mu hrišćansko učenje o vaskrsenju iz mrtvih. Međutim, sinteza ova dva učenja je besmislena. Naime, vaskrsenje tela (o kome Biblija dosta govori: 1 Korinćanima 15) nema smisla ako je besmrtna duša već na nebu i uživa u blaženstvu raja. Biblija jasno tvrdi da će svi verni zajedno u isti dan (dan Hristovog drugog dolaska) primiti večnu nagradu i počiti sa Hristom na Nebo i raj (1. Solunjanima 4, 16.17). Pred kraj svog života apostol Pavle gleda na venac pravde koji će mu Gospod dati »u dan onaj«, dan Hristovog drugog dolaska (2 Timotiju 4, 8). To će se desiti prilikom vaskrsenja, koje predstavlja oživljavanje cele osobe.

Jedan duhovni pisac je rekao: »Mnogi hrišćani gledaju na smrt samo kao na vrata u višu egzistenciju. Ovo učenje je tragično i razorno. Radosna vest iz Biblije je da smrt nema poslednju reč. Postoji novo stvaranje. Večni život, u punini, se dobija vaskrsenjem kada će besmrtno progutati smrtno (1. Korinćanima 15, 50-54).«

Vaskrsenje u telu je, dakle, naša blažena nada (Titu 2, 13), a ne besmrtnost duše. Čovek ne može da istinski postoji izvan svog tela i samo kada Gospod Isus dođe po drugi put, oni koji su Mu verovali, dobiće večni život kroz vaskrsenje tela (1. Solunjanima 4, 16-18). Ovaj poslednji tekst nosi nekoliko zanimljivih činjenica. Na kraju teksta Pavle ističe dve važne činjenice: 1. Samo kroz vaskrsenje iz mrtvih ćemo svagda sa Gospodom biti (st. 17) i 2. To je jedina uteha za hrišćanina (st. 18).

G. *Zašto je opasno verovati u besmrtnost duše?*

Sada kada znamo da Biblija govori da posle smrti čovek ni u kakvoj formi, bilo besmrtne duše ili duha ne nastavlja da živi, jasno je zašto je u Bibliji oštro osuđen spiritizam, tj. prizivanje duša umrlih i komunikacija sa mrtvima (5. Mojsijeva 18, 10-12; Isaija 8, 19). Bog je zabranjivao ovu praksu zato što je znao da ljudi posle smrti ne postoje i da se demoni na čelu sa sotonom pretvaraju u duše umrlih i komuniciraju sa spirističkim medijumima (1. Samuilova 28). Ljudi koji veruju da nakon smrti duša ili duh nastavlja da živi i da komunicira sa živima, postaju lak sotonin plen koji se javlja kao dobronamerni duh umrloga sa željom da pomogne, dok mu je pravi cilj da uništi osobu za večnost. »**Jer se sam sotona pretvara u anđela svetla...**« (2. Korinćanima 11, 14). Više je nego jasno, da u filmu Polje snova nikakvi bivši igrači bejzbola nisu komunicirali sa onim farmerom, nego sami demoni. Ovo je poziv na oprez i veru u Hrista i čitanje Svetog pisma koje je jedina zaštita od sotonskih zamki.

D. *Hristos i stanje čoveka posle smrti*

1. *Ako je verovanje u besmrtnu dušu istinito, onda Hristos na krstu u stvari nije umro nego je prešao iz niže u višu sferu postojanja. Ako Hristos nije doslovno umro, onda plan spasenja propada i On nije*

mogao da bude Spasitelj od greha. Prema tome, stvarna smrt i vaskrsenje su verovanja koja su preduslov za ispravno verovanje u Hrista kao Spasitelja na krstu.

2. *Hristos je jedina nada u večni život.* On je rekao: »**Ja sam vaskrsenje i život, koji veruje Me-ne, ako i umre živeće.**« (Jovan 11, 25) Zapazimo da prilikom vaskrsavanja Lazara, Gospod Isus nije pozvao Lazarevu dušu u njegovo telo nego je pozvao mrtvog Lazara iz groba (st. 43). Gospod zatim naglašava da je On izvorni život, tj. nestečeni život i da je samo kroz vaskrsenje moguće da neko ko je umro zaista ponovo živi. »Ako i umre živeće« ne odnosi se na život duše posle smrti u vantelesnom obliku nego u slavnu nadu u vaskrsenje tela koje je cilj svakoga hrišćanina.

3. *Hristos i Njegova Istina su jedini čuvari od opasnosti spiritizma.* Ako se u ime Hristovo svakodnevno molimo Bogu za zaštitu od zlih demona i njihovih prevara onda ćemo tu zaštitu i dobiti. Nikada neću zaboraviti osmeh na licu jedne osobe koja mi je prišla nakon jedne propovedi. Ona je ranije imala problema sa zlim duhovima u kući i posle molitve jedne grupe u jednoj maloj crkvi njen problem je bio rešen. Osmeh je pokazao da je molitva garancija da deca Božja mogu živeti potpuno zaštićena od sotoni-
nih napada.

Mi ćemo večno živeti, ne zahvaljujući tome što smo prirodno besmrtni i što će naša duša napustiti telo, nego zbog krsta i vaskrsenja Gospoda Isusa Hrista. Zato je On jasno naglasio da će svaki koji veruje u Njega živeti Njega radi (Jovan 6, 57). Molimo se Gospodu da se udostojimo vaskrsenja iz mrtvih.

9. Uloga Svetog Duha u spasenju čoveka

Pred kraj svoje zemaljske službe, kada bi govorio o svom odlasku sa Zemlje, Isus Hristos je svojim učenicima govorio o tome da ih neće ostaviti same, bez božanskog vođstva i zaštite. Govorio im je da će im poslati Utešitelja, Svetog Duha, da bude sa njima (Jovan 14, 16.17). Hristos je poslanje Svetog Duha smatrao prednošću koju će učenici imati, a ulogu Svetog Duha od izuzetnog značaja (Jovan 16, 7). Naime, Sveti Duh ne samo da će tešiti i hrabriti Hristove učenike nakon Hristovog odlaska sa Zemlje, nego će ih naučiti svemu i podsetiti na sve Hristove reči (Jovan 14, 26); On sam svedočiće za Hrista (Jovan 15, 26); uputiće učenike na svaku istinu i javiće im šta će biti unapred (Jovan 16, 13). I zaista knjiga Dela apostolska je nadahnuti prikaz o delovanju i ulozi Svetog Duha u osnivanju Hrišćanske crkve i širenju hrišćanske misije.

Duh Sveti je s nama Bog, aktivan u spasavanju grešnika i vođenju Hristove crkve. Upoznajmo se поблиže sa prirodom Svetog Duha i sa Njegovom ulogom u našem spasenju.

A. Da li je Sveti duh ličnost?

Duh Sveti nije samo božanska sila ili božanski uticaj. On je ličnost, jer:

- 1) ima znanje (1. Korinćanima 2, 10-11). Sveti Duh poznaje dubine Božjeg znanja. Samo ličnost može imati racionalno znanje.
- 2) poučava vernike (Jovan 14, 26). Samo ličnost može druge da poučava.
- 3) svedoči o Hristu (Jovan 15, 26),
- 4) utešava Hristove učenike i osvedočava ih u greh (Jovan 16, 8-11).
- 5) upravlja Crkvom i savetuje je na svakom koraku (Dela 13, 2).
- 6) ima i osećanja, jer apostol Pavle kaže da je moguće ožalostiti Duha (Efescima 4, 30; vidi Isaija 63, 10).
- 7) ima i svoju volju, jer On razdeljuje po svojoj volji duhovne darove (1. Korinćanima 12, 11). Sveti Duh je, prema tome, ličnost koja poseduje intelekt, znanje, emocije i volju.

Kako razumeti slikovite prikaze Svetog Duha u Bibliji?

Postoje neki hrišćani, koji nasuprot ovom jasnom svedočanstvu Pisma, govore da je Duh sila, a ne ličnost. Oni pri tom navode stihove koji slikovito opisuju delovanja Duha Svetog. Tako, na primer, u Bibliji je Sveti Duh prikazan kao golub (Luka 3, 22). Ipak, golub ilustruje osobine ličnosti, jer poseduje nežnost i blagost. I Hristos je u Bibliji nazvan jagnjetom (Jovan 1, 26) i lavom (Otkrivenje 5, 5). Duh je takođe prikazan i kao oganj (Dela 2, 3-4). Zapazimo da u 4. stihu ovog odseka stoji da su apostoli govorili onako kako im je Duh davao. Duh je prikazan kao suvereni Gospodar Crkve koji ju je osnovao i razdeljivao jezike kako je On našao za shodno. To je osobina ličnosti. Duh je prikazan i kao voda živa (Jovan 7, 37-39). Međutim, i Hristos je sebe nazvao hlebom života, i poručio da je On izvor života (Jovan 6, 48). Isto tako i Sveti Duh je izvor duhovnog života, baš kao što je voda neophodna za održavanje telesnog života. U tekstu koji se nalazi u Jevandelju po Jovanu 14, 26. za Duha se koristi lična zamenica On, a ne ono. U Poslanici Efescima 4, 30. Duh Sveti je prikazan kao pečat ili zalag večnog spasenja u Hristu. Pečat može da ukazuje na bezlični princip, ali u istom tekstu videli smo da je Duha moguće ožalostiti. Očigledno se radi o Duhu kao ličnosti.

Jasno je, dakle, da je Duh ličnost. Međutim, postavlja se pitanje da li su Duhu pripisane božanske karakteristike?

B. Ko je Sveti Duh?

Sveti Duh je Bog, kao što to potvrđuju sledeći stihovi:

1) U Delima 5, 3.4 apostol Petar izjednačava laganje Bogu sa laganjem Duhu Svetom. "**A Petar reče: Ananija! Zašto napuni sotona srce tvoje da slažeš Duhu svetome i sakriješ od novaca što uze za njivu? Kad je bila u tebe ne bješe li tvoja? I kad je prodade ne bješe li u tvojoj vlasti? Zašto si dakle takovu stvar metnuo u srce svoje? Ljudima nijesi slagao nego Bogu.**" Duh Sveti, poput Boga, sve vidi i sve zna, te je laganje Bogu istovetno sa laganjem Duhu.

2) U 1. Korinćanima 12, 4-6 pojavljuje se Trojstvo (Otac, Sin, Duh Sveti) i Duhu se pripisuje osobina razdeljivanja duhovnih darova kao i Ocu i Sinu. "**Darovi su različiti, ali je Duh jedan. I različne su službe, ali je jedan Gospod. I različne su sile, ali je jedan Bog koji čini sve u svemu.**"

3) Duh je aktivno učestvovao u procesu stvaranja (1. Mojsijeva 1, 2). **"A zemlja bješe bez obličja i pusta, i bješe tama nad bezdanom; i duh Božji dizaše se nad vodom."**

4) Duh Sveti oživljuje mrtve (Rimljanima 8, 11). **"A ako li živi u vama duh onoga koji je vaskrsao Isusa iz mrtvih, onaj koji je podigao Hrista iz mrtvih oživljeće i vaša smrtna tjelesa duhom svojijem koji živi u vama."** Mrtve može oživeti samo Bog.

5) Duh je takođe sveprisutan (Psalam 139, 7-10) što je osobina Boga. **"Kuda bih otišao od duha tvogega, i od lica tvogega kuda bih utekao? Da izađem na nebo, ti si ondje. Da sidjem u pakao, ondje si. Da se dignem na krilima od zore, i preselim se na kraj mora; I ondje će me ruka tvoja voditi, i držati me desnica tvoja."**

Dakle nema sumnje, da je Duh Sveti večni Bog koji je apsolutno jednak Ocu i Sinu u svojoj prirodi, namerama i volji. On je s nama Bog prisutan na Zemlji od vremena izlivanja Duha spreman da spase svakog onoga koji veruje u Hrista.

V. Kako Sveti Duh deluje u životu vernika?

Sveti Duh ima izuzetnu ulogu u spasenju i životu jednog hrišćanina. Navešćemo nekoliko ključnih uloga Svetog Duha prema učenju Svetog pisma.

1. Osvedočava u greh

Apostol Jovan je zapisao: **»...I kad On dođe (Duh Sveti) pokaraće svet za greh, i za pravdu, i za sud, za greh dakle što ne veruju mene, a za pravdu što idem k Ocu svojem u više me nećete videti, a za sud što je knez ovoga sveta osuđen.«** (Jovan 16, 8-11). Gospod Isus je naglasio da je uloga Svetog Duha da osvedočava ljude u greh, pravdu i sud. Sveti Duh osvedočava čoveka da je grešan. Verovatno ste čuli da neko kaže: **»Zašto mi je potreban Hristos, kad nisam ubio, ukrao, učinio preljubu, ne kršim Zakon!«** Prvo, ovaj čovek je naveo samo nekoliko zapovesti i to samo spoljašnju formu poštovanja zapovesti (Isus je na primer rekao da ako čovek pogleda na ženu sa željom da čini preljubu u svom srcu – Matej 5, 28, ili ako se gnevi na svog brata, bližnjega, nizašto da je kriv – Matej 5, 22). Drugo, niko ne može biti osvedočen u svoju grešnost bez Duha Božjeg. Duh Božji donosi žalost zbog učinjenog greha i utiče na nas da se odrekemo greha. Dalje, Duh osvedočava grešnika u pravdu tako što upućuje na Hrista koji je jedini pravedan i koji može grešnike da očisti od greha i učini ih pravednima. I na kraju, Sveti Duh svedoči o Božijem sudu koji se izliva najpre nad sotonom koji je poražen Hristovom smrću, ali i nad svakim grešnikom koji se ne kaje za svoje prestupe i odbija spasenje u Isusu Hristu.

2. Vodi na pokajanje i obraćenje

Sveti Duh doprinosi ljudskom pokajanju i obraćenju. Jevrejska reč za pokajanje (nacham) znači zapravo tužiti, žaliti (O Jovu 42, 5-6). Ovo tuženje i žaljenje zbog učinjenog greha je rezultat delovanja Duha u čovekovom srcu. Mnogo češća reč u Starom zavetu za pokajanje (šuv) zapravo znači okrenuti se, ići u suprotnom smeru (2. Dnevnika 7, 14) i slikovito pokazuje šta predstavlja pokajanje – ne samo žaljenje zbog učinjenih greha, nego ostavljanje istih i kretanje novim putem u životu, putem u saglasnosti sa Božijom voljom. Primer zapisan u 2. Dnevnika 33, 1-20 pokazuje da čovek, kada se kaje, u dubokoj poniznosti priznaje da je zalutao (setimo se značenja greha kao lutanja, promašaja cilja) i menja smer svog života. Ovaj korak zove se obraćenje. Prava motivacija za pokajanje i obraćenje nije želja za Nebom ili strah od pakla, nego pre svega shvatanje krivice koja je ubila Hrista na krstu, koja ožalošćava Duha Božjeg i uništava nas same i naše bližnje (Isaija 63, 10)

3. Posvećuje

Apostol Pavle je zapisao: **»Mi, pak svi, koji otkrivenim licem gledamo u slavu Gospodnju (Hristovog karaktera) preobražavamo se u to isto obličje iz slave u slavu, kao od Duha Gospodnjeg.«** (2. Korinćanima 3, 18) Iz ovog teksta može se zaključiti da proces preobražaja karaktera (što se zove proces posvećenja) može biti ostvarljiv samo uticajem Gospodnjeg Duha. Duh Božji je taj koji svakodnevno oslobađa čoveka od greha da bi čovek bio što sličniji Hristu. Ovaj proces posvećenja traje celog života i čovek ne treba da se obeshrabruje ako doživi i duhovne padove. Upornost Duha Božjeg je osobina koja nam pomaže da ostanemo na Hristovom putu. Duh lako ne odustaje od našeg spasenja i On će dovršiti delo spasenja do kraja.

4. Utešava i opominje

Sveti Duh je u tekstu iz Jevandolja po Jovanu 14, 26 i 15, 26. nazvan Utešiteljem, Onim koji stoji pored čoveka da ga teši i opominje. **"A utješitelj Duh sveti, kojega će otac poslati u ime moje, on će vas naučiti svemu i napomenuće vam sve što vam rekoh."** Sveti Duh nas, dakle, neprestano teši i hrabri u našim duhovnim borbama i upućuje nas na svaku Božju istinu. Duh je nazvan drugim Utešiteljem (Jovan 14, 16) iz prostog razloga što postoji prvi Utešitelj, a to ja sam Gospod Isus Hristos (1. Jovanova

2, 1). U ovom tekstu Hristos je nazvan Zastupnikom, što je drugo značenje iste grčke reči koja se u Jovanom Jevanđelju primenjuje na Svetog Duha kao Utešitelja. Kao što je Isus Hristos Zastupnik i Utešitelj ljudskog roda, tako je i Duh Sveti. Isus Hristos je trenutno u telu na Nebu, dok je Sveti Duh doslovno s nama Bog koji nas zastupa i teši, koji je uvek pored nas.

5. Daje proroštvo

"Duh Gospodnji govori preko mene, i besjeda njegova bi na mojem jeziku." 2 Samuilova 23,2.

Duh Sveti je autor Svetog pisma (proročke knjige) (2. Petrova 1, 21, uporedi: 2. Samuilova 23, 2). On je Izvor proroštva (proricanja o budućim događajima). Kao takav, Sveti Duh je nazvan i Duhom proroštva (Otkrivenje 19, 10). Duh proroštva je Duh Božji koji preko Božijih proroka proriče o poslednjim događajima sa naglaskom na ulogu Isusa Hrista u tim događajima. Celokupna knjiga Otkrivenja bavi se ovim fenomenom.

6. Vaskrsava

"...onaj koji je podigao Hrista iz mrtvih oživljuje i vaša smrtna tjelesa Duhom svojim koji živi u vama."

U Rimljanima 8, 11 stoji da je Duh vaskrsnuo Hrista iz mrtvih i da će vaskrsnuti i naša tela iz mrtvih. Ovaj tekst se najpre odnosi na naše duhovno vaskrsenje u Hristu danas. Mi već danas pod uticajem Svetog Duha doživljavamo vaskrsenje – buđenje novog života i preobražaj našeg karaktera. Čovek ne može sam da promeni svoj život i oslobodi se grehova koji su uništavali njega i njegove bližnje. Međutim, Sveti Duh svojom božanskom stvaralačkom silom, odgovarajući na čežnju čovekovu, budi i stvara u njemu novu prirodu, novog, slobodnog čoveka. Tako se vaskrsenje dešava u čoveku već danas i donosi mu mir i radost novog života. Naravno, prilikom Hristovog drugog dolaska Sveti Duh vaskrsnuće verne i iz grobova.

G. Neka savremena pogrešna shvatanja Duha Svetog

Postoje hrišćanski pokreti koji naglašavaju iskustvo krštenja Duhom Svetim kao ključno iskustvo nakon krštenja vodom. Ovo iskustvo je, po njima, praćeno primanjem dara govorenja jezicima. Međutim, Biblija jasno naglašava da iskustvo krštenja Duhom nije vremenski odvojeno od iskustva krštenja vodom u ime Hristovo (1. Korinćanima 12, 13). Osim toga, primanje dara govorenja jezicima ne može biti jedini vidljivi znak krštenja Duhom Svetim jer je dar govorenja jezicima samo jedan od darova Duha, koji je čak na dnu liste duhovnih darova (1. Korinćanima 12, 28). Problem se javlja takođe što spomenuti hrišćanski pokreti naglašavaju govorenje nerazumljivim, ekstatičnim jezicima (dakle jezicima kojima se ne govori danas u svetu) kao znak da je osoba primila Svetog Duha. Međutim, u Bibliji se pod govorenjem jezicima podrazumeva dar govorenja razumljivih jezika drugih naroda i taj dar (koji je jedan od darova Duha, a ne ključni) Sveti Duh daje u cilju širenja Jevanđelja (vidi: Dela 2, 4-12), apostoli su pod uticajem Svetog Duha govorili jezicima naroda koji su bili prisutni u Jerusalimu da bi svako na svom jeziku mogao u potpunosti da razume poruku Jevanđelja). Dakle, iskustvo »krštenja« (primanje) Svetog Duha ne može se vezati za govorenje nerazumljivim, ekstatičnim jezicima. Štaviše ovo može biti veoma opasno iskustvo delovanja sotonskih sila. Ovo »iskustvo« je zasnovano na pogrešnoj interpretaciji Svetog pisma, na lažnom iskustvu i zahtevanju čuda kao osnove za veru, koje Gospod Isus nikada nije naglašavao (Marko 8, 11-12).

Osim toga, delovanje Duha nikada nema za cilj proslavljanje samoga Duha ili želju za ekstatičnim iskustvom u Duhu praćenim neobičnim ponašanjem. Delovanje Duha je usmereno na proslavljanje Gospoda Isusa Hrista (Jovan 15, 26: »...On će svedočiti za mene...«).

D. Hristos i Sveti Duh

1. Sveti Duh svedoči o Hristu. On usmerava vernika na život, smrt, vaskrsenje, posredovanje i Drugi dolazak Isusa Hrista. Mogli bismo da kažemo da je Duh Onaj koji najbolje shvata i razume šta znači hristocentričnost istine. On upućuje na svaku istinu u Svetom pismu, jer se bez Svetog Duha ne mogu razumeti svete istine Biblije.

2. Iako je Sveti Duh božanska ličnost, učenje o Trojstvu ne sme da potisne učenje o jedinstvu Boga, da postoji jedan Bog. Istina o Trojstvu i odnosima koji vladaju unutar Njega su božanska tajna nedokučiva ljudskom razumu. Prema tome, nemoguće je odvajati delovanje Svetog Duha od Hrista niti delovanje Hrista od Oca. Zato se u Bibliji Sveti Duh naziva i Duh Hristov (Filipljanima 1, 19 i Rimljanima 8, 9).

3. Ispunjavanje Duhom Svetim (Efescima 5, 18) nije ekstatično iskustvo ljudskog duha koje se pasivno čeka. To je neprekidna zajednica sa Bogom kroz proučavanje Pisma i molitvu. Jedino Pismo i

molitva mogu da nas sačuvaju da ostanemo u Hristu, odnosno »u Duhu«. Prisutnost i delovanje Svetog Duha u čovekovom životu vide se u rodovima njegovog karaktera, tj. u pobožnom i moralnom životu koji je po Božjem Zakonu (Galatima 5, 22-24; 1 Jovanova 2, 3-6).

Na kraju postavimo sebi pitanje koje je apostol Pavle postavio vernicima u Efesu: **»Jeste li primili Duha Svetoga kad ste verovali?«** (Dela 19, 2) Vernici u Efesu nisu poznavali učenje o Svetom Duhu. Mi ga sada poznajemo i jedino što treba da tražimo od Boga je da Sveti Duh uđe u naš život i preobrazi nas u Hristov lik.

10. Vera i poslušnost

Bez Boga čovek nikada ne bi mogao da se spase od greha i smrti. Ostao bi rob grehu i zatočenik smrti i sotone. Međutim, zato što je Bog prvi pokazao svoju ljubav k nama poslavši svog Sina jedinorodnoga na svet da budemo živi kroz Njega i da očisti grehe naše (1. Jovanova 4, 9-10) naše spasenje je moguće i stvarno.

Međutim, postavlja se pitanje: gde je čovekovo mesto ili uloga u planu spasenja? Na koji način čovek lično postaje sudeonik u spasenju? Kako Hristovo delo može da postane naše lično iskustvo spasenja, delotvorno u našem ličnom životu? Biblija pokazuje da u procesu spasenja čoveka postoji čudesna saradnja između Božje milosti i ljudskog odgovora na delovanje Božje milosti. Ovaj čovekov odgovor na ponudenu Božju milost u Hristu Isusu u Bibliji prikazan je kao spoj vere i poslušnosti. Iskustvo spasenja postaje čovekovo lično iskustvo, kada Hristov dar spasenja prihvati verom i odgovori na Hristov poziv da Ga poslušnošću sledi u svom životu.

A. Šta je vera?

U Novom zavetu reč vera spominje se više od tri stotine puta. Ovo pokazuje da je vera veoma značajna. O kakvoj veri govori Biblija?

1. Vera je oslanjanje na Boga koga ne vidimo kao da Ga vidimo.

U Jevrejima 11, 1 postoji jedna kratka definicija: »**Vera je pak tvrdo čekanje onoga čemu se nadamo i dokazivanje onoga što ne vidimo.**« Ovde postoje dva elementa koja čine ispravnu veru. Vera je: a. Čekanje na Božje delovanje u našem životu; b. Ona se oslanja na Boga koga ne vidi kao da Ga vidi (Jevrejima 11, 27). Inače, u Jevrejima 11. su poglavljju opisani velikani vere. Svi oni pokazali su upravo ove osobine prave vere: čekanje na Boga a ne uzimanje stvari u svoje ruke i čvrsto držanje za Boga koga nisu videli svojim fizičkim očima.

2. Vera je dar Božji

U Rimljanima 12, 3 stoji da je vernima »...**Bog udelio meru vere**«. Ako pogledamo spisak duhovnih rodova, koji su plod delovanja Svetog Duha u čoveku, među mnogim hrišćanskim osobinama spominje se i vera (Galatima 5, 22). Ona je, dakle, dar Božjeg Duha.

U susretu sa Bogom u čoveku oživljava vera. Međutim, neki ljudi kažu da ne mogu da veruju Bogu, iako bi možda želeli, jer su im svi drugi vidici u životu zatvoreni. U Jevanđelju po Marku 9, 14-27. opisan je otac koji je molio Hrista da mu isceli sina. Kada mu je Hristos odgovorio da je sve moguće onome koji veruje, otac je zaplakao i uzviknuo: »**Pomози mome neverju!**« (Marko 9, 24) Bog nam pomaže da Mu verujemo. On isceljuje i naše neverovanje. Čovek, dakle, treba da traži veru od Boga kao i sve druge duhovne rodove. Vera se traži u molitvi, a ta naša molitva pokazuje da je iskra vere već u nama.

3. Vera je jedini put spasenja

Još u Starom zavetu je rečeno da se Avram (otac jevrejske nacije) spasao samo verom: »**I poverova Avraam Bogu, i On mu primi to u pravdu.**« (1. Mojsijeva 15, 6) Avram je verovao u Božje obećanje, kada nije imao čemu da se nada. Avram je trebalo da bude otac jevrejske nacije i to mu je obećano, kada su i on i njegova žena Sara bili u podmaklim godinama i kada je, s ljudske tačke gledišta, bilo nemoguće da mu se rodi sin. U takvim prilikama on je verovao Božjoj reči. Tako je postao otac vere (Rimljanima 4, 18-22). U nastavku ovog teksta (Rimljanima 4, 19-25) piše da svi mi, ako verujemo u Boga koji je Hrista podigao iz mrtvih, imamo spasonosnu veru pred Bogom. To je ono što nas spasava jer je vera naša jedina pravednost (Rimljanima 4, 5).

S obzirom da su svi ljudi grešni pred Bogom, spasenje je moguće samo verom u krv Gospoda Isusa Hrista kojom su nam oprošteni gresi (Rimljanima 3, 23-25). U Starom zavetu grešnik je ispovedao svoj greh i on mu je bio oprošten na temelju prolivene krvi žrtve. Nevina žrtva bila je zamena za grešnikov život i u njoj on je verom mogao da vidi božansku zamenu koju je Bog iz ljubavi obezbedio da spase čoveka. Čovek ne može sam da spere sa sebe ljagu greha i krivicu. Čovek ne može da se opravda pred Bogom držanjem Božjeg zakona jer Božji zakon nije ni dat u tu svrhu (on je ogledalo pravde koje pokazuje krivicu, ali ne opravdava krivca). Čovek se opravdava (spasava) pred Bogom, kada poseduje živu veru u Hrista, Jagnje Božje koje je uzelo na sebe grehe sveta (Jovan 1, 29; Rimljanima 3, 28; Galatima 2, 16).

Naravno, vera ne ukida Zakon nego ga podržava (Rimljanima 3, 31). Vera, takođe, predstavlja izvor dobrih dela koja činimo za naše bližnje. Vera bez dobrih dela nije istinska vera i ona je apsolutno mr-

tva (Jakov 2, 26). S obzirom da se spasavamo samo verom, a poslednji Sud biće po delima (Otkrivenje 22, 12) jasno je da vera u Hristovu žrtvu ne samo što pokriva našu krivicu, nego nas takođe Božijom silom oslobađa od sile greha i oblikuje naš život u pobožan život. Vera mora biti pretočena u dobra dela da bi se proglasila spasonosnom verom.

4. Vera je vera u Božju istinu iznesenu u Svetom pismu

Postoji nekoliko tekstova u Svetom pismu u kojima je reč vera upotrebljena kao sinonim za čistu biblijsku nauku ili doktrinu (Juda 3; 1. Timotiju 4, 1).

"Ljubazni! Starajući se jednako da vam pišem za opšte vaše spasenije, bi mi potrebno da vam pišem moleći da se borite za pravednu vjeru, koja je jedanput dana svetima." Juda 3. Istinska vera je, dakle, vera u Sveto pismo u kome je izneta istina Božja (uporedi upotrebu reči Reč (Pismo) sa Istina u kontekstu 2. Timotiju 4, 2-4). U ovom tekstu Reč (Pismo) je isto što i zdrava nauka (st. 3) a to je Božja istina (st. 4). Vera je vera u nauku Svetog pisma, u Božju istinu.

Danas, kao i uvek u istoriji hrišćanstva, neki pokušavaju da odvoje ličnu veru i pobožnost od držanja istinite biblijske nauke. Apostoli su oštro osuđivali ovu praksu, jer su znali da lične vere i pobožnosti nema bez poštovanja i držanja istinite Hristove nauke iz Svetog pisma. Ne postoji mogućnost vere i posvećenja bez zdrave Hristove nauke, kao što stoji u Rimljanima 10, 17: **»Tako dakle vera biva od propovedanja, a propovedanje rečju Božjom«.**

B. Šta je poslušnost?

Poslušnost je pokornost Božjim zahtevima ili poslušnost Zakonu (objavljenoj volji Božjoj). To je poslušnost zdravoj Hristovoj nauci (Rimljanima 6, 17).

Gospod Isus Hristos je bio poslušan Bogu do smrti (Filipljanima 2, 8). On se, kroz stradanje, naučio poslušnosti (Jevrejima 5, 8). Iz oba teksta jasno je da je Hristova poslušnost bila dragovoljna pokornost Božjem planu za njegov život. Taj plan je bila smrt na krstu za spasenje sveta. Hristos je savršeni uzor poslušnosti (Jevrejima 5, 9).

Poslušnost je, poput vere, dar Božji. Poslušnost Božjoj istini je moguća samo silom Svetog Duha. **"...duše svoje očistivši u poslušanje istine Duhom."** (1. Petrova 1, 22). Sveti Duh nas osposobljava da donosimo dobre odluke u životu i ispunjavamo Božju volju. Međutim, poslušnost je i naš dragovoljni izbor. Mi možemo biti Bogu poslušni ili neposlušni, možemo Ga prihvatiti ili ne, ali ne možemo biti neutralni. Onog trenutka kada donesemo odluku da budemo neposlušni Bogu (u bilo kom vidu Njegove istine), mi se odlučujemo na poslušnost grehu. I obrnuto, kada odlučimo da raskrstimo sa grehom, mi se u stvari odlučujemo za poslušnost Bogu (vidi Rimljanima 6, 16).

Poslušnost ne može biti delimična. Mi treba da budemo poslušni svakom Božjem zahtevu ili zapovesti. Ako sagrešimo samo u jednom, krivi smo za sve, jer je Božji zakon neraskidiva celina i predstavlja Božji karakter (Jakov 2, 10-11).

V. U kakvom su odnosu vera i poslušnost?

Sve osobine koje se mogu primeniti na veru mogu biti primenjene i na poslušnost. Vera i poslušnost grade neraskidivu celinu našeg odgovora na Božju milost. Evo tri biblijska primera.

1. Kada je Gospod Isus pozvao svoje učenike u službu, On ih je pozvao rečima: **»Hajdete za mnom i učiniću vas lovcima ljudskim.«** (Matej 4, 19) Učenici su, u tom trenutku, uzverovali da će se ovo Hristovo obećanje ispuniti. Oni su bili slabi i neuki. Međutim, verovali su da Učitelj može da ih osposobi za velike misionare Hristove crkve. Međutim, oni nisu samo verovali u tom trenutku. Oni su i poslušali Hristov nalog. Svoj akt poslušnosti Hristu pokazali su tako što su u »taj čas« ostavili mreže i pošli za Hristom (vidi Matej 4, 20). Prema tome, vera i poslušnost u odgovoru na Božju ponudenu milost i Božji poziv uvek idu zajedno. Vera i poslušnost su vremenski neodvojivi fenomeni, jer uvek moraju uvek zajedno biti prisutni u hrišćanskom životu (i na početku, i u procesu spasenja i na kraju). Na osnovu ovog primera, Ditrilh Bonhofer, poznati protestantski teolog i propovednik koji je mučenički stradao u Drugom svetskom ratu, u svojoj knjizi Cena učenitstva kaže da samo onaj čovek koji veruje može biti i poslušan, ali i samo onaj koji je poslušan može istinski da veruje. Obično, kada nemamo vere, tugujemo pred Bogom i žalimo se na svoje okolnosti ili na Boga. Problem je često u našoj neposlušnosti. Mi moramo biti poslušni Božjim zahtevima ako mislimo da naša vera ojača. Takođe, ako mislimo da budemo poslušni, mi moramo verovati Bogu.

2. Drugi biblijski primer tiče se iskustva Izrailja u pustinji. Jevrejima poslanica pokušava da osvetli problem: zašto većina pripadnika izrailjskog naroda nije ušla u obećanu zemlju. Osnovni razlog jeste njihova nevera (Jevrejima 3, 19). Međutim, u Jevrejima 4, 6 Biblija kaže da oni nisu mogli da uđu u obećanu zemlju zbog neposlušnosti. Šta je u stvari istina? Da li su ovi pripadnici Izrailji promašili zbog nevere ili

neposlušnosti. Odgovor je: i zbog jednog i zbog drugog. Vera i poslušnost ne mogu se odvojiti u procesu našeg spasenja.

3. Poslednji primer tiče se oca jevrejske nacije i oca vere, Avrama. Avram je bio opravdan pred Bogom svojom verom (1. Mojsijeva 15, 6). Međutim, u 1. Mojsijevoj 26, 5 Bog jasno kaže da će se obećanje (izneto u 1. Mojsijevoj 26, 4 – obećanje o Mesiji) ispuniti **»zato što je Avraam slušao glas moj, i čuvao naredbu moju, zapovesti moje, pravila moja i zakone moje«**. I vera i poslušnost, kao nerazdvojni fenomeni u procesu spasenja, doprineli su ispunjenju Božjeg obećanja Avraamu.

Jasno je, dakle, da su vera i poslušnost zajedno, istinski odgovor na Božju ponuđenu milost u Hristu Isusu. Vera bez poslušnosti je neodgovorno i neozbiljno shvatanje Božje milosti i neće doneti rodove u životu. Vera sa poslušnošću gradi istinsku pobožnost i večno spasenje.

G. Hristos i fenomen vere i poslušnosti

Kao i svaka druga biblijska istina i istina o veri i poslušnosti ima smisla samo u Hristu Isusu. Zbog Njegove vere i poslušnosti postoji mogućnost našeg spasenja. Da On nije bio veran i poslušan do same smrti mi bismo i dalje bili izgubljeni u grehu i večnoj smrti.

Osim toga, Isus Hristos je savršena motivacija za našu veru i poslušnost. Bez otkrivenja Hristove neverovatne ljubavi mi ne bismo imali ni motivaciju ni snagu da budemo verni i poslušamo Boga. On je naš uzrok večnog spasenja (Jevrejima 5, 9).

Hristos nas nije ostavio da se sami izborimo za našu veru i poslušnost. On nije samo otkrio svoju volju i onda nam zapovedio da verujemo i da Mu budemo poslušni. On je s nama Bog (Matej 1, 23) koji je neprestano pored nas da nas ohrabri u veri i pruži nam snagu da Ga poslušamo. S obzirom da je sam bio kušan, On nam može pomoći za vreme kad nam zatreba pomoć (Jevrejima 4, 15-16) i da idemo napred gledajući na Njega kao na **»načelnika i svršitelja vere, koji mesto određene sebi radosti pretrpe krst, ne mareći za sramotu, i sede s desne strane prestola Božjega.«** (Jevrejima 12, 2) **»Ne mareći za sramotu«** u ovom grešnom svetu koji nam neprestano zadaje bol i patnju izdržimo u veri i poslušnosti do samoga kraja, kada ćemo sesti sa Hristom na Njegovom prestolu (Otkrivenje 3, 21).

11. Molitva

Molitva je spasonosna komunikacija sa Bogom. To je iskreni razgovor sa Bogom kao našim Tvorcem i Spasiteljem, našim Prijateljem. Ne postoji nijedna hrišćanska aktivnost koja je tako značajna kao molitva. Bez molitve duhovni život može toliko da zamre da više praktično i ne postoji. Sa molitvom, duhovni život može biti tako snažan da u svakom trenutku možemo biti istinski pobožni, verni i poslušni.

Šta Sveto pismo kaže o važnosti molitve? Kako treba da se molimo? Šta treba da bude sadržaj naših molitava? Proučimo one tekstove Pisma koji će nam odgovoriti na ova pitanja.

A. Čemu nas mogu poučiti velikani Biblije o molitvi?

U Starom zavetu zapisane su neke od najusrdnijih molitava u Bibliji. Svi velikani vere živeli su kroz molitvu u neprestanoj zajednici sa Bogom. Mojsije se neprestano molio za sebe i za Izrailj (2. Mojsijeva 32, 30-34). Samuilo, jedan od najvećih velikana vere u Starom zavetu, rodio se kao odgovor na molitvu njegove majke koja je bila nerotkinja (1. Samuilova 1, 11). Naveći carevi u Izrailju, David i Solomon, usrdno su se molili na prekretnici istorije izrailjskog naroda za mudrost i Božije vođstvo (2. Samuilova 22, 1. O carevima 8, 23-61). Jezdra i Nemija, u trenutku izlaska Izrailja iz Vavilona i obnove Hrama molili su se Bogu za zaštitu i blagoslov (Jezdra 9; Nemija 9). Proroci su se molili za oprostjenje narodnih greha (Danilo 9).

Iz molitava Božijih ljudi u Bibliji saznajemo da se u molitvi najpre iznosi slavljenje Božjeg imena i zahvalnost Bogu, a tek onda lične potrebe molioaca (ovaj model je prisutan i u uзор-molitvi Oče naš Matej 6, 9-13). Kada se u molitvi pozivamo na Božiju dobrotu, vernost i silu i kada Mu zahvaljujemo na onome što je učinio za nas u prošlosti, mi odajemo Bogu dužno poštovanje i zahvalnost i bivamo ohrabreni da trenutne potrebe iznesemo pred Njega znajući da je On kadar i voljan da ih ispuni.

B. Koje je mesto molitva zauzimala u Isusovom životu?

“I otpustivši narod pope se na goru sam da se moli Bogu. I uveče bijaše ondje sam.” (Matej 14,23).

Gospod Isus, kao Sin Božji i Spasitelj sveta, duhovnu snagu za ispunjenje svoje misije pronalazio je u molitvi. On se molio prilikom svog krštenja (Luka 3, 21-22), prilikom izbora dvanaestorice učenika gotovo celu noć (Luka 6, 12), prilikom veličanstvenog preobraženja, kada je otkrio svoju božansku prirodu učenicima (Luka 9, 28-29), prilikom ostvarenja jednog od Njegovih najvećih čuda – vaskrsenja Lazara iz mrtvih (Jovan 11, 41-42). Isus Hristos se molio rano ujutro u usamljenim mestima (Marko 1, 35). Tu je crpeo snagu za ostvarenje svoje misije. Postoji jedno celo poglavlje (Jovan 17) koje nam opisuje Hristovu prvosveštenu molitvu za Njegovu crkvu. Ove molitve nisu prestale Njegovim vaznesenjem na Nebo. U nebeskoj Svetinji On nastavlja da se moli za svoje verne (Jevrejima 7, 25). Njegove molitve nisu bile formalne i obične nego žive i usrdne (Jevrejima 5, 7). Neposredno pred smrt na krstu jedna od Njegovih molitava bila je tako usrdna da mu je krv kapala sa čela (Luka 22, 44). Čak i na krstu, dok su Ga razapinjali, On se molio za svoje neprijatelje da im Bog oprost (Luka 23, 33-34).

Iz ovog bogatog opusa Hristovog molitvenog života možemo naučiti nekoliko važnih činjenica o molitvi:

1. Molitva je najbolja ako je jutarnja.

„A ujutro vrlo rano ustavši izidje, i otide nasamo, i ondje se moljaše Bogu.“ (Marko 1,35). Pre nego što otpočnemo dan treba da molimo Boga za snagu, zaštitu i veru za taj dan. Naravno, Božje sluge su se molile i u drugo vreme u toku dana (tri puta dnevno u Danilu 6, 10; u podne u Delima 10, 9; predveče u 1. Mojsijevoj 24, 63; noću Luka 6, 12, itd.). Jutarnje molitve osposobljavaju nas da se sa više duhovne snage suočimo sa svim problemima i iskušenjima sa više duhovne snage u toku dana. Molitva je poput vežbanja duha. Vežbanje tela daje najbolje rezultate ako se obavlja ujutro, kada se treba pripremiti za predstojeći dan. O jutarnjoj molitvi pročitaj i u Psalmu 63, 1 i 5, 3.

2. Prave molitve su žive i usrdne.

“A kad čuh te riječi sedoh i plakah, i tužih nekoliko dana, i postih i molih se pred Bogom nebeskim.“ (Nemija 1,4). Bog želi da Mu se obratimo svojim rečima, iskreno, otvoreno. On ne traži da Mu se govore napamet naučene fraze ili kitnjaste reči, već ono što mislimo i osećamo (Matej 6, 7.8). Pogotovo u trenucima važnih odluka molitve moraju biti neposredne, žive i sa posebnim duhovnim nabo-

jem. U trenucima veoma značajnih odluka u životu, molitvu udružujemo sa postom. Post nije mučenje fizičkog tela, pre svega, premda uključuje i taj vid. Post je duhovna samodisciplina koja nas uči da »**čovjek ne živi o samom hlebu no o svakoj reči Božjoj.**« (Matej 4, 4) Primeri posta u kontekstu duhovne borbe možemo pronaći u sledećim tekstovima: Nemija 1, 3-4; Danilo 10, 2-3; Jestira 4, 1-4; 15-16; Dela 10, 30-31; 13, 2-3 itd.

3. *Lična molitva predstavlja povlačenje od svih u usamljeno mesto gde ćemo se nasamo susresti sa Bogom*

„I kad se moliš Bogu, ne budi kao licemeri, koji rado po zbornicama i na raskršću po ulicama stoje i mole se da ih vide ljudi. Zaista vam kažem da su primili platu svoju. A ti kad se moliš, udi u klet svoju, i zatvorivši vrata svoja, pomoli se ocu svomemu koji je u tajnosti; i otac tvoj koji vidi tajno platiće tebi javno.“ (Matej 6, 5-6). Neko je rekao: *tajna molitve je molitva u tajnosti.*

4. *Hristove molitve su uvek bile iskrene i otvorene pred Bogom.* Pretvaranje ili licemerje je veoma ozbiljan prestup, kada je u pitanju molitva. Bez iskrenog srca u molitvi ona gubi svoj smisao i predstavlja čak uvredu za Boga (Luka 18, 10-14). Samo iskreno, ponizno srce može da primi oprostaj od Boga i bude očišćeno od greha.

5. *Hristos je bio uporan u molitvi.* On nije odustajao čak i kada Mu je krv kapala sa čela. Pouku o istrajnosti u molitvi, Hristos je dao u priči o upornoj udovici. „**Kaza im pak i priču kako se treba svagda moliti Bogu i nedati da dotuži ... a kamoli Bog neće odbraniti izabranijeh svojih koji ga mole dan i noć?**“ (Luka 18, 1.7). U ovom tekstu Hristos naglašava da ne smemo dozvoliti da nam molitva dosadi (stih 1), i da je iskrena i prava molitva neraskidivo povezana sa živom verom (stih 8).

6. *Čije molitve Bog uslišava? „I koji dodje k meni neću ga isterati napolje.“* (Jovan 6,37b). Bog je pravedan i milostiv i ne gleda ko je ko. Da li će On uslišiti neku molitvu zavisi od stava i pristupa onoga koji se moli (iskrenost i vera), a ne njegovog društvenog položaja, obrazovanja, pola, nacionalnosti. Međutim, da bi naše molitve bile uslišene nije dovoljno da budemo samo otvoreni prema Bogu nego i prema svojim bližnjima. Hristos je učio da Bog ne može da prihvati naše molitve i službu Njemu ako naš odnos prema drugim ljudima nije korektan (Matej 6, 12.14.15; 5, 23.24). Apostol Petar je posebno naglasio vezu između skladnih odnosa u braku i porodici i Božijeg prihvatanja nečijih molitava (1. Petrova 3, 7). Pored toga, da bi naše molitve bile uslišene potrebno je da se molimo u skladu sa Božijom voljom i tražimo Božije vođstvo i savet (Matej 6, 10; 26, 39.42) i živimo po Božijoj volji, pobožnim životom (Psalam 66, 18; Priče 15, 29; 28, 9). Za Hrista je napisano da je bio uslišen (utešen) po svojoj pobožnosti (Jevrejima 5, 7).

7. *Treba se moliti i za druge ljude u posredničkoj molitvi.* „**Molite se Bogu jedan za drugoga.**“ (Jakov 5,16). Gospod Isus se molio za svoje učenike (Luka 22, 31-31), ali i za svoje neprijatelje (Luka 23, 33-34).

Ove i druge pouke možemo pronaći u Hristovom molitvenom životu. Apostol Luka je u svom Jevanđelju jasno naglasio mnoge pouke o molitvi. Pokušajmo da pročitamo Lukino Jevanđelje i da podvučemo svaki stih u kome se spominje molitva. Tako ćemo doći i do drugih pouka o molitvi koje ovde nisu spomenute.

V. Koji je značaj molitve u životu hrišćanina?

1. *Molitva i spasenje*

Naše spasenje pred Bogom zavisi od molitve. Gospod Isus obezbedio je oprostjenje greha za čitav ljudski rod pre 2000 godina. Ali, ako lično ne primimo zasluge te Hristove smrti danas ćemo biti izgubljeni. Ovo primanje odvija se putem vere i molitve (Jevrejima 4, 16). U ovom tekstu stoji da treba da pristupimo prestolu blagodatni. Ovaj pristup vrši se samo preko molitve. Skoro svaki psalam u Svetom pismu predstavlja jednu molitvu. Psalmista David se moli za Božje spasenje na mnogo mesta (Psalam 69, 1; 61, 1-2).

„U tebe se, Gospode, uzdam, nemoj me ostaviti pod sramotom večnom, pravdom svojom izbavi me, i oprosti me, prigni k meni uho svoje i pomoz mi.“ (Psalam 71,1.2).

2. *Molitva i duhovna borba*

U kontekstu duhovne borbe između hrišćanina i sila tame (Efescima 6, 11-17) apostol Pavle će u nastavku reći: »**I svakom molitvom i moljenjem molite se Bogu duhom bez prestanka, i uz to stražite sa svakim trpljenjem i molitvom za sve svete...**« (Efescima 6, 18) Kada su svi Hristovi učenici zaspali u trenutku Hristove agonije u Getsimaniji (grčka reč agon znači rat – Hristova molitva je bila duhovni rat), Hristos bude upućujući im sledeću zapovest: »**Što spavate? Ustanite, molite se Bogu da ne padnete u napast.**« (Luka 22, 46) Zato što nisu stražili u molitvi, Hristovi učenici su se kasnije odrekli Hrista. Ovo je velika i značajna pouka za nas! Ukoliko ne u neprestanoj molitvi budemo stražili, postaćemo lak soto-

nin plen. Molitva izoštrava naše duhovno oko da prepoznamo sotonine namere i u isto vreme nas osposobljava da se suprotstavimo silama tame. U molitvi ostajemo u Hristu, u Duhu Svetom, i sotona nema pristupa. Molitva je najjače oružje u duhovnom ratu protiv sotone i greha.

3. Molitva i proučavanje Pisma

Sveto pismo ne može se razumeti bez molitve. Biblija je božansko-ljudska knjiga. Ona je plod delovanja Svetog Duha i predstavlja duhovne istine. Jedan telesan (zemaljski) čovek ne može da razume te istine, jer njih treba duhovno razumeti (1. Korinćanima 2, 13-16). Poruke Svetog pisma možemo razumeti samo ako imamo Svetog Duha. Duha Svetog primamo u molitvi (Luka 11, 9-13, sa naglaskom na 13. stih). Prema tome, razumevanje duhovnih istina iz Svetog pisma nije moguće bez molitve. Pre svakog otvaranja Biblije zamolimo Boga da nam da svog Duha da nam pomogne u razumevanju poruke iz Biblije.

„Kad dakle vi, zli budući, umijete dobre dare davati djeci svojoj, koliko će više otac nebeski, dati Duha svetoga onima koji ištu u Njega?“ (Luka 11,13).

G. Hristos i istina o molitvi

Biblijska istina o molitvi je i te kako hristocentrična istina. Pre svega, svaka naša molitva treba da bude upućena Bogu u ime Gospoda Isusa Hrista. Život, spasenje, duhovna stabilnost, istinsko posvećenje dolaze samo kroz Gospoda Isusa. On je izvor snage naših molitava i njihov krajnji cilj. Hristos pretvara naše nesavršene molitve, obojene grehom i sebičnim željama i interesima u savršene molitve pred nebeskim Ocem (o toj Njegovoj ulozi vidi: Otkrivenje 8, 3-4). On nas vidi na našim molitvama. Kao što je video Natanaila »pod smokvom« u molitvi Bogu (Jovan 1, 48) tako svakoga od nas vidi na našim molitvama. On želi da vidi da li pre svega tražimo »carstvo Božje i pravdu Njegovu« (Matej 6, 33), a ne ispunjenje naših trenutnih želja i potreba (Luka 12, 22-31). On želi da vidi da li je naša prva potreba prisutnost carstva Božjeg u našem životu, jer On već zna naše ovozemaljske potrebe i ispunjava ih. I dok nas On, kao nebeski i božanski Posmatrač, gleda na našim molitvama neka naš odgovor bude: **»Gospode! Ti me kušaj i znaš ... još nema reči na jeziku mom, a ti Gospode, gle, sve već znaš...«** (Psalam 139, 1.4)

12. Velika borba

A. Velika borba kao pozadina plana spasenja.

Plan spasenja se u potpunosti može razumeti samo ako se posmatra u kontekstu *velike borbe izmepu Hrista i sotone*. Od pada sotone pa sve do stvaranja nove zemlje borba izmepu Hrista i sotone predstavljaće centralnu temu istorije sveta i svemira. Velika borba je nastala pobunom najsavršenijeg anpela Lucifera protiv Boga. On je u svemir uneo sumnje u Božiji karakter i ispravnost božanskih načela. Pokušao je sebe da izjednači sa Bogom i promoviše svoju nezavisnost. Od tada, Lucifer (sotona) je glavni uzročnik svih zala, koji su rezultat njegove pobune. Velika borba izmepu Hrista i sotone vodi se oko života čoveka koji je pristao da bude sotonin saučesnik. Hristos se bori da izbavi čoveka od greha i sotonine vlasti, zato što voli čoveka i želi mu dobro. Čovek je rob sotone i nalazi se pod vlašću smrti. Hristos je umro na krstu na Golgoti da bi čoveku vratio slobodu, život, moralno obličje i dostojanstvo koje mu je Bog dao stvaranjem. Hristos vodi veliku borbu da bi svetu i svemiru prikazao Božiji karakter i Božiji zakon u pravom svetlu i vratio harmoniju mira u svemir. U Bibliji se nalaze mnoga obećanja da će se velika borba završiti i da će Bog očistiti svemir od svakog zla.

Velika borba izmepu Hrista i sotone je realna i može se pratiti kroz istoriju od pada u greh pa sve do poslednjeg vremena neposredno pre Hristovog drugog dolaska. Svaki čovek je učesnik u toj velikoj borbi svojim *opredeljivanjem za ili protiv Hrista*. Oni ljudi koji su se opredeljivali protiv Hrista oduvek su imali dve osnovne forme. Naime, to su ili otvoreni protivnici Hrista ili lažni vernici, koji sebe predstavljaju Hristovim učenicima a u stvari to nisu (prva grupa ljudi je opisana u Rimljanima 1, a druga grupa u Rimljanima 2, 1-3, 20). Obe grupe imaju greh *idolopoklonstva*. Nasuprot pravoj i biblijskoj veri u Hrista stoji idolopoklonstvo ili lažna vera u Hrista koja je u Bibliji ponekad predstavljena slikom *Vavilona* (idolopoklonička nacija, vekovni neprijatelj Izrailja, Božjeg naroda).

U ovoj temi prat ćemo istoriju velike borbe kroz sukob prave vere u Hrista i lažne vere u Hrista (idolopoklonstva), jer on predstavlja suštinu velike borbe izmepu Hrista i sotone

B. Kako se velika borba razvijala tokom istorije Svetoga Pisma?

1. Počeci.

Na samom početku Svetoga Pisma opisan je prvi sukob izmepu Hrista i sotone. Bog je zapovedio Adamu i Evi da ne jedu sa drveta poznanja dobra i zla (1. Mojsijeva 2, 17). Poštovanje ove zapovesti trebalo je da pokaže njihovu *poslušnost, veru i ljubav prema Bogu*. Meputim, u 1. Mojsijevoj 3, 1-6, pod uticajem zmije ili sotone čovek je pao u greh. Sotona je želeo da ga ljudski rod obožava; da on bude njihov novi gospodar. Ćudima je to predstavio kao prednost, jer ako slede njegove upute - *postaće kao bogovi*. Sotona je najpre posejao sumnju u Božju zapovest (st. 1), a potom je rekao privlačnu laž (st. 4.5). Da li Bog zaista zna šta je najbolje za naš život? Ili nas možda Njegove zapovesti lišavaju nekog višeg dobra i zadovoljstva? Čovek je stavljen pred *izbor* i svesno je izabrao da služi Ocu laži (sotoni) umesto Ocu istine i pravednosti (Hristu). Tako je pod uticajem prevarnog iskušenja čovek je izabrao večnu smrt. Ali, ovde nije kraj. Bog je pokazao svoju milost i ljubav prema čovečanstvu tako što Adama i Evu nije prepustio kobnim posledicama njihovog izbora. Obećanje zapisano u 1. Mojsijevoj 3, 15 je jevanpelje u malom: „**I još mećem neprijateljstvo izmedju tebe i žene i izmedju sjemena tvojega i sjemena njezina; ono će ti na glavu stajati a ti ćeš ga u petu ujedati.**“ Bog stupa u otvorenu borbu sa sotonom čiju pobedu može ostvariti samo svojom smrću (Hristovom smrću na krstu). Vaskrsenjem Hristovim iz groba sotona je izgubio sve izgleda za konačnu pobedu. Meputim, sotona ne odustaje od borbe za život svakog pojedinca. „**Budite trijezni i pazite, jer suparnik vaš, djavo, kao lav rićući hodi i traži koga da proždere.**“ (1. Petrova 5, 8). Tako se velika borba za život svakog čoveka nastavlja sve do Hristovog drugog dolaska. Pred svakog čoveka se i danas nalazi izbor kome će služiti - Bogu ili sotoni.

2. Patrijarsi.

Posle Adama, čovečanstvo se umnožavalo, a tako i zlo na zemlji (1. Mojsijeva 4-11). U jednom trenutku ljudi su došli u takvo stvanje da su „**misli srca njihova bile svagda samo zle**“ (1. Mojsijeva 6, 5). Želeli su da „steknu sebi ime“ i suprostavljali su se Božijim zapovestima (1. Mojsijeva 11, 4). Izgledalo je kao da je zlo potpuno zavladao zemljom. Meputim, Bog pronalazi čoveka od kog će nastati narod koji će biti čuvar istine o pravome Bogu mepu idolopokloničkim nacijama. To je bio Avram. Božja namera bila je da Avram i narod koji će nastati od njega budu blagoslov i svetlost svim narodima sveta (1.

Mojs. 12, 1-3). Zato je Božiji narod na zemlji postao predmet posebne sotonine mržnje, jer je Bog imao nameru da kroz svoj narod donese spasenje svim drugim narodima.

3. Izrailj.

Izrailj, narod nastao od Avrama, proveo je četiri stotine godina u Misiru (Egiptu). Kada ih je Bog izveo iz Egipta oni su bili pozvani da služe Bogu na način koji im je Bog otkrio u svom Zakonu. Meputim, sotona je pokušao da privlačnošću idolopoklonstva uništi Božji narod (2. Mojsijeva 32, 8) i onemogućiti Boga da donese spasenje ostalim narodima. Iako je Izrailj zapadao u idolopoklonstvo, Bog je strpljivo vodio narod u obećanu zemlju preko Mojsija. Ipak, zbog nevere i neposlušnosti cela prva generacija naroda, osim Isusa Navina i Haleva, je pomrla u pustinji. Izgledalo je da je sotona pobedio. Meputim, Bog je kroz vernog vopu Isusa Navina doveo sledeću generaciju jevrejskog naroda (Izrailja) u obećanu zemlju. Tako je uz Božije veliko strpljenje i milost, Izrailj opet izašao kao pobednik (ime Izrailj znači *pobednik*).

4. Proroci.

Proroci su ozbiljno upozoravali narod na opasnost od idolopoklonstva (Jeremija 7, 8-11; Osija 2, 13; Mihej 1, 5-7). Sotona je postepeno uspeo da prevari Izrailj da služi idolima okolnih naroda. Bog je slao proroke sa molbama i upozorenjima narodu da se odvrte od lažnog bogoslužjenja i vrte se jedinom pravome Bogu. Ali, samo *ostatak* (manjina) naroda Božjeg je poslušao i bio spasen (Isaija 10, 20-22). Tom vernom ostatku Izrailja dato je obećanje o dolasku Mesije koji će izbaviti narod Božji od greha i smrti.

5. Gospod Isus Hristos.

Ceo Hristov život bio je *velika borba*. Od samoga rođenja pa do vaskrsenja iz mrtvih Isus Hristos bio je neprestano izložen napadima sila tame u nameri da Ga osujete od plana spasenja čoveka. Izdvojićemo dva najvažnija momenta. U pustinji kušanja Gospod Isus je pobedio sotonu tako što se neprestano držao svoga Oca i branio se Rečju Božjom (Matej 4, 1-11). Namera sotonina bila je da uništi Sina Božjeg dok je u *oslabljenom* telu. Meputim, baš tamo gde su Adam i Eva pali, Gospod Isus je pobedio. Kada je sotona tražio da mu se Gospod Isus pokloni (Matej 4, 9 - reč koja se ovde koristi za *pokloniti* znači *obožavati*), Gospod je odgovorio: **“Idi od mene, sotonu, jer stoji napisano: Gospodu Bogu svojemu poklanjaj se i Njemu jedinome služi”** (Matej 4, 10).

Ovo je poziv za sve nas da obožavamo pravoga Boga nasuprot idolima kroz koje je sotona delovao i deluje. Odbrana protiv sotone i idolopoklonstva (lažnog bogoslužjenja) je, kao što vidimo iz Hristovog primera, Reč Božja. Gospod Isus je citirao Reč Božju i pobedio sva ona iskušenja kojima je Izrailj poklekao. Isus Hristos kao *novi Izrailj* (pobednik) pobepuje u pustinji kušanja.

Meputim, velika borba tu nije prestala. Još jednom je Gospod morao da poviče: “Idi od mene sotonu!” To je bilo prilikom kušanja koje je došlo kroz učenika Petra, koji je Hrista odvrtao od smrti na krstu (Matej 16, 21-23). Ponovo je sotona napao Gospoda u cilju da Ga odvrati od ispunjenja plana spasenja. Meputim, Hristos je ostao veran volji svog Oca iako je to uključivalo stradanje. Konačni poraz sotona je doživeo kada je Hristos, u svojoj božanskoj slavi, izašao iz groba i postao večni Posrednik na nebu za svoj narod. Zato Hristova pobjeda predstavlja garanciju naše pobjede.

6. Crkva Hristova.

Nakon Hristovog vaznesenja sotona nije ostavio na miru Njegove sledbenike (crkvu Hristovu). Preko lažnih učenja (Dela 20, 28-30; 2. Petrova 2, 1-2), on je želeo da zamrači biblijske istine. Stoga su apostoli hrabro i opominjali vernike da se čuvaju da ostanu u istini, kako ne bi otpali i služili idolima tj. samom sotonu (1. Petrova 5, 8-9). Crkva je takope bila pred izborom - Hristos ili sotona. Uprkos žestokim iskušenjima, apostolska crkva se opredelila za Hrista i u prvom veku ostala čista *nevesta (crkva) Hristova*.

C. Kako se velika borba razvijala tokom istorije hrišćanstva?

1. Progonstvo.

Vera i poslušnost apostolske crkve izazvali su protivljenje ljudi koji su služili silama tame. Opočelo je progonstvo u rimskoj imperiji koje je trajalo sve do proglašenja hrišćanstva za zvaničnu religiju rimske imperije (za vreme cara Konstantina 313. god.). Smenjivali su se carevi koji su proganili hrišćansku crkvu. Hrišćani su razapinjani na krst, spaljivani na lomačama, mučeni u arenama, proganjani po katakombama. Meputim, crkveni otac Tertulijan je zapisao da je *krv mučenika bila seme hrišćanstva*. Što je progonstvo bilo jače to je broj vernika rastao. Hristos je ponovo pobedio. Sotona je morao da pronape novu taktiku delovanja i konačno je pronašao.

2. *Kompromis.*

Car Konstantin je 313. godine proglasio hrišćanstvo glavnom religijom rimske imperije. Ovo je bio politički potez jer je hrišćanska vera trebala da održi jedinstvo imperije koja je bila pred raspadom. Tako su hrišćani dobili slobodu. Međutim, kada je hrišćanstvo postala priznata državna religija, sa velikim brojem novih vernika u crkvu su na velika vrata počela da ulaze *paganska učenja*. Naime, novi vernici su prihvatili neka obeležja hrišćanstva, a u isto vreme zadržali idolopokloničke kultove rimske imperije. Ovaj strašan *kompromis* izgledao je kao konačna sotonina pobjeda. Čisto biblijsko hrišćanstvo palo je u senku lažnoga hrišćanstva koje je stvorila grčko-rimska filozofija i mitologija. Tako je crkva gubila svoju duhovnu stabilnost i stala u svojoj misiji svetu.

3. *Srednji vek.*

U srednjem veku, kroz delovanje papstva na zapadu i mističnog hrišćanstva Vizantije na istoku, otpad unutar hrišćanske crkve bio je skoro potpun. Male grupe hrišćana koje su želele da ispovedaju biblijsku veru bile su žestoko proganjane. Tako je srednjovekovna crkva ponovila progona paganskog Rima iz prva tri veka hrišćanstva. Vremenom, čitanje Biblije je zabranjivano, dok su ljudi služili idolima u crkvi. Sveštenici se bogatili i živeli nemoralno. Crkva je ostvarila potpun kompromis sa državnim vlastima, tako da je crkva u srednjem veku više sejala strah i smrt (teški crkveni nameti i porezi, inkvizicija), nego mir i evanđelje. Zavladao je skoro potpun mrak, sve dok Hristos nije "zapalio" svetlo reformacije.

4. *Reformacija.*

Jan Hus, Martin Luter, Žan Kalvin, Ulrih Cvingli i drugi su bili ljudi koji su zaslužni za prodiranje svetlosti jevanđelja u mračnom srednjem veku. Otpočela je reformacija. Osnova njihovog učenja je bila *opravdanje pred Bogom samo verom u Gospoda Isusa Hrista i njegovu žrtvu* (za razliku od verovanja da se čovek spasava sopstvenim zaslugama i kupovinom oproštajnica) i *ukidanje razlike između sveštenstva i laika jer su u crkvi Hristovoj svi sveštenici Hristovi*. Reforma je, vremenom, prodirala u sve aspekte hrišćanskog učenja i života do te mere da su osnovane potpuno nove hrišćanske crkve koje su želele da slede izvorno učenje Gospod Isusa i njegovih apostola. Sotona je doživeo veliki poraz ali nije odustao od svojih namera da uništi crkvu.

5. *Adventni pokret.*

Reformacija je doživela svoju kulminaciju u 17. veku. Međutim, već u 18. veku reformacija je stala tako, da su odrepena nebiblijska učenja, tradicionalno prihvaćena od srednjovekovnog papstva (besmrtnost duše, nebiblijski dan od odmora, večno mučenje zlih itd.), ostala deo reformatorskog naslepa. Izgledalo je da se crkva nikada neće vratiti izvornom apostolskom učenju. Međutim, u 19. veku Bog podiže pokret koji je želeo da se vrati *svim biblijskim učenjima*. Preko ovog pokreta Bog je nastavio reformaciju i svetu iznova otkrio biblijske učenja kao što su učenje o Hristu kao prvosvešteniku u nebeskoj svetinji, učenje o Hristu kao Tvorcu i Gospodaru biblijskog dana od odmora koji je pečat stvaranja (subote), učenje o Hristu koji je jedina nada u *vaskrsenju iz mrtvih* nasuprot nade u besmrtnu dušu, itd. Ovaj pokret, koji je naglašava hristocentričnu biblijsku nauku u njenom apostolskom i izvornom obliku zove se *Adventni pokret*. Pojava i delovanje ovog pokreta je prorečeno u knjizi Otkrivenja (o ovome detaljnije u temi *o Crkvi ostatka i njenoj organizaciji*) i predstavlja Hristov trijumf nad sotonom neposredno pred kraj istorije velike borbe. Kako će taj kraj izgledati?

D. Kako će se velika borba odvijati u poslednje vreme?

Neposredno pred Hristov drugi dolazak velika borba između Hrista i Sotone doživeće svoj vrhunac. U Otkrivenju 13. i 14. glavi opisano je delovanje zveri i njenih sledbenika (tj. antihrista) i delovanje Ostatka (crkve) Božjeg. Osnovni problem u ovom sukobu je ponovo *obožavanje*. Zver (političko-religiozna sila poslednjeg vremena, kroz koju sotona ostvaruje svoje planove na zemlji, Otkrivenje 13, 2) traži da joj se poklone svi narodi tj. one koji joj je dao vlast - sotonu (stih 4). S druge strane, ostatak Božji pozivaće na *poklonjenje ili obožavanje jedinog pravoga Boga Tvorca* (Otkrivenje 14, 7). Zadatak adventnog pokreta je da upozori čovečanstvo na ova zbivanja. Ponovo će ljudi biti stavljeni pred izbor: služba Bogu ili sotonu. Iskušenje biće snažno, ali je Gospod obećao snagu i veru onima koji budu želeli da služe Bogu.

Na samom kraju velike borbe svi oni koji ostanu verni jedinom pravom Bogu u Hristu Isusu izaći će kao pobednici i naslednici večnog carstva (Otkr 21, 7). Hristos će konačno trijumfovati nad silama zla i istorijat velike borbe završiće se Njegovim slavnim dolaskom i uništenjem sotone i njegovih sledbenika. Konačno će narod Božji biti večno siguran.

E. Kakva se borba vodi u čovekovom srcu?

Mnogi od nas možda neće doživeti zbivanja o kojima smo gore govorili. Možda će neposredno pre konačnog vrhunca velike borbe otići na privremeni počinak u grobu do dana vaskrsenja. Pa ipak, to ne znači da ne prolazimo kroz veliku borbu. Ona se svakodnevno odvija u našem srcu. Svakoga dana se Hristos i sotona bore za prevlast i uticaj u našoj duši. Savet apostola Jakova je veoma koristan: **“Pokorite se dakle Bogu i protivite se pavolu i pobeći će od vas. Približite se Bogu i On će se približiti vama”** (Jakov 4, 7-8a). Veoma je važno da se svakodnevno pokoravamo i približavamo Bogu tako što ćemo se moliti za silu Njegovog Duha i proučavati Sveto pismo koje nas umudruje na spasenje u Hristu, i nastojati da u praktičnom životu živimo ono što nas Sveto pismo uči. Hristos je kadar da nas sačuva ako Mu verujemo.

F. Hristos i velika borba.

Kada je reč o velikoj borbi, kako o onoj koju vodimo u ličnom životu, tako i o onoj koja se tiče poslednjih dogapaja, naš fokus ne treba da bude na problemima i nevoljama. Naš fokus mora biti na Hristu. On je naš Tvorac, Spasitelj i konačni Car koji dolazi. Ako gledamo na Njega koji je izdržao do kraja i postao naš Gospod i Spasitelj onda ćemo i sami izdržati sve probe i kušanja. **“Pomislite dakle na Onoga koji je takvo protivljenje protiv sebe od grešnika podneo, da ne oslabe duše vaše i da vam ne dotuži. Jer još do krvi ne doposte boreći se protiv greha.”** (Jevrejima 12, 3-4). U velikoj borbi jedino pogled na Hrista koji je pobedio sile tame može nam dati sigurnost u večno spasenje. Njemu se molimo za silu i veru da izapemo kao pobednici.

13. Zakon Božji

U posljednje vreme Božiji zakon dobija na svom punom značaju jer će se velika borba voditi oko poslušnosti ili neposlušnosti njemu (Otkrivenje 12, 7; 14, 12). Zato je važno da upoznamo značaj i ulogu Božijeg zakona.

A. Šta je Zakon Božji?

Po savremenom shvatanju Zakon je skup određenih pravila koji regulišu međuljudske odnose. Biblijsko shvatanje Zakona uključuje ovaj aspekt, ali je mnogo sveobuhvatniji. Generalno govoreći, u Bibliji postoje četiri grupe Zakona:

1. **moralni** (Deset zapovesti),
2. **ceremonijalni** (žrtveni i praznični sistem),
3. **građanski** i
4. **obredno-zdravstveni**.

Sve ove zakone dao je sam Bog sa određenim ciljem. Tako je moralni zakon odraz Božijeg karaktera i ustav Njegovog carstva. On predstavlja nepromenljivo merilo dobra i zla.

Ceremonijalni Zakon je kao *senka ili kopija* ukazivao na Hristovu službu:

“Koje je sve bilo sjen od onoga što šćaše da dodje, i tijelo je Hristovo.” (Kološanima 2, 17).

Obredno-zdravstveni zakoni propisivali su pravila za higijenu, ishranu, postupke u slučaju bolesti, ali i ukazivali na kontaminirajući karakter greha i čovekovu potrebu za očišćenjem.

B. Deset Božjih zapovesti.

Deset zapovesti (Dekalog) zapisane su u 2. Mojsijevoj 20, 1-17 i 5. Mojsijevoj 5, 1-21. Gospod ih je lično izgovorio (2. Mojsijeva 20, 1) i ispisao na dve kamene ploče (2. Mojsijeva 24, 12; 32, 15-16) da bi potom ploče Zakona bile stavljene u kovčeg zaveta u samu Svetinju nad svetinjama

Prva zapovest: **Ja sam Gospod Bog tvoj koji sam te izveo iz zemlje misirske, iz doma ropskoga. Nemoj imati drugih bogova uza me (osim mene).**

Bog, kao Tvorac i Spasitelj svog naroda iz egipatskog ropstva otkriva Sebe kao jedinog Boga dostojnog obožavanja i ljubavi. On *jedini* zaslužuje hvalu i obožavanje zbog dela stvaranja i spasenja u Hristu Isusu.

Druga zapovest: **Ne gradi sebi lika rezana niti kakve slike od onoga što je gore na nebu, ili dole na zemlji, ili u vodi ispod zemlje. Nemoj im se klanjati niti im služiti, jer sam ja Gospod Bog tvoj, Bog Revnitelj, koji pohodim grehe otačke na sinovima do trećeg i četvrtog kolena, onih koji mrze na mene; a činim milost na hiljadama onih koji me ljube i čuvaju zapovesti moje.**

Ova zapovest zabranjuje obožavanje kipova i slika od bilo čega što je nebu (npr. anđeli), na zemlji (ljudi, životinje), itd. Samo Bog je dostojan obožavanja. Bog je toliko veličanstven i svet da je nemoguće načiniti Njegovu materijalnu predstavu. Obožavati materijalnu predstavu Boga je idolopoklonstvo, zato što je Bog ličnost i želi da ima živ odnos sa svojim narodom. Čak i kada je sagradio velelepni hram za službu Bogu, car Solomun bio je svestan da je Bog daleko veći i uzvišeniji od te građevine (1. Carevima 8, 27). Bog je odredio posebno mesto gde će se sastajati sa svojim narodom - Svetinju (2. Mojsijeva 25, 8), ali nikada nije dao da se načini kip ili slika božanstva (5. Mojsijeva 4, 12-19). Bog Revnitelj je izraz za *ljubomornog Boga* koji je u “bračnom zavetu” sa svojim narodom i ne trpi duhovnu preljubu svog naroda (idolopoklonstvo). Kada sinovi slede grehe svojih otaca (predaka) Gospod kažnjava greh očev i na sinu (potomstvu). Međutim, to nije centralni naglasak zapovesti. Božija milost proteže se čak na hiljadu kolena onih koji *vole* Boga i služe mu iz tih motiva. U srcu ove zapovesti nalazi se misao da Božija milost nadaleko nadilazi posledice greha.

Treća zapovest: **Ne uzimaj uzalud imena Gospoda Boga svojega, jer neće pred Gospodom biti prav ko uzme ime Njegovo uzalud.**

Ova zapovest osuđuje svako lakomisleno spominjanje Božjeg imena. Međutim, značenje zapovesti je mnogo dublje. Naime, ukoliko živimo suprotno našem hrišćanskom zvanju a još uvek se nazivamo hrišćanima onda se delima odričemo Boga i postajemo *licemerni prestupnici Zakona* (Titu 1, 16). Ova zapovest nas poziva na ozbiljno preispitivanje naših motiva u služenju Bogu.

Četvrta zapovest: **Sećaj se dana od odmora da ga svetkuješ. Šest dana radi i svršuj sve poslove svoje. A sedmi je dan odmor Gospodu Bogu tvojemu; tada nemoj raditi ni jednoga posla, ni ti, ni**

sin tvoj, ni kći tvoja, ni sluga tvoj, ni sluškinja tvoja, ni živinče tvoje, ni stranac koji je među vratima tvojim. Jer je za šest dana stvorio Gospod nebo i zemlju, more i što je god u njima; a u sedmi dan počinu; zato je blagoslovio Gospod dan od odmora i posvetio ga.

Razlog za svetkovanje dana od odmora je Božji akt stvaranja. Zapovest nedvosmisleno upućuje na 1. Mojsijevu 2, 1-3, gde stoji da je Bog zaokružio sedmicu stvaranja svojim ličnim počinkom, kada je blagoslovio i posvetio sedmi dan da bi služio kao uspomena na stvaranje. Izraz "sećaj se" u jevrejskom jeziku uključuje mnogo više od samog prisećanja. Svako prisećanje, u jevrejskoj misli, uključuje *ozbiljno držanje onog čega se prisećamo*. Naime, po uzoru na Boga koji se odmorio i posvetio dan od odmora i mi treba da se odmorimo i svetkujemo sedmi dan. Prema učenju Svetog Pisma taj sedmi dan je *Subota* (2. Mojsijevu 31, 15). Iz Luke 23,56 - 24,1 jasno je da Subota predstavlja sedmi dan u sedmici - dan koji prethodi *prvom danu sedmice* u koji je Gospod Isus ustao iz mrtvih (a to je nedelja).

2. Mojsijeva 31, 15-17 i Jezikilj 20, 20 iznose još jedan motiv za svetkovanje Subote osim poštovanja Tvorca. Dakle, svetkovanje Subote je *znak* pripadnosti Bogu, znak zaveta između Boga i čoveka. Jezekilj 20, 12 dodaje i motiv posvećenja Bogu. Isaija 58, 13-14 naziva Subotu milinom. To je dan kada se Božiji narod okuplja da obožava svog Tvorca i Spasitelja (3. Mojsijeva 23, 12). Otuda su Hristos i apostoli po običaju odlazili u hram subotom (Luka 4, 16; Dela 13, 43-44). Subota je Hristov dan (Marko 2, 27-28). Hristos je to potvrdio i prilikom svoje smrti boraveći u grobu tog dana da bi tek prvog dana (u nedelju) ustao iz mrtvih (Luka 23, 55-24, 1).

Peta zapovest: **Poštuj oca svojega i mater svoju, da ti se produže dani na zemlji, koju ti da Gospod Bog tvoj.**

Ova zapovest poziva na odavanje dužnog poštovanja roditeljima.

Šesta zapovest: **Ne ubij.**

Ova zapovest ne osuđuje samo akt ubistva nego i *gnev i mržnju prema ljudima* (Matej 5, 21-26). Zapovest osuđuje i nemaran odnos prema našem zdravlju. Ona takođe osuđuje abortus (ubistvo nerođenih ljudskih stvorenja) i eutanaziju ("milostivo" ubistvo nemoćnih i neizlečivih bolesnika).

Sedma zapovest: **Ne čini preljube.**

Osim javnih prestupa ova zapovest osuđuje i razvratne misli i želje (Matej 5, 27-30). Ova zapovest osuđuje sve vrste seksualnih iskrivljenja uključujući incest, homoseksualnost, blud, itd.

Osma zapovest: **Ne kradi.**

Poštovanje tuđe imovine je preduslov društvenog mira i napretka. Krađa ima mnoge forme ali je jasno da je prisvajanje nečeg što nama ne pripada kršenje ovog moralnog principa.

Deveta zapovest: **Ne svedoči lažno na blišnjega svojega.**

Ova zapovest osuđuje laganje, ali i ogovaranje i narušavanje ugleda blišnjeg prenošenjem netačnih i neproverenih informacija.

Deseta zapovest: **Ne poželi kuće blišnjega svojega, ni sluge njegova, ni sluškinje njegove, ni vola njegova, ni magarca njegova, niti išta što je blišnjega svojega.**

Deseta zapovest osuđuje pohlepu i zavist i poziva na preispitivanje najskrivnijih pobuda i namera.

V. Da li je Zakon Božji ukinut u Novom Zavetu?

Kada se govori o ukidanju nekih starozavetnih zakona onda se ne misli na njihovo puko poništavanje i promenu, već da su Hristovim dolaskom određeni zakoni ispunili svoju svrhu. Tako ceremonijalni zakoni, žrtveni sistem i praznici, koji su ukazivali na Hristovu službu, ispunili su svoj zadatak kada je Hristos preuzeo službu kao Jagnje Božije i prvosveštenik u nebeskoj svetinji. Sa prestankom izrailjske države, mnogi građanski zakoni nisu više na snazi.

Da li je moralni zakon ukinut?

Moralni zakon Deset zapovesti je večan jer su Božiji karakter i principi njegovog carstva nepromenljivi. Gospod Isus je jasno naglasio da nije došao da ukine Dekalog: „**Ne mislite da sam ja došao da pokvarim zakon ili proroke: nijesam došao da pokvarim, nego da ispunim. Jer vam zaista kažem: dokle nebo i zemlja stoji, neće nestati ni najmanjega slova ili jedne tittle iz zakona dok se sve ne izvrši. Ako ko pokvari jednu od ovijeh najmanjijeh zapovijesti i nauči tako ljude, najmanji nazvaće se u carstvu nebeskome; a ko izvrši i nauči, taj će se veliki nazvati u carstvu nebeskome.**“ (Matej 5, 17.18). Apostol Pavle, govoreći o spasenju samo verom, zaključuje da *verom ne ukidamo nego podržavamo Božji Zakon* (Rimljanima 3, 31). Problem nije u Zakonu nego u grešnom srcu (Rimljanima 7, 7-8). Zakon je *duhovan, svet, pravedan, dobar* (Rimljanima 7, 12.14) dok je čovek telesan i prodan pod greh (Rimljanima 7, 14). Zakon Božiji, ne samo da nije ukinut u Novom Zavetu, nego treba da bude *upisan na ljudsko srce* (Jevrejima 8, 10), jer će jedino tada služba Bogu biti plodonosna i iz pravih motiva. „**Jer je ovo zavjet koji ću načiniti s domom Izrailjevijem poslije onijeh dana, govori**

Gospod: daću zakone svoje u misli njihove, i na srcima njihovima napisaću ih, i biću im Bog, i oni će biti meni narod.“

Da li su obredno-zdravstveni zakoni ukinuti?

Kada su u pitanju obredno-zdravstveni zakoni, mnogi od njih bili su ceremonijalne prirode pa su tako zamenjeni Hristovom službom. Međutim, jedan od tih zakona postojao je pre davanja Zakona na Sinaju i nije ceremonijalne prirode. To je *zakon o čistoj i nečistoj hrani* zapisan u 3. Mojsijevoj 11, 1-47 i 5. Mojsijevoj 14, 1-20. Razlika između čistih i nečistih životinja postojala je još od stvaranja sveta i duboko je utkana u poredak stvaranja životinja (1. Mojsijevu 7, 2-3).

Prvi razlog zbog kog ne bi trebali da jedemo nečisto meso jeste *poštovanje poretka stvaranja tj. poštovanje samoga Tvorca*.

Drugi razlog za poštovanje ovog zakona je *svetost* (3. Mojsijeva 11, 44). Gospod je dao zakon o raspoznavanju čistog i nečistog zato što želi da budemo *sveti i odvojeni* (3. Mojsijeva 11, 47).

Osim toga, zakon u 3. Mojsijevoj 11 ne predviđa proces očišćenja zbog sknavljenja kroz jedenje nečistog mesa. Kazna za ovaj prestup je bila smrt (Isaija 65, 4-6). Za kršenje ceremonijalnih propisa uglavnom je postojao neki obred čišćenja od nečistote. Kod zakona o čistoj i nečistoj hrani to nije slučaj.

Kada Novi Zavet govori o ukidanju razlike čistog i nečistog u kontekstu hrane (Kološanima 2, 16; Titu 1, 15) onda govori o ovim ceremonijalnim propisima za koje je postojao proces očišćenja. U Delima 10, 9-28 na prvi pogled čini se da je Bog ukinuo zakon o čistim i nečistim životinjama. Međutim, u kontekstu poruke koju je Bog uputio apostolu Petru jasno je da se ne radi o doslovnom događaju nego o *prenesenoj poruci datoj kroz viziju*, koja se tiče ljudi a ne životinja (Dela 10, 28). U 1. Timotiju 4, 3-4 nije reč o razlici čistih i nečistih životinja iz razloga što se u 4. stihu spominje reč *stvorenje* koje je u stvari grčka reč za *tvorevinu ili stvoreni svet*. Jasno je da se radi o nekoj formi gnosticizma koju osuđuje apostol Pavle (gnosticizam je osuđivao kontakt sa materijom uopšte a ne samo sa nečistim mesom). Nikada se nečisto meso ne može osvetiti rečju i molitvom (st. 5) jer je nečisto meso nečisto *po sebi* (po poretku stvaranja).

Jasno je dakle da Bog nikada nije ukinuo razliku između čistih i nečistih životinja i da iz poštovanja prema Tvorcu, svetosti pa i zdravstvenog razloga, mi ne treba da jedemo ono što je Bog proglasio nečistim.

G. Uloga Zakona u planu spasenja.

1. Da osudi greh.

Zakon otkriva i osuđuje greh. **“Kroz zakon dolazi poznanje greha...”** (Rimljanima 3, 20). Bez Zakona mi ne možemo u potpunosti spoznati prirodu i karakter greha, ali ni biti pozvani na odgovornost. Tek nakon što se u određenoj prostoriji postavi natpis: *Zabranjeno pušenje* svaki pušač koji zapali cigaretu u toj prostoriji postaje kriv.

2. Da bude vodič u procesu posvećenja.

„Ali koji providi u savršeni zakon slobode i ostane u njemu, i ne bude zaboravni slušač, nego tvorac djela, onaj će biti blažen u djelu svojem.“

Apostol Jakov kaže da svaki onaj koji spozna zakon slobode i *ostane u njemu* postaje blaženi tvorac dobrih dela (Jakov 1, 25). U procesu posvećenja karaktera *duhovni zakon slobode* je vodič i putokaz hrišćanskog puta.

D. Hristos i Zakon.

“Jer što zakonu bješe nemoguće, jer bješe oslabljen tijelom, posla Bog sina svojega u obličju tijela grjehovnoga, I za grijeh osudi grijeh u tijelu...Jer tjelesno mudrovanje neprijateljstvo je Bogu, jer se ne pokorava zakonu Božijemu niti može.”

Jasno je da se niko ne može opravdati pred Bogom (promeniti status pred Bogom) držanjem Zakona (Galatima 2, 16; Rimljanima 8, 3.7). Krajnji cilj ili svrha Zakona je da ukaže na Gospoda Isusa Hrista (Rimljanima 10, 4 - reč *svršetak* je grčka reč *telos* koja znači *svrha ili cilj*). Samo Isus Hristos može da nas očisti i oslobodi greha i naš karakter usaglasi sa moralnim Zakonom, koji je odraz Njegovog karaktera i volje. Otuda se u Bibliji i Zakon i Hristos nazivaju put, istina i život:

“Blago onima kojima je put čist, koji hode u zakonu Gospodnjem.”

“Urazumi me o putu zapovijesti svojih, i razmišljću o čudesima tvojim.”

“Sve su zapovijesti tvoje istina.”

“Zapovijesti tvojih neću zaboraviti do vijeka, jer me njima oživljavaš.” (Psalam 119, 1.27.86.93)

“Isus mu reče: Ja sam put, istina i život; niko neće k Ocu do kroza me.” (Jovan 14, 6).

14. Biblijski dan za svetkovanje

U razmišljanju o Božjem zakonu videli smo da je Subota dan koji je Bog blagoslovio i posvetio za svetkovanje i službu Njemu. *Običaj* našeg Spasitelja, Gospoda Isusa Hrista, je bio da odlazi u dom Božji *subotom* (Luka 4, 16). U toku svoje službe On je neprestano pokušavao da ukaže na pravi smisao Subote koji je vremenom izvitoperen zbog tradicije fariseja i sadukeja (Matej 12, 9-13 ili Jovanu 5, 9-11). Gospod Isus je pokušavao da ukaže Jevrejima tog vremena da Subota nije i ne treba da bude ograđena besmislenim i sitničavim propisima, nego da treba da bude milina i radost službe Bogu i bližnjima koji su u nevolji. Hristovi učenici, apostoli, su takođe poštovali subotnji dan od odmora (Dela 13, 43-44).

Kada je jasno, na osnovu ovih i drugih biblijskih izveštaja, da je sedmi i sveti dan od odmora *sedmična Subota*, kako to da većina hrišćana danas poštuje prvi dan u sedmici (nedelju) kao dan odmora? Kako je došlo do ove promene Božjeg zakona u istoriji hrišćanstva?

A. Kako je došlo do pojave nedelje kao dana od odmora u istoriji hrišćanstva?

Već vrlo rano, kod crkvenih otaca (kraj drugog veka) pojavljuje se ideja o svetkovanju nedelje nasuprot biblijskom učenju o svetkovanju subote. Crkveni otac Varnava govoriće o *poštovanju nedelje kao osmom danu* novog Božjeg stvaranja (aludirajući na vaskrsenje Hristovo kao opravdanje poštovanja nedelje). Crkveni otac Justin je u svojoj poznatoj *Apologiji* zapisao: “Mi se svi sakupljamo na *dan sunca* jer je to prvi dan u sedmici (nakon jevrejske subote) kada je Bog odvojio svetlost od tame stvorivši svet; na taj isti dan Isus Hristos naš Spasitelj je ustao iz mrtvih” (*Apologija*, I, 67). Svi crkveni oci su vrlo dobro znali da je subota biblijski dan od odmora i da je nedelja aktuelni *dan sunca* u rimskoj imperiji. Međutim, pod uticajem raznih aktuelnih strujanja oni su počeli da pišu i propovedaju lažnu nauku kada je u pitanju dan od odmora.

Koji su presudni faktori koji su uticali na to da hrišćanska crkva prihvati ovu lažnu nauku?

1. U drugom veku u rimskoj imperiji ***antisemitizam*** (mržnja prema Jevrejima) je bio veoma snažan. Na žalost, antisemitizam je postao hrišćanska tradicija jer su u ideji da su Jevreji raspeli Hrista hrišćani našli opravdanje za progonstvo Jevreja kroz sve vekove do danas. U drugom veku Subota je bila proglašena *jevrejskim danom od odmora*. Sve što je bilo vezano za Jevreje bilo je odbačeno kao starozavetna ceremonijalna praksa. Iako su crkveni oci pokušavali da pronađu biblijsko opravdanje za to da je Subota samo jevrejska biblijsko učenje o ovome nisu mogli pronaći (u Bibliji jasno stoji da je *Subota* stvorena kada i čitav svet i da je predata praroditeljima Adamu i Evi kao glavi čovečanstva). Subota je, dakle, odbačena kao deo jevrejske prakse bez ozbiljnog biblijskog opravdanja o *promeni* dana od odmora.

2. Već u prvom veku u rimskoj imperiji je bio snažan ***kult obožavanja boga sunca*** koji je u Rim dospelo sa istoka. U jednoj od popularnih istorija crkve stoji zapisano: “Bog sunca poslednjih neznabožackih careva, ustupio je kalendaru mesto Spasitelja... Sunčev dan, *dies solis*, postao je hrišćanska nedelja, praznik vaskrsenja. Godišnjica sunčevog rođenja, *Natalis solis invicti*, koja se slavila 25. Decembra prihvaćena je kao dan Spasiteljevog rođendana” (La Sybille, 96). *Dies solis* je bio veoma popularan dan sunca poreklom iz prakse kulta boga Heliosa i njegovog utelovljenog “sina” Mitre. Hristos, kao *sunce pravde* i kao vaskrsli Gospod koji je ustao iz mrtvih prvog dana sedmice (nedelja) poistovećen je sa Mitrom. Slike Mitre sa jagnjetom oko vrata su zamenjene istim slikama Hrista kao Pastira. Kult boga sunca je prodro u hrišćansku crkvu i otvorio put svetkovanju nedelje. Tako je, sa svetkovanjem nedelje, u crkvu ušla i praksa *idolopoklonstva* jer je odbačena ideja o Bogu Tvorcu i Njegovom sedmom danu.

3. Četvrti vek je postao poznat kao vek oslobađanja hrišćanstva od progonstva. Međutim, neznabožacka praksa je prodrila u crkvu i crkva je ***kompromisno*** prihvatila i svetkovanje nedelje. Car Konstantin, 7. marta 321. godine je izdao dekret o poštovanju nedelje (veoma striktno u gradovima i manje striktno u selima) jer je primetio da je kult boga sunca isuviše snažan da bi se tako lako odbacio. On je pomirio neznabožacki kult sunca sa hrišćanstvom i time odbacio biblijsku istinu. Rimokatolički sabor u Laodikeji 364. posle Hrista izdao je i prvi crkveni zakon o nedelji osuđujući odmor i “besposličenje” Subotom, dok je sabor u Orleanu 538. godine doneo i proglas o zabrani svih čak i poljoprivrednih radova nedeljom.

U srednjem veku, za vreme prevlasti papstva na zapadu, nedelja je postala jedini dan od odmora. Gašpar del Faso, nadbiskup grada Redija, 1562. godine, na Tridentском saboru, rekao je: "Subota, najistaknutiji dan u Zakonu, promenjena je u nedelju... Ovaj i slični propisi nisu ukinuti Hristovom izjavom, jer sam kaže da nije došao da promeni Zakon već da ga ispuni, nego su promenjeni vlašću crkve" Ovim je jasno istaknuto da je *crkva iznad Božjeg Zakona* i da svojom tradicijom ima pravo da menja odredbe Zakona Božjeg. Ovo je bogohuljenje i jedna takva sila kao što je papstvo je i opisana kao bogohulna u Otkrivenju 13, 4-6.

B. Da li se danas išta promenilo od vremena Tridentskog sabora?

Godine 1995, pod blagoslovom sadašnjeg pape Jovana Pape Pavla II, izašao je novi i prošireni katolički katehizis (pravilnik vere). Nakon što je u članu 2168-2174 objašnjen značaj dana od odmora u Starom zavetu (Subote) postoji zanimljiva izjava u članu 2175: "Nedelja se izričito razlikuje od Subote nakon koje sledi hronološki svake sedmice. Za hrišćane obredno svetkovanje nedelje zamenjuje obredno svetkovanje Subote" (prevod autora iz *engleskog izdanja*). U članu 2182 piše: "Učestvovanje u zajedničkom slavljenju nedeljne mise (euharistije) je svedočanstvo *pripadnosti* i vernosti Hristu i Njegovoj crkvi". U članu 2190 se navodi Hristovo vaskrsenje kao opravdanje za praksu svetkovanja nedelje (iako u zapovesti Božjoj o svetkovanju dana od odmora jasno stoji da je *stvaranje sveta* Božji akt kojega se trebamo prisećati u danu od odmora). Treba istaći nekoliko važnih činjenica iz modernog rimokatoličkog katehizisa:

1. Papstvo svesno prebacuje svetost Subote na nedelju (to se još zove i teologija *transfera* ili prebacivanja);

2. Papstvo obznanjuje svetkovanje nedelje kao znak pripadnosti pravoj crkvi. Međutim, u Bibliji stoji da je Subota znak pripadnosti Bogu (2. Mojsijeva 31, 15-17).

„I subote moje svetkujte da su znak između mene i vas, da znate da sam ja Gospod Bog vaš.“ (Jezekilj 20, 20).

Nedelja može biti samo znak pripadnosti *antihrišćanskoj sili papstva* koja menja Božji Zakon, a ne znak Hrista i njegove crkve. Kada je reč o promeni Božjeg Zakona između člana 2051 i 2052 istog katehizisa se nalazi tabela u tri kolone. Prva kolona je spisak Deset Božjih zapovesti iz 2. Mojsijeve 20, 8-11, u drugoj sličan izveštaj iz 5. Mojsijeve 5, 6-21 a u trećoj *tradicionalna katehetska formula Zakona (rimska forma Zakona)*. Izmena je očigledna. Druga zapovest o zabrani obožavanja slika i kipova ne postoji u formi rimskog Zakona, tako da je poslednja zapovest podeljena na dve. Samim tim, zapovest o danu od odmora (nedelji) je *treća zapovest* u katehetskoj formuli. Ovo je samo veličanstveno ispunjenje proročanstva o papskoj sili koja će promeniti *vremena i zakone* (Božje) (vidi Danilo 7, 25).

U maju 1998. godine izašla je specijalna papina enciklika o ponovnom naglašavanju svetkovanja nedelje pod nazivom *Dies Domini* (Dan Gospodnji). Tumačeći 1. Mojsijevu 2, 2-3 papa kaže: "Na prvom mestu, prema tome, *nedelja* je dan odmora zato što je *ona dan koji je Bog "blagoslovio" i "posvetio"*, odvojiviši je od ostalih dana da bude, među svima njima, "Gospodnji dan" (*Dies Domini*, paragraf 14). Ovo je potpuno prebacivanje svetosti Subote na prvi dan sedmice. Kada je reč o tradicionalnoj promeni svetkovanja Subote na svetkovanje nedelje zapazite šta papa kaže: "Hrišćani, pozvani da objavljuju slobodu dobijenu kroz Hristovu krv, *osetili su da imaju autoritet da promene značenje subote na dan vaskrsenja* (Isto, paragraf 63). Kakva je to sloboda koja uključuje promenu večni principa Zakona Božjeg? Ovo obrazloženje pokazuje da je papstvo potpuno svesno svoje aktivnosti nasuprot Bogu i Svetom Pismu. Papa, na kraju svoje enciklike *Dies Domini* naglašava činjenicu da je namerno izabrao poslednju godinu (1998) za pisanje ovog podsticaja usmerenog na ponovno otkrivanje značenja nedelje, jer je ta godina, u neposrednoj pripremi Jubileja (2000), posvećena Svetom Duhu. (Isto, par. 85). Konačno, on se nada da će ovo apostolsko pismo "doneti bogat rod u hrišćanskim zajednicama (zapazi, ne samo u Rimokatoličkoj Crkvi), i neće propustiti da ima pozitivan uticaj na civilno društvo kao celinu." (Isto, par. 87).

Na osnovu ove analize modernih strujanja kada je u pitanju svetkovanje nedelje mogli smo da zapazimo da papstvo ispunjava sve uslove da ispuni ulogu *zveri (antihrišćanske institucije)* koja će pod zaštitom civilnih vlasti nasilno uvesti svetkovanje nedelje (kao znak pripadnosti zveri ili *žig zveri*) (Otkrivenje 13, 2-4; 16-17). S druge strane, *ostatak Božji*, jedina verna grupa hrišćana u poslednje vreme, ostaće verna *zapovestima Božjim onako kako su one iznesene u Svetom Pismu* (Otkrivenje 14, 12). Izbor je na nama! Da li ćemo služiti zveri i njenim principima ili Bogu i večnim principima Dekaloga? Veliki sukob je takođe pred nama. Već danas treba da izaberemo istinu Božju po bilo koju cenu. Jer će na kraju

jedino Istina Božja pobediti u drugom dolasku Gospoda Isusa Hrista, našeg Zakonodavca i našeg Spasitelja. Više o ovoj tematici biće reči u temi *Otpad u istoriji hrišćanstva*.

V. Da li postoji biblijsko opravdanje za svetkovanje nedelje?

Postoji nekoliko tekstova u Novom zavetu koji na prvi pogled govore o ukidanju Subote kao sedmičnog dana od odmora. U Delima 20, 7 piše da su se učenici sakupili da lome hleb u nedelju dok im je apostol Pavle propovedao do ponoći. Iz teksta je jasno da se radi o *vanrednom skupu* a ne redovnom. Lomljenje hleba bila je *svakodnevna* praksa apostola i učenika Hristovih (Dela 2, 42.46). Prema tome, nije logično da se ovde radi o redovnom nedeljnom bogoslužjenju praćenom euharistijom ili pričešćem.

U 1. Korinćanima 16, 1-2 stoji da je apostol Pavle savetovao sakupljanje milostinje prvog dana sedmice (u nedelju). Neki teolozi ovde vide redovno nedeljno bogoslužjenje korinćanskih vernika. Prvo, sakupljanje milostinje je odvojeno za prvi dan sedmice da ne bi Subotom remetilo dan od odmora. Drugo, sakupljanje je bilo *privatnog karaktera* (svako je sakupljao *kod sebe*).

U Galatima 4, 9-10 poštovanje dana, meseca, vremena i godina opisano je kao *stara stihija* (vraćanje na ceremonijalne propise starog zaveta među kojima je i Subota, po mnogim hrišćanima). Iz konteksta ovog teksta je jasno da *slabe i rđave stihije* imaju veze sa obrednom praksom neznaboštva (vidi 4, 8) ili u najmanju ruku neznaboštva i judaizma (mešavine ovih učenja). S obzirom da se spominje kombinacija dana, meseca i godina ovo postaje još očiglednije. Nikako nije reč o ukidanju četvrte zapovesti moralnog Zakona.

U Kološanima 2, 16 stoji da je niko od vernika ni jednog drugog vernika ne sme da osuđuje kada su u pitanju jelo i piće, praznici i *subote*. Neki smatraju da je ovim ukinuta obaveza svetkovanja Subote. Iz Kološanima 2, 17 jasno je da se ovde radi o ceremonijalnim propisima Starog zaveta koji su nazvani *sen* (senka ili kopija). U Starom zavetu su postojale *ceremonijalne subote* koje su predstavljale počinak u toku godine na neki veliki praznik (to nisu bile sedmične Subote osim kada je praznik padao na sedmičnu Subotu). Sedmična Subota nikako ne može biti *sen* jer je kao moralna zapovest Dekaloga večne prirode.

U Rimljanima 14, 6 piše da razlikovanje dana ili nerazlikovanje dana ima istu važnost pred Gospodom. Ovde se radi o ceremonijalnim *postovima* jer se u istom stihu spominje i *ishrana*. Nikada nemojmo čitati tekst odvojeno od njegovog konteksta. Osim toga, onaj koji ne razlikuje dana ne može to činiti Gospodu (kada bi bila reč o sedmičnoj Suboti) jer bi svesno kršio zapovest Dekaloga.

I na kraju, neki vide u Otkrivenju 1, 10 opravdanje za svetkovanje nedelje jer je prorok Jovan bio u Duhu u *dan Gospodnji*. Dan Gospodnji u ovom kontekstu (biblijskom) može biti samo sedmična Subota (vidi Isaija 58, 13-14) ili Dan poslednjeg suda koji se u Starom zavetu naziva Dan Gospodnji ili samo Dan. Sve drugo je nebiblijska tradicija crkvenih otaca koji su nedelju prvi nazvali *danom Gospodnjim*.

G. Hristos i značaj Subote.

Hristos, kao Tvorac i Otkupitelj, ostavlja Subotu svom narodu kao *pečat stvaranja i pečat otkupljenja Njegovom krvlju*. Subota je *znak* vernosti Gospodu Isusu. Ovo se posebno ističe u kontekstu poslednjih događaja i sukoba između Hrista i njegovog naroda vernog Dekalogu s jedne strane, i zveri i njegovih sledbenika vernih zakonima zveri s druge strane. „**Ovdje je trpljenje svetijeh, koji drže zapovijesti Božije i vjeru Isusovu.**“ (Otkrivenje 14, 12). Subota je, takođe, dan kada se crkva Božija okuplja da slavi Hrista. Subota je i simbol *našeg opravdanja verom*. Subotom se, kao i drugim danom, predajemo *samo Hristu* u veri da nas posveti i pouči u našem hrišćanskom životu. Ovo predanje Hristu, gradi mir i *odmor*. Taj duhovni odmor (uključujući i telesni odmor od rada) predstavlja počinak po uzoru na samoga Tvorca.

„**Daklem je ostavljeno još počivanje narodu Božijemu. Jer koji udje u pokoj Njegov, i on počiva od djela svojijeh, kao i Bog od svojijeh.**“ Jevrejima 4, 9-10. (Počivanje – subotnji odmor, grčki *sabatismos*) Subotom, verom i poslušnošću, prihvatamo Hrista u potpunosti za našeg Tvorca i Spasitelja i tako doživljavamo edemski odmor, “predukus raja i večnosti” što sedmični dan od odmora i treba da predstavlja. Uđimo već danas u *Hristov odmor* i budimo Njegovi istinski sledbenici poštujući Njegov zakon!

15. Otpad u istoriji hrišćanstva i ostatak Božji

A. Prorečeni otpad.

Celokupna istorija spasenja zasnovana je na velikoj borbi između Hrista i sotone. Vrhunac sotonske aktivnosti u istoriji je stvaranje sistema koji je u Bibliji poznat kao *otpad* od istinske biblijske vere ili *sistem antihrista*. Ovim sistemom sotona nastoji da ljudima prikaže *lažnu sliku* hrišćanstva i Boga i uništi Hristovu crkvu.

Gde je u Bibliji opisan antihrist?

Opisom *antihrista* naročito se bave proročanstva u Danilu i Otkrivenju. Za ovo proučavanje izdvojićemo tri najvažnija biblijska teksta o ovoj temi.

1. Danilo 7

Sedmo poglavlje knjige proroka Danila počinje proročanstvom o smeni četiri velike svetske imperije, koje su simbolično predstavljene životinjama (Danilo 7, 1-7): Vavilon (605-538 pre Hrista), Medo-Persija (538-331. pre Hrista), Grčko-makedonsko carstvo (331-168. pre Hrista) i Rimsko carstvo (168. pre Hrista do 476. posle Hrista).

Nakon ovih carstava pojavljuje se jedna nova neobična sila prikazana *malim rogom* koji je iščupao tri mala roga sa one strašne zveri (Rima) i ima ljudske oči i govori čudne, velike stvari (Danilo 7, 8). Objašnjenje ove vizije se nalazi u Danilu 7, 21-27. Evo šta prorok kaže u ovom tekstu o toj *neobičnoj sili*: 1) ona će progoniti Božji sveti narod (st. 21), 2) ona se razlikuje od ostalih careva proizašlih od čudne zveri (tj. Rimske imperije), 3) huliće na Boga i pokušaće da promeni određeno vreme prisutno u Božjem zakonu (st. 25), 4) vladace vreme, dva vremena, i po vremena (što je 3,5 vremena ili *godine* (1260 dana) što u proročkom vremenu predstavlja 1260 godina).

Ko je taj mali rog? O kakvoj sili se radi? Već nakon pada rimske imperije 476. godine Rim je podeljen na deset država (deset careva opisanih u viziji). To su bili Franci, Suevi, Alemani, Burgundi, Vandali, Zapadni Goti, Istočni Goti, Anglosaksonci, Langobardi i Heruli. Od ovih deset "careva" nastale se gotovo sve moderne zapadno-evropske zemlje. Biblija, pak, kaže da je *mali rog* drugačiji car. On, pre svega, nije *samo politička sila* poput svih ovih država. On je *političko-religiozna sila* (stih 25). Koja je to političko-religiozna sila počela da dobija prevlast nakon pada rimske imperije? Već 533. godine rimski car Justinijan je proglasio rimskog biskupa (papu) za poglavara svih crkava. 538. godine rimski papa je oslobođen nadzora Istočnih Gota. Od te godine politička moć papstva (malog roga) munjevito raste i počinje mračni srednji vek papske prevlasti u trajanju od 1260 godina. Taj period je prekinut 1798. godine kada je francuski general Bertije (po naređenju Napoleona) odveo rimskog papu u zarobljeništvo. Sve do 1929. godine papstvo praktično nije imalo nikakav uticaj na razvoj svetske politike. Da li papstvo zadovoljava i ostale kriterijume proročanstva? Naime, u temi o *Suboti i Nedelji* smo već videli istorijske i savremene pokušaje papstva da promeni *vreme vezano za Zakon* (to je sedmični dan od odmora ili Subota). A šta da kažemo o progonstvu svetih? U periodu od 1260 godina na milione iskrenih hrišćana koji su želeli da služe Bogu onako kako je zapisano u Svetom pismu bili su proganjani, mučeni, spaljivani na lomačama samo zato što nisu želeli da se pokore autoritetu papstva.

Zbog otvorenog huljenja na Boga i progonjenja Božje crkve, iza opisa ove sile sledi vest o *sudu Božjem nad malim rogom* (Danilo 7, 26-27). Bog će suditi ovoj antihrišćanskoj sili za sva zlodela učinjena u istoriji i *osloboditi Božji narod od patnje i progona* (Danilo 7, 22.27).

Antihrišćanska institucija papstva neće prestati sa svojim delovanjem sve do drugog Hristovog dolaska. Šta Biblija kaže o savremenom i budućem delovanju ove sile?

2. 2. Solunjanima 2

U 2. Solunjanima 2, 3-12 opisano je delovanje one iste sile prikazane u Danilu 7. Apostol Pavle je naziva *otpadom, čovekom bezakonja, sinom pogibli* (st. 3). Papstvo je prikazano kao *čovek bezakonja* jer pokušava da promeni Božji zakon i na njegovo mesto postavi svoje principe. Ovo pokazuje da iza ove ustanove stoji *sila sotone* (2. Solunjanima 2, 9). Sotona pokušava da kroz papstvo ljude zadobije za laž i prevaru. Na taj način, milioni ljudi bivaju prevareni i zauvek izgubljeni. U 2. Solunjanima 2, 4 čak piše da će papstvo tražiti *obožavanje* predstavljajući sebe kao *božanstvo*. "**Koji se protivi i podiže više svega što se zove Bog ili se poštuje, tako da će on sesti u Crkvi Božijoj kao Bog** pokazujući sebe da je

Bog.” Neke od titula rimskog biskupa pokazuju da on sebe predstavlja kao *Hristovog zamenika na zemlji* (npr. Vicarius Filii Dei što znači *namesnik Sina Božjeg*). Jasno je da Hrista niko ne može da zameni jer je Gospod Isus jedina glava crkve (Efescima 4, 15 i 5, 23). Ako pak i postoji zamena za Hrista to može biti samo *Duh Sveti* koji je poslan na svet da umesto Hrista i u ime Hristovo vodi crkvu i bude *s nama Bog*. Uzimanje Božjih osobina, koje ne pripadaju smrtnim ljudima, jeste *hula na Boga*. Rimokatolička crkva, kroz sistem pokore i prodaje oprostajnica, tvrdi da ima i autoritet opraštanja greha, autoritet koji pripada samo Bogu. Tako papstvo prisvaja Božje osobine i nastoji da ga ljudi obožavaju. Ovo samo još jednom pokazuje da se iza te sile nalazi sam sotona koji se nije pomirio sa tim što je zbačen sa neba, nego ovde na zemlji, prurušen u “hrišćansko” papstvo zahteva obožavanje svojih podanika. Ali i u 2. Solunjanima 2, 8 stoji radosna vest *o sudu* nad Antihristom. Gospod Isus sudiće papstvu i srodnim silama koje su služile sotoni i varale celokupan svet svojom lažnom naukom.

3. Otkrivenje 13

U ovom poglavlju opisan je *poslednji sukob* između antihrišćanskih sila i Božjeg naroda. Poglavlje ima dosta sličnosti sa Danilom 7. Papstvo je opisano kao *kombinacija* svih političkih sila u istoriji opisanih u Danilu 7 sa dodatkom *hule na Boga* što pokazuje da se radi o religiozno-političkoj ustanovi (Otkrivenje 13, 1-2). Iza ove sile stoji direktno *sotona* (st. 2). *Ranjavanje na smrt* opisano u 3. stihu opisuje zvanični prestanak delovanja papstva 1798. god. Međutim, tekst kaže da će doći do *vaskrsavanja zveri* (papstva). To se zaista obistinilo 1929. god kada je italijanski vođa Mussolini konkordatom povratio papstvu autoritet i vlast. Danas je papstvo aktivno više nego ikada. Papa Jovan Pavle II (1978. došao na papšku stolicu) je veoma aktivan u objedinjavanju hrišćanskog sveta (i drugih religija). Proročanstvo u Otkrivenju 13, 4 kaže da se malo ko može odupreti toj sili. Iz Otkrivenja 13, 6 je jasno da se radi o papstvu jer je opisana ne samo hula na Boga nego i na Njegovo ime i Njegovu kuću (Svetinju) na nebu: **„I otvori usta svoja za huljenje na Boga, da huli na ime njegovo, i na kuću njegovu, i na one koji žive na nebu.“** Papstvo poriče Hristovu prvosveštenu službu u nebeskoj svetinji time što je ustanovilo sveštenu službu *na zemlji* sa papom kao prvosveštenikom na čelu koji igra ulogu posrednika između Boga i ljudi (što je samo Hristova uloga, 1. Timotiju 2, 5). U Otkrivenju 13, 7 stoji da će ova sila progoniti i ubijati sveti Božji narod. Osim toga, stih jasno kaže da će vladavina antihrista biti univerzalna, nad celim svetom.

Iz Otkrivenja 13, 11-18 saznajemo da će jedna druga sila *pomoći* papstvu u ostvarenju njegovih mračnih ciljeva. Radi se o sili *druge zveri*. Ko je ta druga zver? Karakteristike koje se spominju u tekstu su sledeće: 1) za razliku od prve zveri ona *izlazi iz zemlje* (st. 11). U Otkrivenju *mora* predstavljaju naseljena područja sveta (plemena, narode, jezike; Otkrivenje 17, 15), a nasuprot tome, zemlja predstavlja nepoznato i nenaseljeno područje; 2) ta sila se pojavljuje *neposredno nakon vladavine prve zveri* od 1260 god. (kraj 18. veka); 3) druga zver je *lažni prorok*, tj. ona izgleda kao jagnje (simbol čistote i nevinosti upotrebljen u Otkrivenju i za Hrista), ali govori kao aždaha i ima silu aždaha (sotone); 4) ona prisiljava ljude na celom svetu da načine *sliku* zveri i da joj se poklone (st. 14). Osnovna karakteristika prve zveri je *političko-religiozna* sila tj. ona koristi političku moć i zakone da prosili na pokornost religioznim zakonima. Druga zver služi se istim metodama. Naime, ona će ići stopama papstva u ukidanju religiozne slobode i nove religiozne zakone nametaće svetu političkim represijama; 5) ona će proganjati svete (st. 15) i obustaviti svaku ekonomsku saradnju i pomoć onima koji odbiju da se poklone prvoj zveri (st. 17). Samo jedna sila može da odgovara opisu koji smo dali. To su *Sjedinjene Američke Države*. Nastale krajem 18. veka na potpuno nepoznatom kontinentu do tada (iz zemlje) ova država je zasnovana na principu religiozne i političke slobode (govori kao jagnje). Međutim, vremenom ova sila radiće na ujedinjenju crkve i države u cilju donošenja religioznih zakona koje će nametati svim ljudima (deluje kao *aždaha*) i stvaranja novog svetskog poretka koji će biti zasnovan na principima delovanja prve zveri (papstva). Religiozni zakoni papstva i politička represija SAD-a biće u sprezi u cilju pokoravanja sveta samom sotoni. Principi i delovanje druge zveri mogu se već danas prepoznati u namerama *Hrišćanske desnice*. Pat Robertson, osnivač Hrišćanske desnice u SAD-u, često ističe da u američkom Ustavu ne postoji nešto što se zove *odvajanje crkve od države*. Jedna od najpopularnijih knjiga u krugovima *Hrišćanske desnice* je “Mit odvojenosti” koja obaranje zida koji razdvaja crkvu od države upoređuje sa rušenjem Berlinskog zida. Zanimljivo je da će mnogi iskreni hrišćani u Americi biti prevareni idejama *Hrišćanske desnice* koja čitavu stvar predstavlja kao *spasavanje* hrišćanstva od najezde drugih religija i novih pokreta. U osnovi programa *Hrišćanske desnice* se nalazi jedinstvo crkve i države koje je u prošlosti (naročito za vreme srednjovekovne prevlasti papstva) uvek kulminiralo progonoštvom onih koji nisu hteli da se pokore državnoj formi hrišćanstva. Nema sumnje da će Sjedinjene Države načiniti savršenu *ikonu prve zveri* (papstva) i ostvariti mračne ciljeve papstva.

Ceo svet pokloniće se ovim dvema silama, osim onih *kojima su imena u knjizi Jagnjetovoj (Hristovoj)* (13, 8), onih koji pripadaju *ostatku Božjem*. Ko sačinjava taj ostatak i kakva je uloga tog poslednjeg Božjeg ostatka na kraju velike borbe?

B. Koje su osobine prave Božje crkve - ostatka Božjeg?

U poslednje vreme Bog podiže narod koji će ostati veran Njegovim principima. Uloga tog naroda je da objavi *trostruku anđeosku vest* i pozove svet na vernost Bogu i ukaže na dolazeći Božji sud.

Ova vest je nazvana *večnim jevanđeljem* (Otkrivenje 14, 6). To dakle nije neka sasvim nova vest. Ona je zasnovana na jevanđelju o Gospodu Isusu Hristu koje je delovanjem opisanih zveri u Otkrivenju 13 pomračeno. Zadatak ostatka je da ponovo istakne ulogu Gospoda Isusa Hrista. U istom stihu stoji i da je vest ostatka Božjeg univerzalna, tj. upućena celom svetu. Kao što zver nastoji da pokori ceo svet (Otkrivenje 13, 7) tako i ostatak Božji nastoji da *upozori* čitav svet na opasnost pokoravanja zveri.

1. *Prva anđeoska vest* je zapisana u Otkrivenju 14, 7: **“I govoraše velikijem glasom: Bojte se Boga, podajte mu slavu, jer dodje čas suda njegov; i poklonite se onome koji je stvorio nebo i zemlju i more i izvore vodene.”** Ona objavljuje poslednji Božji sud i poziva na obožavanje Boga Tvorca, koje je neraskidivo povezano sa svetkovanjem Subote - *pečata* stvaranja i uspomene na stvaralački Božji čin. Dakle, Božija crkva, u poslednjem velikom sukobu između dobra i zla, propovedaće o značaju poštovanja dana Boga Tvorca. Setimo se da papstvo aktivno radi na uspostavljanju *nedelje* kao dana od odmora za univerzalno hrišćanstvo. S druge strane, ostatak objavljuje istinsku vest o pravom danu od odmora. Ne radi se samo o suboti i nedelji nego o onome što ti dani predstavljaju. Iza ovih dveju objava stoji poziv na izbor između poklonjenja Hristu ili sotoni. Subota i nedelja biće spoljašnji znak našeg opredeljenja za ili protiv Hrista.

2. U *drugoj anđeoskoj vesti* se objavljuje *otpad* Vavilona (13, 8). Vavilon je simbol antihrista (Otkrivenje 17, 1-5), *otpalo hrišćanstvo* prikazano *ženom bludnicom* za razliku od ostatka Božjeg prikazanog *čistom devojkom* (Otkrivenje 12, 1). Ostatak Božji objavljuje duboki moralni pad Vavilona. *Vino bluda* koje se spominje u tekstu je *lažna nauka* antihrišćanske institucije. Ova lažna nauka prevariće sve one koji nisu utvrđeni na istini Hristovoj otkrivenoj u Pismu. U Otkrivenju 18, 1-3 stoji *poslednji poziv* svima onima koji su u Vavilonu da napuste taj sistem pre konačnog Božjeg suda. Ovaj poziv ostatak upućuje već danas.

3. U *trećoj anđeoskoj vesti* objavljeno je *ozbiljno upozorenje* ljudima da se ne poklone zveri i lažnom proroku (drugoj zveri). **“I treći anđeo za njim ide govoreći glasom velikim: Ko se god pokloni zveri i ikoni njezinoj, i primi žig na čelo svoje i na ruku svoju. I on će piti od vina gnjeva Božijega.”** (Otkrivenje 14,9.10). Opisani žig (nasuprot pečatu Boga Tvorca - *Suboti*) je svesno pokoravanje zveri kroz svetkovanje nedelje kao spoljašnjeg znaka autoriteta zveri (tj. sotone).

U Otkrivenju 14, 12 date su tri značajne karakteristike ostatka Božjeg:

1. trpljenje (vera i strpljenje u progonstvu),

2. držanje zapovesti Božjih i

3. vernost Gospodu Isusu Hristu. **“Ovdje je trpljenje svetijeh, koji drže zapovijesti Božje i vjeru Isusovu.”** (Otkrivenje 14,12). Istorijski gledano, samo jedna grupa hrišćana ispunjava ove kriterijume. To su oni hrišćani koji su polovinom 19. veka prihvatili *adventnu vest* o skorom drugom Hristovom dolasku. Oni su ceo hrišćanski svet pozivali da izađe iz otpadničkog sistema Vavilona, da veruje u Hrista kao Spasitelja i Prvosveštenika na nebu, prihvati božanski a ne papski dan od odmora i ostala biblijska učenja. Iz ovog pokreta je izrasla *Hrišćanska adventistička crkva*, zvanično osnovana 1863. godine kao *pokret* koji propoveda *trostruku anđeosku vest* i objavljuje čistu biblijsku nauku. I u drugim hrišćanskim crkvama postoje hrišćani koji iskrena srca nastoje da služe Bogu. Oni su onaj narod koji Bog poziva da izađe iz Vavilona i pridruži objavljivanju poslednje vesti ovom svetu.

G. Hristos i poslednji veliki sukob?

U poslednjem velikom sukobu samo oni koji do kraja ostanu verni i poslušni Gospodu Isusu Hristu biće spaseni. Dajući nam svoje obećanje da će biti sa nama do kraja (Matej 28, 20), Hristos nas ohrabruje da sa verom i nadom gledamo u budućnost oslanjajući se na Njegovu zaštitu i silu, jer će On izvojevati konačnu pobjedu za svoj narod (Otkrivenje 17, 14; 21, 7).

16. Brak i razvod

Postoje dve ustanove koje je Bog uspostavio u Edemu da bi bile od posebnog blagoslova čoveku. To su *Subota* i *brak*. Blagoslovivši prvu bračnu zajednicu i posvetivši Subotu, Bog je zaokružio stvaranje sveta. Ove dve ustanove su veoma povezane. Naime, preduslov za uspešan i srećan brak je poštovanje Boga i primena Njegovih načela u životu. S druge strane, svetkovanje subotnjeg odmora može ostvariti svoj puni blagoslov samo u krugu srećne porodice. Tako brak i svetkovanje subotnjeg počinka imaju jedinstveno mesto u čovekovom životu.

A. Kako je stvoren brak?

Kada je stvoren Adam, Biblija kaže, da se nije našao **“drug prema njemu”** (1. Mojsijeva 2, 20) i po prvi put u sedmici stvaranja Bog primećuje da nešto nije dobro - naime, **“nije dobro da je čovek sam”** (1. Mojsijeva 2, 18). U 1. Mojsijevoj 2, 21-25 opisano je *stvaranje žene*. U ovom izveštaju zapažaju se tri stvari vezane za brak.

Prvo, Eva stvorena je od Adamovog *rebra* koje je smešteno pored srca. Ovaj čin nosi u sebi određenu simboliku. Naime, Eva je stvorena da bude ravnopravni Adamov partner. Ona nije stvorena od Adamove glave (tj. da bude čovekov gospodar), niti njegovih nogu (tj. da bude njegov sluga). Ona je bila *drug prema njemu*, ravnopravna čoveku (1. Mojsijeva 2, 18).

Drugo, Eva je *deo* Adamovog bića i kao takva u potpunom jedinstvu sa njim. Oni su trebali da budu *jedno telo* (st. 24).

„Za to će ostaviti čovjek oca svojega i mater svoju, i priljepiće se ženi svojoj, i biće dvoje jedno tijelo.“

Jevrejski izraz za *jedno* jeste izraz *ehad* što bukvalno znači *broj jedan*. Zanimljivo je primetiti da je jedinstvo muškarca i žene predstavljeno istim izrazom kojim se opisuje jedinstvo božanskih lica Trojstva (5. Mojsijevu 6, 4 i Jovan 10, 30). Gospod Isus, govoreći o stvaranju braka, reći će:

“Tako nisu više dvoje, nego jedno telo, a što je Bog sastavio čovek da ne rastavlja” (Matej 19, 5).

Treće, biblijski zapis o stvaranju braka uključuje i *ostavljanja roditelja* u cilju potpunog sjedinjenja bračnih drugova. Uslov za potpuno duhovno, emocionalno i telesno jedinstvo muža i žene je njihovo svesno odvajanje od zajednice koju su imali sa svojim roditeljima. Preduslov uspešnog braka jeste odvajanje od prethodnih emotivnih veza i sjedinjenje sa bračnim drugom. Zanimljivo je još i to da je Adamov govor oduševljenja stvaranjem Eve (1. Mojsijeva 2, 23-24) jedan od tri teksta u 1. Mojsijevoj 1-3 koji je zapisan u *poeziji* (druga dva su izveštaj o stvaranju čoveka kao obličja Božjeg (1. Mojsijeva 1, 26-27) i izveštaj o obećanju dolaska Mesije kao Spasitelja sveta (1. Mojsijeva 3, 15)). Kada se u jevrejskom tekstu pronađe poezija onda je jasno da se radi o *posebnoj Božjem otkrivenju*. Prema tome, stvaranje braka je posebno Božje otkrivenje koje zaslužuje izuzetnu pažnju svakog onog ko želi da sledi Hrista.

B. Šta Stari zavet uči o Braku?

Bog je oduvek imao za ideal profil braka stvorenog u Edemu. Međutim, pod uticajem neznabožačke prakse koja je bila duboko ukorenjena u Izrailju Bog je *dozvolio* mnogoženstvo (poligamiju). Treba primetiti da je poligamija uvek uključivala probleme kao što su sukobi između žena, zavist, ljubomora pa čak i mržnja (1. Mojsijeva 16 i 29, 16-30). Govoreći o poligamiji Bog je upozorovao na zloupotrebu jednog takvog stanja posebno od strane jevrejskih careva i vladara. Međutim, narod nije uvek bio spreman da posluša Božje savete i opomene. Ono što je jasno jeste da je Bog oduvek, čak i u Petoknjižju, naglašavao da je *monogamija* ideal za čoveka. Poslušajmo šta kaže knjiga Levitska (o zakonima):

“Nemoj uzeti žene preko jedne žene, da je ucveliš otkrivajući golotinju drugoj za života njezina” (3. Mojsijeva 18, 18). Preko Mojsija, Bog jeste dozvolio otpuštanje žena i uzimanje drugih žena (5. Mojsijeva 24, 1-4). Međutim, dve činjenice vezane za ovaj zakon su važne:

1. Ovde je reč o *ograničenju* već izvitoperene prakse. Situacija je bila mnogo gora nego što je opisana u zakonu te je Bog poslao Mojsija da reguliše i ograniči zloupotrebu žene i njenog statusa.

2. Gospod Isus je rekao da je ova praksa bila dozvoljena samo zbog *tvrdooe ljudskog srca tog vremena* (Matej 19, 8). Gospod želi da nas vrati na početak i na edemski ideal braka kada je Bog stvorio monogamni brak bez razvoda i drugih zala.

V. Šta Novi Zavet uči o braku?

Već na samom početku Jovanovog evanđelja zapisan je izvještaj o Hristovom blagosiljanju bračne zajednice u Kani (Jovan 2, 1-11). Njegovo *prvo* čudo bilo je vezano za pretvaranje vode u vino na svadbenoj svečanosti. Kada govorimo o braku u Novom zavetu ovaj događaj je veoma bitan. Naime, Gospod je ovim čudom označio *eru novog vina braka* (da novo vino može da predstavlja Hristovo učenje vidi Matej 9, 17). Sve zloupotrebe i iskrivljenja braka u Starom zavetu treba da dođu svome kraju. Gospod Isus Hristos, kao Tvorac braka i Onaj koji posvećuje tu svetu zajednicu najbolje zna šta je dobro za jedan brak.

Između bračnih drugova, po učenju Novog zaveta treba da vlada *savršeni sklad*, koji je simbolično upoređen sa odnosom koji postoji između hrista i njegove crkve. □ena treba da poštuje muža kao Gospoda, a muž da voli ženu kao Hristos što voli Crkvu dajući i svoj život za nju (Efescima 5, 22-25). Razlog zbog koga apostol naglašava muževljevu ljubav prema ženi jeste njihovo *jedinstvo*. Niko nikada nije mrzeo sebe ili svoje telo, a žena je *telo muževljevo* kao što je Crkva telo Hristovo (stih. 28-29). Na kraju, Pavle kaže da je ova zajednica *tajna* (misterija). Zaista, kao što je odnos Hrista i Crkve tajna, tako je i odnos posvećenog muža i žene tajna. Dvoje, a opet jedno. Različiti po svom rođenju i razvoju a ipak savršeno ujedinjeni u Hristu. Zaista je ovo *tajna velika*. Odnos između muža i žene je opisan i u 1. Petrovoj 3, 1-7. Od žene se očekuje, prema ovom tekstu, da bude *mirna, pobožna, skromna* dok se od muža očekuje da *poštuje, razume, saoseća* sa ženom. Ukoliko muž ne živi sa ženom po Božjem zakonu njegove molitve i svaka služba postaju bezvredne (stih 7). Kakav kontrast u odnosu na shvatanje braka u grčko-rimskom svetu. Drastičan primer je država Sparta u kojoj su žene, zbog toga što je Sparta sve podredila vojevanju u ratu, bile samo objekti za rađanje. Slabašna novorođenčad bi bila osuđena na smrt dok majka nije smela da pusti ni jednu suzu. Muž, ne samo da nije razumeo ovu njenu bol nego je tlačio svoju ženu, a imao je pravo i da legne sa nekom drugom ženom koja bi rađala zdravije i čvršće potomstvo. U Novom zavetu muževljeva dužnost je da saoseća sa ženom u emotivnom bolu, telesnoj patnji i siromaštvu. Muž i žena su *jedno* i zajedno preživljavaju tuđe i radosti ovog života.

G. Razvod u Svetom Pismu.

Da li Stari zavet dopušta razvod braka?

Već smo spomenuli da je u Starom zavetu bilo *dopušteno* otpuštanje žene (razvod), i to samo zbog tvrde ljudskog srca. Međutim, u samom Starom zavetu Bog je jasno rekao, preko proroka Malahije, da *mrzi na puštanje (razvod)*. (Malahija 2,16).

Ovaj tekst kaže da je *puštanje žena* onog vremena bio *akt nevere*, pokrivanje pakosti. „**A vi govorite zašto: zašto što je Gospod svjedok izmedju tebe i žene mladosti svoje, kojoj ti činiš nevjeru, a ona ti je drugarica i žena, s kojom si u veri.**“ (Malahija 2, 14). Upravo tako je i danas. Kada je stopa razvoda danas na razvijenom zapadu otprilike oko 50% (svaki drugi brak se razvede), sve što Bog ima da kaže savremenoj civilizaciji jeste da time *pokriva nasilje i pakost*. Nepokornost, nefleksibilnost, nevera, nespremnost na praštanje, nedostatak iskrene ljubavi itd., dublji su uzroci većine razvoda brakova.

Da li Novi zavet dopušta razvod braka?

U Rimljanima 7, 3 jasno stoji da je svaka žena (ili muž) preljubočinica (preljubočinac) ako za vreme života svog bračnog druga stupi u vezu sa drugom osobom. Ovo učenje je zasnovano na izričitom učenju Gospoda Isusa po kome postoji *samo jedan* razlog za razvod braka, a to je čin preljube jednog od bračnih drugova (Matej 5, 32; Marko 10, 11-12). To ne znači da preljuba jednog bračnog druga mora da dovede do razvoda. Naime, bračni drugovi, ukoliko su u mogućnosti da jedan drugom oproste i krenu u novi život, ne moraju se razvesti. Gospod Isus želi da kaže da jedino preljuba može biti razlog za razvod prema Božjem zakonu.

U 1. Korinćanima 7 detaljnije je opisana Pavlova teologija braka i razvoda. Apostol Pavle opisuje specifičan slučaj, naime, brak u kome je samo jedna strana posvećena Hristu dok je druga nevernik. U slučaju takvih brakova apostol Pavle ohrabruje vernu stranu da sačuva svoj brak, naročito ukoliko neverna strana želi da ostane u bračnoj zajednici (1. Korinćanima 7, 12.13). U slučaju da bračni drug koji nije veran Hristu odluči da napusti vernu stranu, napuštena strana ne treba da se oseća krivom zbog razvoda (1. Korinćanima 7, 15). Tekst kaže da nas je Bog pozvao na mir, naime, verna strana ne treba po

svaku cenu da zadržava svog nevernog bračnog druga. Međutim, čak i u ovom slučaju ne treba ulaziti u novu vezu (1. Korinćanima 7, 11). Biblija ukazuje da postoji mogućnost pomirenja, čak i mogućnost da neverna strana prihvati Hrista tj. bude spasena (1. Korinćanima 7, 16). Verna strana može da stupi u novi brak samo u slučaju kada je bračni zavet raskinut uspostavljanjem nove zajednice između nevernog bračnog druga sa nekom drugom osobom. Biblijski temelj, pak, zasnovan na učenju samoga Gospoda Isusa Hrista, jeste da je razvod zlo i da se muž od žene ne razdvaja, niti žena od muža (1. Korinćanima 7, 10). Ako dođe do razilaženja između bračnih drugova (zbog fizičkog ili emocionalnog zlostavljanja) apostol savetuje bezbračno stanje zbog mogućnosti pomirenja u budućnosti (vidi 7, 11). Prema tome, biblijsko učenje o braku negira razvod osim u određenim slučajevima koji su navedeni u Svetom Pismu.

Šta Sveto pismo uči o neženstvu?

Na kraju treba spomenuti i pitanje *neženstva*. Iako Sveto Pismo kaže da “**nije dobro da je čovek sam**” (1. Mojsijeva 2, 18), postoje određene okolnosti kada se čovek ili žena odluče na neženstvo. Biblija prihvata ovo stanje kao moralno rešenje - ne potcenjujući ga, ali ni ne uzdižući ga (Matej 19, 11-12 i 1. Korinćanima 7, 25-26). Osnovni princip koji treba da nas rukovodi u izboru našeg bračnog stanja je *poziv Gospodnji*. Apostol Pavle kaže: “**Svaki neka ostane u onome zvanju u kome je pozvan**” (1. Korinćanima 7, 20).

Biblija je, pak, protiv zabranjivanja ženidbe i udaje (1. Timotiju 4, 1-3). Naravno, ukoliko čovek odluči da živi sam, njegov život mora biti u potpunosti posvećen Gospodu. Čovek mora da se čuva bluda i svih drugih seksualnih iskrivljenja (1. Korinćanima 6, 13-20).

D. Koji su osnovni principi uspešnog braka?

Stručnjaci za odnose u porodici najčešće iznose tri principa uspešnosti braka.

1. *Hristocentričan brak*. Bračni drugovi treba da se mole zajedno i da proučavaju Pismo zajedno. Kroz najveće nevolje i probleme može se proći samo oslanjanjem na silu Božju.

2. *Potpuno predanje jedno drugom*. To znači da apsolutno ništa ne sme da stane između bračnih drugova i poljuljati njihovo poverenje jedno u drugo. Oni moraju svesno doneti odluku da će zajedno rešavati probleme i raditi na izgradnji međusobnog poverenja i sreće.

3. *Komunikacija*. Muž i žena treba da u plodonosnoj i često komunikaciji iznose svoje najintimnije strahove, radosti i želje svom bračnom drugu. U takvom odnosu ne postoje “skrivenе stvari” nego se bračni drugovi trude da budu iskreni i otvoreni jedno prema drugom. Svi ovi principi su zasnovani na učenju Svetog Pisma.

Dj. Hristos i brak.

Kada je Gospod Isus Hristos Tvorac i fokus bračne zajednice brak postaje izvor blagoslova. U Hristu postoji zdrava komunikacija između bračnih drugova koja doprinosi izgradnji odnosa. U Hristu postoji međusobna ljubav koja nagoni oba bračna druga da opraštaju i razumeju nedostatke i propuste jedan drugog. U Hristu postoji strpljenje i čekanje u veri u rešavanju teških bračnih kriza i problema. U Hristu postoji zajedničko svedočanstvo bračnih drugova ovom grešnom svetu koji umire bez istinske ljubavi i vere. Samo u Hristu postoji *srećna porodica* uključujući međusobni odnos bračnih drugova i dece koja su plod ljubavi među njima. U Hristu postoji istinsko svedočanstvo deci, Crkvi i svetu da je brak zasnovan na dobrim temeljima Božje Reči.

Kada to znamo osećamo se pozvanim da se molimo za naš brak zajedno sa našim bračnim drugom. Isto tako možemo zatražiti stručnu pomoć od onih posvećenih ljudi u koje imamo poverenja. Hristos je tu da nam pomogne da imamo stabilan i čvrst brak zasnovan na osnovnom principu ljubavi.

„Ljubav dugo trpi, milokrvna je; ljubav ne zavidi; ljubav se ne veliča, ne nadima se, ne čini što ne valja, ne traži svoje, ne srđi se, ne misli o zlu, ne raduje se nepravdi, a raduje se istini, sve snosi, sve vjeruje, svemu se nada, sve trpi.“ (1 Korinćanima 13, 4-7).

Ljubav koja je opisana u 1. Korinćanima 13, 4-7 mora biti osnova braka ako želimo da brak uspe. Ta Hristova čudesna ljubav od “ruševine” jednog braka može da stvori prelepi edemski brak.

Zato se molimo za tu ljubav i živimo po njoj jer ako bračna “**ljubav nikad ne prestaje**” (1. Korinćanima 13, 8) onda i brak, imajući ovaj večni temelj, *nikada ne prestaj*

17. Telo - hram Svetog Duha

A. Da li Sveto Pismo govori o zdravlju tela?

U 1. poslanici Korinćanima 6, 19-20 apostol Pavle je zapisao: **“Ili ne znate da su tela vaša crkva (u originalu hram) svetoga Duha koji živi u vama, kojega imate od Boga, i niste svoji? Jer ste kupljeni skupo. Proslavite, dakle, Boga u telima svojim i u dušama svojim, što je Božje.”**

Hrišćanin treba da proslavi Boga celim svojim bićem, svim svojim talentima, mogućnostima, **“iz svega srca svojega, i iz sve duše svoje i iz sve snage svoje”** (5. Mojsijeva 6, 5). Često se misli da je Bog zainteresovan samo za duhovno ili moralno stanje čoveka, a da ga ostali aspekti čovekovog života ne zanimaju. Nasuprot takvom mišljenju Biblija naziva čovekovo *telo* hramom Svetog Duha i poziva verne da proslave Boga ne samo dušom (duhovno) već i u telima svojim. Čovek se u Bibliji posmatra kao neraskidivo jedinstvo duha (duhovni aspekt), duše (psihološki aspekt) i tela (1. Solunjanima 5, 23). U Starom zavetu, čovek je na mnogo mesta nazvan *telo* (1. Mojsijevoj 6, 3), jer je on, u osnovi, telesno a ne duhovno biće (kao anđeli npr.). Međutim, Biblija ne posmatra čovekovo telo kao zatvor duše ili zlo. Bog je stvorio čovekovo telo (jevrejski tekst kaže da ga je izvajao, umetnički uobličio - 1. Mojsijeva 2, 7) i usadio u njega nagon (nagon za hranom, seksualni nagon, itd.), koji su dobri i treba da donesu blagoslov čoveku.

Bog je, dakle, zainteresovan za dobrobit čovekovog tela i kao čovekov tvorac Bog najbolje zna šta je potrebno za održavanje čovekovog zdravlja. Bog je predstavljen kao *Lekar* svog naroda (2. Mojsijeva 15, 26), a poslušnost njegovom Zakonu navedena je kao uslov opšteg čovekovog zdravlja. Kao što postoji moralni Božji zakon tako postoje i *zdravstveni zakoni* Božji, koji regulišu ishranu, propisuju pravila za higijenu i sl. Takođe treba naglasiti da su moralni i zdravstveni zakoni tesno povezani; naime, od poštovanja moralnih načela zavisi i naše telesno zdravlje, i obratno (Isaija 58, 7-8).

Hristos je saosećao sa bolesnima i nevoljnima i zato ih je najpre oslobađao od telesnih bolesti a potom od greha (Jovan 5, 6-8). Ponekad kada je bolest bila direktna posledica greha, opraštanje greha bilo je put ka izlečenju (Matej 9, 2-8). Međutim, svako ko uzveruje u Hrista ne mora biti isceljen. Hristovo isceljivanje ljudi bilo je, pre svega, znak da je otpočelo mesijansko doba o kom su pisali proroci, a ono je bilo vezano za obećanje o nestanku svake bolesti (Isaija 35, 5.6; 53, 4; Luka 7, 22). Hristovi učenici su takođe isceljivali, ali su neki od njih i sami bili bolesni i nisu bili isceljeni (2. Korinćanima 12, 7-10).

Ipak, zdravlje tela je ideal za Hristove učenike. Apostol Jovan pisao je svom mladom učeniku: **“Љubazni, molim se Bogu da ti u svemu bude dobro, i da budeš zdrav, kao što je tvojoj duši dobro”** (3. Jovanova 2). Ovaj izraz *u svemu* pokazuje da Biblija ima *holistički* pogled na zdravlje. Zdravlje, u biblijskom smislu, uključuje zdravlje i duha i duše i tela.

Isti pogled na zdravlje ima i savremena Zdravstvena organizacija, koja zdravlje definiše kao *harmoniju duhovnih, duševnih (mentalnih) i telesnih snaga čoveka*. “Zdravom osobom može da se nazove osoba koja poseduje savršenu ravnotežu između *materije* (fizičko telo), *duše* i *duha*, drugačije rečeno, onaj ko zna da neguje i hrani sva tri principa njihovom specifičnom hranom”.

B. Koji su osnovni principi zdravlja.

1. Čist vazduh.

Naš organizam zavisi više od vazduha koji udišemo nego od ishrane koju jedemo. Čist vazduh je garancija dobre krvi. Iz ovog razloga treba što češće boraviti na svežem vazduhu i provetravati prostorije u kojima boravimo.

2. Sunčeva svetlost.

Sunčeva svetlost je neophodna za stvaranje vitamina D u našem organizmu. Ona ubija štetne mikroorganizme na našoj koži. U poslednje vreme zbog oštećenog ozonskog omotača sunce je, posebno u letnjem periodu, opasno zbog štetnog ultraljubičastog zračenja. Stoga, budimo oprezni koliko vremena provodimo na suncu.

3. Fizički rad.

Fizički rad je blagoslov koji čoveka održava u dobrom fizičkom zdravlju i daje mu zadovoljstvo, osećaj korisnosti i radost. Naš Gospod Isus je radio kao drvodelja i fizički rad se u Bibliji pohvaljuje.

4. Odmor.

Noćni odmor od 7-8 časova i redovan dnevni, sedmični i godišnji odmor doprinose dobrom psihičkom i fizičkom zdravlju. Umor od preteranog rada može izazvati nervozu, depresiju, slabljenje imuniteta organizma, itd. Odmarajmo se po uzoru na Hrista koji je, i pored važnog i obimnog rada, odvajao trenutke odmora (Marko 3, 9 i 6, 30-31).

5. Voda.

Svaka ćelija u organizmu ima potrebu za vodom. Čak i onda kada ne osećamo žeđ voda je neophodna našem organizmu. Potrebno je da voda bude što kvalitetnija i ne tako hladna.

6. Vera i molitva.

Bez poverenja u našeg Tvorca i molitve naše zdravlje ne može biti potpuno. Bog je izvor zdravlja i ako želimo da budemo zdravi, treba da gajimo čiste misli, poverenje u Boga, radost, mir itd. Vera i molitva uklanjaju stres i doprinose dobrom telesnom zdravlju.

7. Idealna ishrana.

Jedan od modernih autora o zdravlju Patrik Holford ističe: “Umesto korišćenja farmaceutskih preparata koji imaju nepoželjne sporedne efekte, medicina sutrašnjice se okrenula prirodnim supstancama, farmaciji prirode koja nam pruža hranljive materije, u namirnicima i u dodacima, kako bi se korigovala telesna hemija i povratilo dobro zdravstveno stanje”. Otac medicine, Hipokrat, sažeo je ovu ideju rečima: “Neka tvoja hrana bude tvoj jedini lek”.

Na samom početku Bog je otkrio koja hrana je idealna za ljudsku ishranu (1. Mojsijevu 1, 29). Ona se sastojala od voća i raznih vrsta orašastih plodova. Nakon pada u greh, čoveku je dozvoljeno da jede i zelje poljsko (1. Mojsijeva 3, 18) što uključuje povrće. Tek nakon potopa Bog je ljudima dozvolio da jedu meso (1. Mojsijeva 9, 3.4). Bog nije zapovedio Noju i njegovim sinovima da jedu meso, ali najpre zbog uništene vegetacije, a kasnije i po “**tvrdi ljudskog srca**” (4. Mojsijevu 11, 31-33), meso je postalo deo ljudske ishrane. Pa ipak, Bog nije dozvolio upotrebu svakog mesa. Već pre potopa postojala je razlika između čistih i nečistih životinja (1. Mojsijeva 7, 2-3). U 3. Mojsijevoj 11 postoji spisak onih nečistih životinja koje nisu za ljudsku ishranu. Među njima se nalaze i meso nekih životinja koje se u našim krajevima redovno koristi u ishrani (svinjsko meso, zečje meso, meso mnogih nečistih riba (som, kečiga, jegulja), meso rakova i školjki, itd.). U temi o *Zakonu Božjem* dati su teološki argumenti za nekonzumiranje mesa nečistih životinja. Osim toga, dokazano je da ove životinje prenose određene bolesti i njihove masnoće štetno deluju na čoveka (*trihinoza* kod svinjskog mesa npr.). U poslednje vreme sve je više razloga da se sumnja i u ispravnost mesa čistih životinja. To samo pokazuje da je vegetarijanska ishrana idealna za ljude, ako što je to Bog propisao u početku. Dokazano je da vegetarijanci žive duže od ljudi koji jedu meso.

Stručnjaci se slažu da se pravilna ishrana sastoji od: ugljenih hidrata (žitarice, hleb od punog zrna žita jer sadrži izuzetno važnu grupu vitamina B, krompir, itd.), belančevina (pasulj, sočivo, soja, itd.), minerala (kojih najviše ima u prirodnom voću i povrću), vitamina (sveže voće i povrće) i masti (prirodna biljna nerafinisana ulja, orašasti plodovi). Vegetarijanska ishrana koja sadrži sve ove elemente doprinosi dobrom umnom i fizičkom zdravlju kao i dužem životnom dobu. Zanimljivo je da je jedan od najvećih naučnika svih vremena Albert Ajnštajn (1879-1955) rekao: “Po samoj fizičkoj akciji na ljudski temperament, vegetarijanska ishrana utiče na krajnje pozitivan način na sudbinu čovečanstva”. Čovečanstvo u svojoj nezasitoj želji za mesom, prema Ajnštajnu, može moralno i umno propasti. Kada je reč o vegetarijanskoj ishrani treba naglasiti da postoje razni savremenovi trendovi pod uticajem istočnjačke filozofije (Nju Ejdža) koji naglašavaju da je jedenja mesa greh i da jedući meso mi u stvari jedemo mogućeg reinkarniranog čoveka. Tako je ubistvo životinje ravno ubistvu čoveka. Ovakvo gledište nije biblijsko, jer bi onda svi sveštenici, Gospod Isus i apostoli bili ubice pred Bogom. Vegetarijanizam nije uslov spasenja pred Bogom, niti je uvek pokazatelj višeg duhovnog stanja. Ono što se postiže vegetarijanskom ishranom jeste blagosloveniji i kvalitetniji život. Nije bitna samo dužina ljudskog veka nego i njegov kvalitet. Prema rečima dr Emanuela Čeraskin, profesor medicine u penziji, na Univerzitetu u Alabami, SAD: “Dokazi nagoveštavaju da čovek može da doda svom životu znatan broj godina, ali isto tako može da doda i života svojim godinama!”

Biblija osuđuje svaku štetnu naviku koja doprinosi uništenju zdravlja, kao što je upotreba droga, duvana, alkohola, napitaka koji sadrže kofein, nadražujućih začina, itd. Ova sredstva u različitoj meri stvaraju zavisnost i doprinose potpunoj moralnoj, umnoj i fizičkoj degradaciji i na kraju smrti.

Najraširenija štetna navika na našim prostorima je *alkoholizam*, pa ćemo u nastavku proučiti upotrebu alkoholnih pića u Svetom pismu.

V. Šta Biblija govori o upotrebi alkoholnih pića?

U biblijska vremena ljudi su konzumirali alkoholna pića i to posebno vino. U upotrebi nalazilo se neprevrelo vino ili groždani sok (jevrejski *tirosh* ili *yayin* - Isaija 16, 10; Jeremija 40, 10-12; Nemija 13, 15) i prevrelo, alkoholno vino (jevrejski *yayin* - 1. Mojsijeva 9, 20-21; 19, 32-33; 2. Samuilova 13, 28). Biblija ističe negativne posledice konzumiranja alkoholnog vina. U gore navedenim tekstovima vino doprinosi negativnom ponašanju čak i vernih Božjih ljudi. Zato mudri Solomun kaže: **“Ne gledaj na vino kad se rumeni kad u čaši pokazuje lice svoje i upravo skače. Na posledak će kao zmija ujesti i kao aspida upeći”** (Priče 23, 31-32; Priče 20, 1; u Isaiji 28, 7 je opisano *izvrtanje pravde* pod uticajem vina). Iz ovih razloga Biblija uči da je apstinencija (potpuno uzdržavanje od alkoholnog vina i drugih pića) istinski ideal za svakog hrišćanina.

Da li je Isus na svadbi u Kani stvorio alkoholno vino?

Iz teksta Jovana 2, 10 nije jasno o kom se vinu radi jer grčka reč *oinos* ima iste karakteristike kao i jevrejska reč *yayin* (značenje zavisi od konteksta i može biti i prevrelo i neprevrelo vino). *Dobro vino* koje se spominje u tekstu ne može nikako biti prevrelo vino. Vino je dobro po svom kvalitetu a ne po jačini alkohola. Inače izraz *opiju* koji se koristi za stanje gostiju može značiti *slobodno piti* a ne biti pod uticajem alkohola. U 1. Mojsijevoj 43, 34 stoji da su Josif i braća pili i da su se *napili* (ista grčka reč se koristi u grčkom prevodu Starog zaveta koji se zove Septuaginta). Teško je pretpostaviti da su se Josif i braća otrovali alkoholnim vinom. Na kraju, zaista je apsurdno verovati da je Gospod Isus koji je stvorio vinovu lozu, stvorio alkoholno vino koje je *iskvareni* prirodni blagoslov (vidi Isaija 65,8). Prilikom poslednje večere sa svojim učenicima Gospod Isus je kao *simbol svoje krvi* pio neprevreli groždani sok koji je u Bibliji nazvan “rod vinogradski” (vidi Matej 26, 29). Njegovu svetu krv može predstavljati samo čisti groždani sok, simbol Božjeg blagoslova novog carstva.

Da li hrišćani mogu umereno da piju?

Neki smatraju da hrišćani mogu umereno da piju vino jer u Efescima 5, 18, po njima, stoji samo da se *ne opijamo* od vina a ne da ga uopšte ne koristimo. Na žalost, oni ne čitaju tekst u kontekstu. Pavlova poenta nije da uporedi ispunjenje Duhom sa umerenom upotrebom vina. Kontrast u tekstu nije između umerenosti i preterivanja, nego između *punine Duha* i *punine vina*. Dva vrlo slična teksta su Luka 1, 15 (koji govori o Jovanu Krstitelju koji neće piti vino nego će biti ispunjen Duhom) i Dela 2, 4.15 gde se opisuje apostolsko primanje Duha koji nisu pili vina. U oba teksta je jasno da je prisutna *apstinencija* od vina jer je opijanje vinom stavljeno u kontrast sa *ispunjenjem Duhom*. Nigde nije reči o umerenoj upotrebi vina.

Sličan problem postoji i u 1. Timotiju 3, 2 gde stoji da *vladika* (episkop) ne treba da bude *pijanica*. Neki zaključuju dakle da sluga Božji može da pije umereno. Međutim, Pavle uči Timotija da sluga Božji ne sme da ima ništa sa vinom prema modelu koji je izneo i u 1. Korinćanima 5, 11 gde stoji da hrišćanin ne treba ni da se druži sa *pijancima*.

U 1. Timotiju 5, 23 apostol savetuje Timotija da ne pije vodu, nego da pije po malo vina *umesto* vode. Iz konteksta je jasno da bi Timotije brzo postao pijanica ako bi vino koje spominje apostol Pavle bilo prevrelo vino. Naime, reč je o neprevreloj vinu, koje se u grčkom svetu cenilo kao lek. Naime, poznato je da je filozof Aristotel (384-322) predlagao upotrebu neprevrelog vina kao leka za stomak. Plinije (24-79), savremenik apostola Pavla takođe savetuje upotrebu neprevrelog vina u medicinske svrhe.

U 1. Timotiju 3, 8 Pavle savetuje da đakoni ne smeju *mnogo vina da piju*. Ponovo se na prvi pogled pojavljuje ideja odobravanja umerenog korišćenja alkohola. Međutim, ovo nije karakteristika već izabranog đakona u crkvi Božjoj nego *granica razdvajanja* od onih koji ne mogu biti đakoni. □akon ne može biti onaj koji pije mnogo vina, a to je karakteristika onih “napolju”.

Konačno, u 3. Mojsijevoj 10, 8-11 Bog je objasnio Aronu prvosvešteniku zašto upotreba alkoholnih pića nije dozvoljena: **“da biste mogli raspoznavati šta je sveto a šta li nije, i šta je čisto šta li nečisto”**. Svaki hrišćanin je pozvan da razlikuje sveto od nesvetog i čisto od nečistog, tj. da pozna šta je volja Božija i sledi je u svom životu. **“I ne vladajte se prema ovome vijeku, nego se promijenite obnavljanjem uma svojega, da biste mogli kušati koje je dobra i ugodna i savršena volja Božja”** (Rimljanima 12, 2). Stoga, hrišćanin neće upotrebljavati ni u najmanjoj meri ono što može da umanjati njegove umne i duhovne sposobnosti. Rukovodiće se principom da *sve što je štetno treba potpuno odbaciti, a sve što je korisno umereno koristiti*. Osnovni princip zdravog tela jeste *umerenost* ali ne umerenost u onome što je zlo i štetno.

G. Hristos i zdravlje tela.

Biti poslušan Gospodu znači biti mu poslušan *u svemu*. Mi ne možemo slušati Njegov moralni zakon a kršiti zakone zdravlja koje nam je On takođe dao. Ako smo Mu poslušni mi smo Mu poslušni u potpunosti.

Ukoliko se i pored poštovanja zakona zdravlja razbolimo, ne tugujemo kao ostali ljudi. Postoji Božje providenje koje mi često ne shvatamo. Predajmo svoj problem Gospodu, koji je naš lekar i može nam pomoći. Na kraju krajeva, dolazi dan kada će Gospod, prilikom vaskrsenja iz mrtvih, svakom vernom Hristovom sledbeniku dati *novo telo* u slavi i lepoti besmrtnosti bez slabosti, bolesti i smrti.

18. Dajte i daće vam se

U Hristovom carstvu vladaju drugačiji zakoni nego u zemaljskom carstvu. Istinski paradoks Hristovog carstva jeste da davanje i žrtvovanje nije gubitak nego veliki dobitak. Gospod Isus je u Lukinom jevandelju 6, 38 rekao: **“Dajte i daće vam se, meru dobru i nabijenu i stresenu i preopunu daće vam u naručje vaše”**. Iz ovog teksta se jasno vidi da Gospod Isus nikada nije učio da će oni Njegovi sledbenici koji budu spremni da daju materijalna i druga dobra svojim bližnjima osiromašiti. Naprotiv, oni koji shvate blagoslov davanja i žrtvovanja za potrebe drugih dobitće velike blagoslove i to dvojako:

1. kroz samu radost davanja jer je **“blaženije davati nego li uzimati”** (Dela 20, 35) i
2. kroz umnožavanje materijalnih blagoslova koje poseduju **“A Bog je kadar učiniti da je među vama izobilna svaka blagodat, da u svemu svagda svako dovoljstvo imajući izobilujete za svako dobro djelo;”**(2. Korinćanima 9, 8).

Kada se odazovemo Božijem pozivu da delimo svoja materijalna dobra sa bližnjima, mi ne samo da činimo dobro ljudima po ugledu na samog Boga, nego i sami bivamo duhovno obogaćeni tim iskustvom oslobađajući se sebičnosti, osobine ljudskog srca koja je koren sviju zala.

Kada je reč o davanju ono ima različite forme u našoj službi Bogu. Mi možemo služiti bližnjima svojim talentima i sposobnostima ili odvajanjem našeg vremena za njih. U ovoj temi glavni naglasak biće na davanju materijalnih dobara.

A. Na koje sve načine su ljudi Starog Zaveta pokazivali svoju darežljivost?

1. Desetak.

Davanje desetka (desetog dela materijalnih dobara) spominje se već na samom početku Starog zaveta. Prilikom pobede u jednoj važnoj borbi patrijarh Avraam je dao svešteniku Melhisedeku (predstavniku Boga višnjega) *desetak od svega* u znak zahvalnosti Bogu (1. Mojsijeva 14, 20). Avraamov unuk, Jakov, otac Izrailjske nacije je obećao Bogu deseti svih materijalnih dobara kojima ga Bog bude blagoslovio (1. Mojsijeva 28, 22). U starozavetnom zakonskom sistemu desetak je bio predviđen za pomaganje sveštenicima i Levitima u službi Gospodu u svetinji. Desetak je bio predviđen za izdržavanje Levita i sveštenika koji nisu imali nasledstvo kao i ostali sinovi Izrailjevi (4. Mojsijevu 14, 24.28). Desetak nije bio alternativa u davanju nego obaveza svakog *vernog* Izrailjca. To je bio Božji novac, Božji prinos, nazvan **“svetinja Gospodu”** (3. Mojsijeva 27, 30-32). Prorok Malahija je upozoravao Izrailj da “zakida” Boga ne dajući desetak za izdržavanje Božje svetinje (Malahija 3, 10 i dalje). S druge strane, prorok ukazuje na velike blagoslove koje je Bog spreman da podari svom narodu za vernost u davanju desetka.

Deseti deo prihoda Izrailja lično Gospod je odvojio za *službu u Njegovoj svetinji*. Davanjem desetka narod, veran svom Bogu kao Tvorcu i Spasitelju, je pokazivao poslušnost i zahvalnost prema Onome koji je stvorio sve i kome pripada apsolutno sve na ovom svetu. Oni su na taj način priznavali da su samo pristavi ili poverenici materijalnih dobara koje imaju, a da je Bog gospodar svega (Psalam 24, 1).

2. Darovi.

Darovi predstavljaju *dobrovoljno* davanje Gospodu iz zahvalnog srca za ono što je On učinio u našem životu. U Starom zavetu svrha darova je bila *pomaganje siromašnima* (5. Mojsijevu 15, 7-11) i *izgradnja Božjeg hrama* (1. Dnevnika 29, 3-18). Zapazimo tekst u 1. Dnevnika 29, 3 koji kaže: **“I još iz ljubavi k domu Boga svojega, što imam svoga zlata i srebra,... dajem i to...”**. Bez *ljubavi* prema Bogu kao osnovne motivacije za celokupnu službu Gospodu svi prinosi i darovi su samo uvreda za Boga (Isaija 1, 10-12). On želi da Mu dragovoljno služimo i da naša služba bude ispunjena zahvalnošću i radošću pred Njim, a ne sebičnim motivima kao što je odobrovoljavanje ili potkupljivanje Boga, jer se njegova naklonost i blagoslovi ne mogu ničim kupiti ili usloviti.

B. Da li je starozavetna praksa davanja nastavljena i u Novom zavetu?

1. Desetak.

U Novom zavetu ustanova desetka ni jednom rečju Gospoda Isusa ili njegovih apostola nije ukinuta. Govoreći o zloupotrebi farisejskog autoriteta i o potpuno pogrešnom pogledu na prioritete u Božjoj službi Gospod Isus kaže: **“Teško vama književnici i fariseji, licemeri, što dajete desetak od metvice i od kopra i od kima, a ostaviste što je napretnije u zakonu: pravdu i milost i veru; a ovo je trebalo činiti i ono ne ostavljati”** (Matej 23, 23). Gospod Isus, ovim upozorenjem licemernim

farisejima nije označio prestanak davanja desetka u crkvi Gospodnjoj. On je na kraju podvukao činjenicu da postoje pretežnije (važnije) stvari u Zakonu, ali isto tako i da ono prvo *nije trebalo ostavljati*. U *Savremenom srpskom prevodu Novog zaveta* u drugom delu rečenice koju je izgovorio Gospod Isus, stoji: **“...ovo je trebalo da činite, a ono da ne zanemarujete.”** U hrvatskom prevodu Novog zaveta (Duda-Fučak) stoji: *“...ovo je trebalo činiti, a ono ne propuštati”*. Oni teolozi koji govore da je ustanova desetka ukinuta u Novom zavetu zanemaruju činjenicu da Isus Hristos naglašava da desetak ne treba *zanemariti* ili *propuštati*. Ovde Gospod govori o stvarima koje su pretežnije u Zakonu, naime o pravim motivima službe Bogu, zbog kojih i davanje desetka biva proхватljivo u Božijim očima.

Kao što se u Starom zavetu desetak koristio za izdržavanje sveštenika i Levita tako i u novozavetnoj crkvi Božjoj desetak služi za podupiranje *misije crkve* i pomaganje i podupiranje ljudi koji su ceo svoj život i energiju posvetili službi Gospodnjoj. Da potpuno isti princip važi kao u Starom zavetu potvrđuje apostol Pavle citirajući starozavetne tekstove: **“Ne znate li da oni koji čine svetu službu od svetinje se hrane? I koji oltaru služe s oltarom dele? Tako i Gospod zapoveda da oni koji jevanđelje propovedaju od jevanđelja žive”** (1. Korinćanima 9, 13.14; apostol Pavle je imao na umu tekstove iz 4. Mojsijeve 18, 8 i 5. Mojsijeve 18, 1).

2. Darovi.

Pre nego što išta kažemo o darovima i prinosima u Novom zavetu navedimo jedan primer koji je i Gospod Isus iskoristio da bi pokazao svojim učenicima šta je pravi duh davanja. U Lukinom jevanđelju (koje obiluje stihovima o davanju i o odnosu bogatih i siromašnih) u 21, 1-4 stoji događaj koji opisuje *pravi duh davanja*. Iako su mnogi bogati stavljali veoma bogate priloge u Božju haznu, Isus pohvaljuje *siromašnu udovicu*, koja je doduše priložila zanemarljivo malu sumu novca, ali je **“metnula svu hranu svoju”** (Luka 21, 4). Siromašna udovica je shvatila da davanje ne podrazumeva legalističku obavezu pred Bogom dok srce ostaje nepromenjeno. Davanje je *preobražaj karaktera* spremnog da se u potpunosti žrtvuje za Božju crkvu. Davanje je promena srca spremnog da služi drugima sa svim što ima.

U Novom zavetu upućen je veliki broj poziva za iskreno davanje u cilju:

pomaganja siromašnima, **“Koji dakle ima bogatstva ovoga svijeta, i vidi brata svojega u nevolji i zatvori srce svoje od njega, kako ljubav Božija stoji u njemu? Dječice moja! Da se ne ljubimo riječju ni jezikom, nego djelom i istinom”** (1. Korinćanima 16, 1-2; 1. Jovanova 3, 17),

pomaganja Božjih slugu koji rade u misiji, **“Obradovah se pak vrlo u Gospodu što se opet opomenuste starati se za mene; kao što se i staraste, ali se nezgodnijem vremenom zadržaste”** (Filipljanima 4, 17-18; 1. Solunjanima 5, 12-13) i pomaganja za ostale potrebe crkve.

U 2. Korinćanima 9, 7-8 stoji da svako davanje treba da bude *po volji srca, dragovoljno*, jer **“Bog ljubi onog ko dragovoljno daje”**. **Osim ove ideje u tekstu je prisutna i ideja da svaki onaj koji daje neće oskudevati nego će izobilovati pred Bogom za novo davanje (dobra dela)** (st. 8).

Naši darovi i prinosi treba da budu u skladu sa našim mogućnostima. Iskreno i dragovoljno davanje u skladu sa materijalnim dobrima koje smo dobili od Boga predstavlja pravu službu pred Hristom koji ispituje naša srca i poznaje našu situaciju.

V. Hristos i davanje.

Savršeni primer davanja u Bibliji jeste Gospod Isus Hristos. On je došao na ovaj svet kao Onaj koji je **“bogat budući, nas radi osiromašio, da se mi Njegovim bogatstvom obogatimo”** (2. Korinćanima 8, 9). On je dao celog sebe u cilju spasavanja ljudskog roda. On nikada nije štedeo svoju snagu, vreme, darove kada je u pitanju pomoć bližnjemu i spasenje čoveka.

Savršeno davanje je davanje po uzoru na Hrista i u Duhu Isusa Hrista. Pozivajući Korinćane da daju materijalna dobra onim hrišćanima koji su u potrebi apostol Pavle, nakon opisa Hristovog osiromašenja u cilju našeg bogatstva (2. Kor 8, 9) kaže u sledećem stihu: **“I savet dajem u tom; jer je ovo na korist vama, koji ne samo činiti nego i hteti počeste još od lanjske godine”** (2. Kor 8, 10). U ovom tekstu apostol Pavle želi da kaže da:

1. Davanje naših desetaka i darova je pre svega *na korist nama* jer se konačno oslobađamo materijalne sebičnosti koja je koren svih zala (1. Timotiju 6, 10);
2. Ono je ispravno davanje samo kada *želimo da dajemo* nakon što smo shvatili dubinu Hristovog davanja i žrtve;
3. I konačno, našim davanjem desetka i darova *misija crkve* će napredovati u cilju spasenja onih duša koje inače ne bi bile spasene kada crkva ne bi istinski služila svetu.

Neka bi dao Gospod da sledimo savet apostola Pavla zapisan u Delima 20, 35: **“Sve vam pokazah da se tako valja truditi i pomagati nemoćnima, i opominjati se reči Gospoda Isusa koju On reče: mnogo je blaženije davati nego li uzimati.”**

19. Hrišćanski obredi

Po učenju Svetog Pisma postoje *tri obreda*: obred krštenja, obred Večere Gospodnje i obred pranja nogu (koji je integralni deo oba prethodna obreda). Broj obreda (sakramenata tj. svetih tajni - nazivi za obred u pravoslavnoj i katoličkoj crkvi) u tradicionalnim crkvama je veći. Nekoliko novih obreda je priključeno praksi ovih crkava u toku vekova u kojima se ostvarivao kompromis hrišćanskog učenja sa neznabožačkom obrednom praksom.

Na samom početku govorićemo o obredu "ulaska" u zajednicu vernih, a to je obred krštenja.

A. Krštenje.

1. Koji je značaj krštenja?

Značaj krštenja proističe pre svega iz činjenice da je Gospod Isus svojim primerom (Matej 3, 13-15) i svojom izričitom zapovešću (Matej 28, 18-20) ustanovio ovu obrednu praksu. Krštenje je, dakle, Hristov nalog i Hristova zapovest.

2. Na koji način se obavlja biblijsko krštenje?

Način krštenja je jedan od problema koji je u istoriji crkve imao posebno mesto. Grčka reč za krštenje je *baptizo* što znači "potopiti, zagnjuriti, okružiti vodom". Biblija pokazuje da su krštenici u novozavetno vreme ulazili *u vodu* i krštavali se *zagnjurivanjem celokupne osobe*, "**Kako idahu putem dođoše na nekaku vodu; i reče uškopljenik: evo vode, šta brani meni da se krstim. I zapovedi da stanu kola, i sidoše oba na vodu, i Filip i uškopljenik, i krsti ga. A kad izadoše iz vode, Duh sveti pade na uškopljenika;** (Dela 8, 38-39). Zato je bilo neophodno da se krštenje obavlja na mestima gde ima dosta vode, na primer u reci (Jovan 3, 23; Marko 1, 9-10). Na žalost, tradicionalna hrišćanska praksa je tokom vekova odstupila od ovakvog načina krštavanja i počela da propoveda krštenje *prskanjem* ili *škropljenjem*. Ovo nije bila praksa u Bibliji, niti u prvim vekovima hrišćanske crkve (što pokazuju arheološka nalazišta prvih hrišćanskih bogomolja koje su imale prilično prostrane krstionice).

Kada je reč o *duhovnom značenju* krštenja onda postoji najmanje tri značenja krštenja: *hrištološko* (krštenje je jedinstvo sa Gospodom Isusom Hristom), *soteriološko* (simbol novog spasonosnog života) i *eshatološko* (nada u konačni preobražaj prilikom vaskrsenja iz mrtvih).

Krštenje ima *hrištološko* značenje jer krštenjem vernik postaje *jedno* sa Gospod Isusom Hristom. Krštenje predstavlja duhovnu smrt i vaskrsenje vernika po uzoru na Spasitelja, "**Ili ne znate da svi koji se krstismo u Isusa Hrista, u smrt njegovu krstismo se? Tako se s njim pogrebosmo krštenjem u smrt da kao što usta Hristos iz mrtvih slavom očinom, tako i mi u novom životu da hodimo. Jer kad smo jednaki s njim jednakom smrću, bićemo i vaskrsenijem**" (Rimljanima 6, 3-5). Kao što je Gospod Isus razapet na krst, tako i vernik umire svom *starom grešnom životu*. Kada je vernik zagnjuren u vodu, on simbolično biva položen u vodeni grob (ovde je prisutan teološki dokaz obaveznog *zagnjurivanja* prilikom krštenja). Dalje, kao što je Gospod Isus silom Očevom vaskrsao iz groba, tako vernik ustaje iz duhovnog groba u novi život. Krštenje je, dakle, poistovećivanje sa Hristom. Zajednica sa raspetim i vaskrsim Hristom postaje živa u iskustvu vernika.

Krštenje ima *soteriološko* značenje, jer krštenje zvanično obeležava početak *preobražavanja* vernikovog života i karaktera Svetim Duhom u novi život: "**Zato ako je ko u Hristu, nova je tvar; gstaro prođe, gle, sve novo postade**" (2. Korinćanima 5, 17). Ovaj novi čovek treba da hodi u Duhu, a ne po telu (izrazi koji u Bibliji predstavljaju *dva načina života* - pre i posle susreta sa Hristom). Hoditi u Duhu znači ostati u veri u Hrista i biti mu poslušan. Ovaj život je *plod* i rezultat vernikove zajednice sa Hristom. "**Ako je ko u Hristu, novo je stvorenje...**" Osim toga, vernik putem krštenja ulazi *u zavet* sa Bogom. Zavet je odnos koji podrazumeva *obostranu* odgovornost i ljubav. Bog je sa nama sklopio zavet u Hristu iz ljubavi i ponaša se odgovorno i verno u tom zavetu. Isto se očekuje i od nas kada se krštavamo.

Krštenje ima i *eshatološko* značenje, jer je ono *zalog* spasenja koje tek dolazi prilikom drugog Hristovog dolaska. Krštenje, simbolično označavajući smrt i vaskrsenje vernika u novi život, ukazuje na buduće vaskrsenje iz mrtvih koje će se desiti prilikom Hristovog drugog dolaska kada će verni ući u carstvo Božije. Prihativši Hrista za svog spasitelja mi već danas živimo u Božjem carstvu: "**Zaista, zaista vam kažem: ko moju riječ sluša i vjeruje onome koji je mene posalo, ima život vječni, i ne**

dolazi na sud, nego je prešao iz smrti u život“ (Jovan 5, 24), ali to je *predukus* večnog Hristovog carstva koje dolazi. Krštenje je “ulaz” u večno carstvo slave, kao i u carstvo Božje milosti danas.

3. Koji su uslovi za krštenje?

Prvi i osnovni uslov za krštenje jeste *vera u Spasitelja Gospoda Isusa Hrista*. Bez te vere ne postoji mogućnost zajednice sa Hristom (Marko 16, 16). Izgradnja vere nije zasnovana na nekoj mističnoj kontemplaciji o Hristu, nego na proučavanju Njegove svete Reči u kojoj je Hristos otkriven do kraja i delovanje Svetog Duha koji tu reč oživljava u našim srcima. Važno je da proučavamo sa onima koje je Gospod osposobio u Crkvi da budu *učitelji*. Na taj način mi se povezujemo sa vernima u crkvi i bivamo obogaćeni za njihova iskustva, koja nam mogu mnogo pomoći.

Drugi uslov za krštenje je priznanje greha Bogu, tj. *pokajanje*. Apostol Petar je, pre nego što je pozvao ljude na krštenje u ime Isusa Hrista, pozvao iste ljude na *pokajanje*: “**A Petar im reče: pokajite se, i da se krstite svaki od vas u ime Isusa Hrista za oproštenje grijeha; i primćete dar svetoga Duha**“ (Dela 2, 38). Pokajanje uključuje dva važna aspekta:

1. to je promena misli, tj. stava prema gresima koje smo činila i motivima kojima smo se rukovodili, i
2. promena dela i karaktera.

Nakon promene misli (okretanja od greha ka Bogu) od nas se očekuju i *rodovi* takvog novog stava, a to je konkretno odbacivanje svega onog što nas sprečava da ostvarimo potpunu zajednicu sa našim Gospodom (Luka 19, 7-9).

4. Kako treba da izgleda život nakon krštenja?

Nakon krštenja vernik počinje da živi *novim životom*, koji je ugodan Bogu. To uključuje spremnost da se drugima služi, po uzoru na Hrista koji je nazvan čovekom koji je uvek *živeo za druge*, spremnost da se bude u zajednici sa vernima (Jevrejima 10, 25) i spremnost da se drugim ljudima odnese radosna vest o Hristu. Nakon krštenja *misija* treba da postane deo naše službe Bogu. Na taktičan i mudar način treba da *svedočimo* drugima o Spasitelju kog smo upoznali i zavoleli.

B. Obred pranja nogu.

U procesu posvećenja našeg života Hristu dešavaće se da ćemo pasti na iskušenju i podleći sili greha. Da li to znači da svaki put kada sagrašimo treba da se ponovo krstimo? U svojoj milosti Gospod Isus je obezbedio obred koji predstavlja “krštenje u malom”. Neposredno pre svoje smrti Gospod Isus je svojim učenicima oprao noge i dao neverovatan primer poniznosti (Jovan 13, 1-17). Kada je apostol Petar rekao da ne želi da se Hristos toliko ponizi pred njim i opere mu noge, Gospod Isus mu je rekao: “**Ako te ne operem nemaš dela sa mnom...**” (st. 8). U nastavku Petar oduševljeno želi da bude opran po celom telu (st. 9). Rekli bimo da je Petar u oduševljenju želeo *ponovno krštenje*. Međutim, Gospod mu kaže: “**Opranome ne treba do samo noge oprati, jer je sav čist, i vi ste čisti, ali ne svi (osim Jude)**” (st. 10). Gospod Isus naglašava da su učenici, putem krštenja, očišćeni u Njemu. Pranje nogu predstavlja *novo čišćenje od greha* koji se pojavio u međuvremenu. Obred pranja nogu, dakle, osim što predstavlja neshvatljivi primer Hristove poniznosti koja je uzor svima nama, je obred koji predstavlja “krštenje u malom”. Mi bivamo ponovo očišćeni od “nagomilanog” greha u periodu između dva obreda.

U Jovanu 13, 14 Gospod Isus je naglasio činjenicu da svaki učenik treba drugom učeniku da pere noge. Mi smo dužni opraštati grehe jedan drugome, kao što Hristos nama oprašta. Jedan od ciljeva ovog obreda je da se i zajednica vernih očisti od mržnje, gneva, zavisti i sl.

Na kraju, obred pranja nogu je *obred pripreme* za obred Večere Gospodnje. Uvek, pre nego što pristupimo *trpezi Hristovoj* mi moramo biti očišćeni od naših greha i naše mržnje prema bratu i sestri. Pre nego pristupimo jedinstvu sa telom i krvlju Hristovom mi treba da se ponizimo pred Bogom i pred našim bližnjima. Jedino u takvom stanju *poniznosti* i vere mi smo spremni da stupimo u najsvetiju moguću zajednicu sa našim Spasiteljem.

V. Večera Gospodnja.

1. Koji je značaj večere Gospodnje?

Značaj Večere Gospodnje je višestruk. Hleb (beskvasni) i vino (neprevreli groždani sok) predstavljaju *simbole* Hristovog tela i Njegove krvi putem kojih je On *doneo spasenje* ljudskom rodu i konačno pobedio sile tame i smrti. Postoji najmanje četiri duhovna značenja obreda Večere Gospodnje.

1. Spomen. U opisu poslednje Večere Gospoda Isusa sa svojim učenicima, jevandelistički Luka je zapisao sledeće Hristove reči: “**Ovo je telo moje koje se daje za vas, ovo činite za moj spomen...Ovo je čaša novi zavet mojom krvi koja se za vas proliva**” (Luka 22, 19-20). Apostol Pavle će reći da jedući hleb i pijući vino *obznanjujemo Hristovu smrt* (1. Korinćanima 11, 26). Večera Gospodnja je uspomena

na Hristovu smrt na krstu Golgote. U trenucima uzimanja hleba i vina mi se u mislima vraćamo u trenutke kada je Gospod Isus dao svoj božanski život na krstu za nas. Opominjući se te smrti mi se spasavamo. Duh Sveti, koji je na poseban način prisutan na ovom obredu, nam urezuje u um Hristovu žrtvu kojom smo spaseni i koja je jedini put spasenja kad god zgrešimo Gospodu.

2. Jedinstvo sa Hristom danas. Veoma je važno da shvatimo da večera Gospodnja nije samo spomen na krst nego i spomen na vaskrsenje. Zato večera Gospodnja ne sme biti samo trenutak tuge zbog greha i pokajanja, nego radosti i slavljenja vaskrslog Gospoda. Sa tim vaskrslim Hristom, koji je i danas živ, mi imamo zajednicu za Njegovom trpezom. *Jedinstvo* sa Njim je snažno i danas jer imamo obećanog Duha Svetog sa nama koji je garancija Hristove prisutnosti u **našem životu**.

3. Zajednica crkve. U 1. Korinćanima 10, 16-17 apostol Pavle je zapisao: “Čaša blagoslova koju blagosiljamo nije li zajednica krvi Hristove? Hleb koji lomimo nije li zajednica tela Hristovog? Jer smo jedan hleb, jedno telo mnogi; jer svi u jednom hlebu imamo zajednicu.” Osim što postoji zajednica sa Hristom, prilikom večere Gospodnje postoji i duhovna zajednica Crkve Hristove. Apostol kaže da smo svi *jedan hleb* i *jedno telo*. Crkva jeste telo Hristovo (1. Korinćanima 12) i kao takva, prilikom Večere Gospodnje, postaje *jedan hleb* jer je hleb telo Hristovo. Ova čvrsta zajednica unutar hrišćanske zajednice je plod delovanja *jednog* Duha kojim se svi napajamo. U Večeri Gospodnjoj se ostvaruje Hristova želja naglašena u Njegovoj prvosveštenskoj molitvi u Jovanu 17, 21: “**Da svi jedno budu, kao ti, Oče, što si u meni i ja u Tebi, da i oni u nama jedno budu, da i svet veruje da si me poslao**”.

4. Nada u konačno spasenje. U 1. Korinćanima 11, 26 apostol Pavle ističe da je Večera Gospodnja obznanjivanje Njegove smrti *dokle ne dođe*: “**Jer kadgod jedete ovaj hljeb i čašu ovu pijete, smrt Gospodnju obznanjujete, dokle ne dođe**“ Kada Gospod Isus dođe po drugi put na ovaj svet trpeza Gospodnja će se nastaviti (Luka 22, 15-16). U večnom carstvu slave zajednica sa Hristom doći će do vidljivog i punog izražaja. Večera Gospodnja je *preudukus* trpeze Gospodnje koja dolazi.

2. Koji su u Uslov za primanje večere Gospodnje?

Biblija ne govori ništa o sakramentalnom (tajanstvenom) jedinstvu sa Hristom putem Njegovog doslovnog tela i krvi u hlebu i vinu. Sveto Pismo uči da je jedini preduslov za primanje večere Gospodnje *iskrena vera* u Gospoda kao raspetog i vaskrslog Spasitelja naše duše. Ova vera je u Bibliji opisana i kao *ispitivanje* naše duše (1. Korinćanima 11, 28-29). Ispitivanje se svodi na *osudu* naših sopstvenih greha. Ukoliko te osude nema onda ćemo biti osuđeni na Dan suda (st. 31-32). Nedostatak ispitivanja našeg karaktera i čišćenja od greha može biti uzrok *Božjeg suda*. Nedostojno uzimanje tela i krvi Hristove predstavlja *sud* (st. 29). Već danas možemo izbeći ovaj Božji sud tako što ćemo prilikom Večere Gospodnje (ili još u pripremi za trpezu Gospodnju) *osuditi* naše grehe i iskreno se pokajati pred Bogom odbacivši staru praksu.

Sva tri hrišćanska obreda koja Biblija opisuje imaju, na kraju krajeva, jedan cilj. To je **apsolutno jedinstvo sa Gospodom Isusom Hristom**. Kroz vodu krštenja mi prolazimo Njegov put smrti i vaskrsenja. Kroz obred pranja nogu mi se poistovećujemo sa Njim u poniznosti. Kroz uzimanje hleba i vina (tela i krvi Hristove) mi se sjedinjujemo neraskidivim vezama u Duhu sa Onim koji je razapet za nas i koji je treći dan ustao iz groba za nas. Hrišćanski obredi imaju za cilj da stvore *hristolike* vernike koji će živeti *u Hristu* (ovo je novozavetni termin koji označava novi život pun vere i poslušnosti Bogu). Zato oni nisu alternativa nego zapovest Gospodnja za sve one koji žele da budu *jedno sa Hristom*. Cilj hrišćanskih obreda je “**Hristos u nama, nada na slavu**” (Kološanima 1, 27).

20. Duh proroštva

Pre pada u greh čovek je mogao nesmetano da razgovara sa Bogom licem k licu (1. Mojsijeva 3, 8). Međutim, nakon pada u greh čovekova sposobnost komunikacije sa Bogom je toliko oslabila (što zbog greha, što zbog ograničenih umnih sposobnosti) da je Bog morao da se otkriva posredničkim metodama. Jedna od tih posredničkih metoda u Božjem otkrivenju jeste *proroštvo*.

A. Šta je proroštvo i kakva je uloga proročkog dara u Bibliji?

U knjizi proroka Amosa 3, 7 stoji napisano: **“Jer Gospod Gospod ne čini ništa ne otkrivši tajne svoje slugama svojim prorocima”**. Iz ovog i drugih tekstova Svetog Pisma jasno je da Bog u svom planu otkrivenja ljudima visoko ceni *proroštvo*. Bez proroštva mi ništa ne bismo znali o Božjem otkrivenju i o Njegovim planovima za budućnost. Bog je neprestano slao svoje sluge proroke upozoravajući i ohrabrujući svoj narod na stazi pravednosti (2. Dnevnika 36, 15). Proroštvo u Bibliji uvek ima dvostruku ulogu:

1. da ohrabri narod Božji da se drži Boga i da mu verno služi;
2. da objavi buduće događaje koji su od izuzetne važnosti za istoriju spasenja kako bi narod Božji mogao da se pripremi za događaje koji slede.

Dve jevrejske reči opisuju dva načina na koje su proroci dobijali poruke od Boga. To su *nabi*, koja označava osobu koja *prenosi* Božju poruku, i *ro'eh*, koja znači *videlac*, tj. osoba koja prima poruku ili otkrivenje od Boga putem vizije. Oba ova izraza zajedno se spominju u 1. Samuilovoj 9, 9. Prilikom dobijanja vizije proroci se nisu uvek ponašali na prirodan način, jer je Božje komuniciranje sa prorokom *natprirodni* akt. Neki proroci su u trenutku primanja vizije prestajali sa disanjem (Danilo 10, 17), dok su drugi primali proročku poruku otvorenih očiju nesvesni zbivanja oko njih (4. Mojsijeva 24, 17). Proroci su često dobijali vizije u snu (Danilo 7,1).

Prorok je prenosio Božju poruku *oralno* i *pismeno*. Zapisana poruka ima prednost nad govorom jer se može uvek nanovo čitati. Iz tog razloga je Bog nadahnuo određene proroke da zapišu Njegovu poruku. Na taj način je i nastalo Sveto Pismo koji predstavlja *proročku knjigu* (2. Petrovu 1, 19). Neki proroci su imali i *pisare* (Jeremija 36, 4).

Bog je pozivao u proročku službu i muškarce i žene. Bog je pozvao Mariju, Mojsijevu sestru, za proroka (2. Mojsijeva 15, 20-21), zatim Devoru, koja je bila i sudija i prorok (Sudije 4, 4). U doba izrailjskih careva Bog je pozvao proročicu Oldu (2. Carevima 22, 13). U Novom zavetu naglašava se da je prilikom Hristovog rođenja u Jerusalimu proročica Ana svedočila ljudima (Luka 2, 36), dok se u Delima 21, 9 spominju četiri kćeri Filipove koje su *prorocale*. Jasno je dakle da Sveto Pismo piše i o *proročicama* kao prenosiocima Božje poruke ljudima. Bogu je pre svega stalo do vernosti, iskrenosti i poniznosti osobe koju poziva u proročku službu, a ne do njenog pola, obrazovanja, položaja, itd.

B. Kako prepoznati Božjeg proroka?

Da bi neko mogao da bude pravi Božji prorok, mora da ispuni određene uslove koje Biblija navodi kao test provere.

a. Proroštvo mora biti istinsko, tj. ono se mora obistiniti. U Jeremiji 28, 9 spominje se proroštvo o miru koje se kasnije nije ispunilo, te stoga znamo da se radilo o lažnim prorocima: **»Prorok koji proriče mir, kad se zbude riječ toga proroka, onda se poznaje taj prorok da ga je zaista poslao Gospod«**. Ponekad postoje *uslovna proročanstva* koja se na prvi pogled nisu ispunila, međutim, to je samo zbog toga što se narod kome je upućena poruka pokajao (Jona 3, 10).

b. Ukoliko proroštvo nije u skladu sa učenjem Svetog Pisma ono ne može biti autentično i istinito. U Isaiji 8, 20 se jasno naglašava da samo onaj prorok koji govori u skladu sa Zakonom (Torom) i ranijim proročkim svedočenstvom (svedočenstvo) može biti istinski Božji prorok. **«Zakon i svedočenstvo tražite. Ako li ko ne govori tako, njemu nema zore»**.

c. Ako prorok ne pokazuje istinske rodove Duha u svom karakteru on ne može biti Božji poslanik (Matej 7, 15-20). **«Čuvajte se od lažnijeh proroka, koji dolaze k vama u odijelu ovčijemu, a unutra su vuci grabljivi. Po rodovima njihovijem poznaćete ih»** (Matej 7:15.16a). Sam prorok mora živeti u skladu sa Rečju Božjom. Tek tada može biti prihvaćen kao Božji prorok.

d. Samo ako prorok potvrđuje biblijsko učenje o božansko-ljudskoj prirodi Gospoda Isusa Hrista može biti Božji prorok (1. Jovanova 4, 1-3). **«...svaki duh koji priznaje da je Isus Hristos u tijelu došao, od Boga je»**. Izuzetno je važno da prorok ima ispravno poznanje Hristove ličnosti. Prorok mora biti utvrđen na jevanđelju Hristovom koje je samo otkrivenje Njegove ličnosti. Prorok Božji će verovati u

svaku Hristovu aktivnost u procesu spasenja čoveka (utjelovljenje i božansku prirodu, otkupiteljsku smrt na krstu, vaskrsenje iz mrtvih, posredovanje u nebeskoj Svetinji, skori drugi dolazak).

Ako prorok zadovoljava ove kriterijume proročke službe može biti prepoznat kao autentičan Božji sluga.

V. Kakva je uloga Duha proroštva u poslednje vreme?

U proročkom delovanju ključnu ulogu ne igra sposobnost ili svetost proroka nego delovanje *Duha Svetog* (2. Petrovu 1, 21). Proroci su *nošeni* Duhom Svetim koji govori u Božje ime poruku zasnovanu na učenju Gospoda Isusa Hrista.

U Otkrivenju Jovanovom delovanje Duha Svetog u *poslednje vreme* (vreme neposredno pred drugi Hristov dolazak) opisano je kao delovanje *Duha proroštva*. U Otkrivenju 19, 10 Duh proroštva (Duh koji priči o poslednjim događajima) nazvan je *svedočanstvom Isusa Hrista*. Svedočanstvo Isusa Hrista je, pak, tesno vezano za otkrivenje Isusa Hrista (Otkrivenje 1, 1-2). Šta je onda glavna uloga Duha proroštva? Uloga Duha proroštva (Duha Svetog koji priči o poslednjem vremenu) jeste da *svedoči o ulozi Gospoda Isusa Hrista u velikoj borbi neposredno pred Njegov drugi dolazak*. Duh proroštva je svedočanstvo o Hristu poslednjeg vremena. Koja je to ključna uloga Hrista u poslednje vreme? Gospod Isus se trenutno nalazi u nebeskoj Svetinji obavljajući posebnu ulogu Prvosveštenika i Posrednika u cilju spasenja svih onih koji Mu veruju. Na zemlji se odvija velika borba između Njegove crkve i antihrišćanskih institucija opisanih u Otkrivenju 13. U ovoj velikoj borbi Hristos je Zaštitnik i Spasitelj svoga naroda. Duh proroštva ima za cilj da ukaže Božjem narodu poslednjeg vremena (Božjem ostatku) na ovu ključnu ulogu Hrista koji nije samo telesno u nebeskoj Svetinji nego je i na zemlji prisutan u svom Duhu. U kontekstu velike borbe Duh proroštva ili svedočanstvo Isusovo ima za cilj ohrabrenje i upozorenje Božjem narodu da se pripremi za kulminaciju velike borbe i poslednji sukob Hrista (i Njegovih sledbenika) i Sotone (i njegovih sledbenika).

Da zaključimo, Duh Sveti je uvek delovao kao božansko Biće koje nadahnjuje proroka da ohrabri Božji narod i otkrije budućnost. U kontekstu poslednjih Božjih dela u planu spasenja On je nazvan Duhom proroštva, Duhom koji otkriva Hristovu ulogu pred sam kraj sveta u cilju ohrabrenja Božjeg ostatka i otkrivanja poslednjih događaja.

Božji ostatak, koji je nastao probuđenjem unutar hrišćanstva polovinom 19. veka, okarakterisan je u Otkrivenju kao narod Božji koji drži zapovesti Božje i *ima svedočanstvo Isusa Hrista* (Otkrivenje 12, 17). S obzirom da je ovo svedočanstvo *Duh proroštva* (19, 10), jasno je da će poslednja crkva (Crkva ostatka) u svojim redovima imati aktivno delovanje *Duha proroštva*.

G. Proročka služba Ellen. G. Njhite (Elen Vajt).

Ko je bila Ellen G. Njhite?

Polovinom 19. veka unutar redova Božjeg ostatka pojavljuje se delovanje Duha proroštva kroz jednu mladu devojkicu. Neposredno pre nje dvojica Božjih slugu su dobila Božji poziv, ali ga nisu prihvatili. Bog je odlučio da pozove sedamnaestogodišnju Elen Vajt kao svog *glasnika* raspršenom Božjem ostatku.

Elen Vajt je rođena 1827. godine. Kao dete doživela je nesreću zbog koje je morala da prekine školovanje. Bog je izabrao najslabije oruđe, kako bi se sam proslavio. Kao što smo već naglasili, Bog ne zavisi od našeg obrazovanja, pola, kulture ili položaja u društvu. On vrlo često deluje po principu zapisanom u 1. Korinćanima 1, 26-29. Cilj ovog delovanja je da **“se niko ne pohvali pred Bogom”**. Jedina hvala pripada Bogu koji suvereno bira ljude za Njegovo delo.

Da li je Ellen G. Njhite Božji prorok?

Imajući u vidu biblijski test za proroka možemo vrednovati službu Elen Vajt:

1. *Proročanstva o kojima je govorila Elen Vajt su se u potpunosti obistinila i obistinjuju se pred našim očima*. U knjizi *Velika borba* (koja je deo serije od pet knjiga koje opisuju veliku borbu između Hrista i sotone od pada sotone do njegovog konačnog uništenja) istaknuto je da će u dogledno vreme papstvo, zajedno sa Sjedinjenim Državama, ostvariti globalnu “misiju” i zavladatai svetom. Njihov cilj jeste ostvarenje koalicije crkve i države kada će otpočeti progonstvo neistomišljenika. Ovo proročanstvo je zapisano u vreme kada su uplašeni protestanti Amerike čak progonili katolike koji su želeli da se nastane u Novom svetu - Americi. Niko nije mogao da zamisli saradnju papstva (prve zveri Otkrivenja 13) i SAD (druge zveri). Međutim, danas je jasno da ove dve sile zajedno rade na ostvarenju političkih ciljeva. To služi kao priprema za stvaranje uslova u kojima će se moći ostvarivati i religiozni ciljevi papstva. Ovo proročanstvo se postepeno ispunjava pred očima brižnih posmatrača prilika u svetu.

2. Elen Vajt je u svojim spisima uvek naglašavala da je Sveto Pismo jedino pravo otkrivenje Božje i da ako revno proučavamo Bibliju nećemo biti prevareni u poslednjem sukobu između dobra i zla. Ona je govorila o tome kako su njeni spisi “malo svetlo” koje upućuje ljude na “veliko svetlo” Biblije kao istine Božje. Ona je Bibliju nazivala “nadahnutom Rečju Božjom” koja je data u praktične svrhe i u cilju višeg obrazovanja i vaspitanja. Razvoj karaktera je neodvojiv od proučavanja svetih spisa u njenim spisima. Elen Vajt je uvek uzdizala Sveto Pismo kao jedino otkrivenje volje Božje i merilo za sva druga otkrivenja (uključujući i delovanje Duha kroz njene spise).

3. Osim što je bila prorok Božji (ona je lično izbegavala ovaj izraz i govorila o tome da je izraz *vesnik* mnogo prikladniji za njenu službu), Elen Vajt je bila i verna supruga i majka. Jedini cilj njene porodice je bio da odnese vest jevanđelja drugim ljudima. Njen suprug Džejms je bio veran vođa Božjeg ostatka u krizno vreme, dok su oba sina kasnije radila kao verni misionari u objavljivanju trostruke andeoske vesti. Da nije bila istinski verna i pobožna žena ona nikada ne bi mogla da ima uticaj koji je imala. Osim što je bila verna majka i supruga, ona je bila hrabri vođa Adventnog pokreta u vreme kada su mnogi odustajali od Hristovih istina iz Pisma. Duh proroštva ju je iskoristio kao pisca i vođu Božjeg ostatka. Kao verni Božji sluga putovala je po svetu i ohrabivala Božji narod. Takođe je učestvovala u osnivanju izdavačkog, medicinskog i obrazovno-vaspitnog dela u adventističkoj crkvi.

4. Konačno, njeni spisi imaju izrazito hristocentrični karakter. Knjige poput *Put Hristu* ili *Čežnja vekova* (Hristov život) oslikavaju biblijsku predstavu Hristovog života. Elen Vajt je uvek naglašavala da puko poznavanje biblijske doktrine bez živog poznavanja Hristove ličnosti ne doprinosi izgradnji karaktera i večnom spasenju. Hrista je nazivala centralnom istinom “sistema istine” iz Svetog Pisma. Bez Hrista ne postoji mogućnost spoznaje Božjeg otkrivenja. U Hristu Bogu, Spasitelju, Prvosvešteniku u nebeskoj Svetinji, Caru koji dolazi ona je pronalazila smisao svog postojanja i ideje za svoje spise.

Elen Vajt je dobila preko osamdeset vizija i napisala preko osamdeset knjiga uz mnoštvo pisama, članaka itd. Ona je jedan od najplodnijih pisaca u istoriji. Međutim, ona je u celokupnom svom životu hvalu odavala samo Hristu koji ju je spasao i nadahnuo. Na svom samrtnom odru izgovorila je reči: “Znam kome verovah...”

Smrću Elen Vajt, međutim, nije prestalo delovanje Duha proroštva. Prorok Joilo otkriva da će se u poslednje dane izliti Duh Sveti na sve one koji budu pokorni Bogu: **»I poznaćete da sam ja usred Izrailja, i da sam ja Gospod Bog vaš, i da nema drugoga, i narod moj ne će se posramiti do vijeka. I poslije ću izliti duh svoj na svako tijelo, i prorićete sinovi vaši i kćeri vaše, starci će vaši sanjati sne, mladići će vaši vidati utvare. I na sluge ću i na sluškinje u one dane izliti duh svoj;»** (Joilo 2, 27-28). Apostol Pavle upozorava da ne gasimo Duha i da proroštvo ne preziremo: **»Duha ne gasite. Proroštva ne prezirite»** (1. Solunjanima 5, 19). Duh proroštva, koji govori *hristocentričnu* poruku o poslednjem vremenu je još uvek aktivan u životu vernika koji pripadaju Božjem ostatku. Da li želiš da on bude aktivan i u tvom životu? Da li želiš da postaneš deo Božjeg ostatka kojeg karakteriše i svedočanstvo Hristovo tj. Duh proroštva? Jedino poznavanjem Svetog Pisma i verom u Hrista to možemo postići. Spisi koje je Duh proroštva nadahnuo (spisi Elen Vajt) nam u ovom procesu spasenja izuzetno pomažu jer nas uče kako da praktično živimo neposredno pred drugi Hristov dolazak. Stoga, proučavajmo Božju istinu nadahnutu Duhom proroštva. Tek tada će Hristos zasjati u svoj svojoj lepoti pred našim očima. Tek tada ćemo razumeti našu ulogu u poslednje vreme i moći ćemo da se oslonimo na Onoga koji je dostojan našeg poverenja. **“Znam kome verovah...”** (2. Timotiju 1, 12).

21. Istražni sud u nebeskoj svetinji

U razmišljanju o Hristu kao o nebeskom prvosvešteniku došli smo do zaključka da je nakon vaznesenja Hristos nastavio svoju spasiteljsku službu posredujući za nas u nebeskoj svetinji. Knjiga proroka Danila ovoj temi dodaje važne elemente koji povezuju Hristovu prvosveštenučku službu u nebeskoj svetinji sa poslednjim događajima istorije ove zemlje. Danilo 8, 14 je jedan od najvažnijih tekstova za razumevanje *završetka velikog plana spasenja u nebeskoj Svetinji*. Tekst kaže: **“Do dve hiljade i tri stotine dana i noći; onda će svetinja očistiti”**.

Na šta je ukazivala starozavetna služba u svetinji?

Da bismo razumeli ovo Danilovo proročanstvo, tj. čišćenje nebeske svetinje, najpre se moramo podsetiti starozavetne službe u svetinji. Za opoštenje greha bila je potrebna krv nevine žrtve (simbol Hristove krvi) i grešnikovo priznanje, ali i služba sveštenika (simbol Hrista kao sveštenika) koji je tu krv prenosio u svetinju (simbol nebeske svetinje). Tako je grešnik bio očišćen od greha. O tome govori 3. Mojsijeva 4, 27-31. U 3. Mojsijevoj 16 čitamo da je postojala godišnja služba kada se sama svetinja čistila od zapisa greha koji su se putem krvi unosili u nju tokom godine. Tu službu vršio je prvosveštenik krvlju jarca određenog za Gospoda (simbol Hristove žrtve). Na kraju službe svi gresi naroda, tj. iz svetinje, prenosili su se na jarca određenog za Azazela (simbol sotone), koji se odvodio u pustinju. Tako su gresi i zlo bili u potpunosti uklonjeni iz sredine Božijeg naroda. Vreme čišćenja svetinje bilo je i vreme suda kada je narod u postu i dubokom preispitivanju očekivao ishod celog događaja. Oni koji bi se nemarno odnosili prema službi bili bi pogubljeni (3. Mojsijeva 23, 29-30). Na kraju službe oglasila bi se radost u okolu zbog ukazane Božije milosti i spasenja.

Na Golgoti jedanput za sva vremena potpuno je isplaćena kazna za ljudski greh. Hristos je umro kao naša zamena (Isaija 53, 6; 1. Korinćanima 15, 3) i kao žrtva pomirenja koju je Bog dao da pomiri svet sa sobom (2. Korinćanima 5, 19-21). Kao što je što je Hristova smrt pomirila svet sa Bogom, tako je Njegovo posredovanje u nebeskoj svetinji učinilo to pomirenje i otkupljenje *ličnom stvarnošću* svakog vernika. Sveštenikova uloga ukazuje na potrebu za posredovanjem između grešnika i svetog Boga i na ozbiljnost greha koji je prouzrokovao otuđenje između bezgrešnog Boga i grešnog stvorenja. Hristovo posredovanje u svetinji omogućava grešniku koji se kaje *stalni* pristup Bogu i oproštenje (Jevrejima 4, 14-16). Kao i zemaljska svetinja i nebeska svetinja se mora očistiti (Jevrejima 9, 23-24). Kada Hristos završi tu službu (Otkrivenje 16, 17), on će doći po svoj narod na zemlji. Izrećiće sud nad svima koji nisu marili za službu spasenja i sotona će doživeti svoj kraj. Tada će konačno i zauvek greh i zlo biti odstranjeni iz svemira.

A. Kada počinje čišćenje nebeske svetinje i Istražni sud?

Proročanstvo u Danilu 8, 14 kaže da će taj proces početi na kraju proročkog perioda od 2300 dana i noći. Treba imati na umu da je ovde reč o proročkim danima koji se tumače kao godine (vidi: “Dodatak”). Da bi se mogla odrediti godina u kojoj je počeo istražni sud (zove se istražni jer je to vreme kada se istražuju životi i odluke ljudi i zapečaćuje njihova budućnost) ili predadventni sud (tako se zove jer se odvija pre Hristovog drugog dolaska), dakle kraj proročkog perioda od 2300 proročkih dana i noći, mora se najpre saznati kada ovaj proročki period počinje. Ključ za određivanje te početne tačke nalazi se u Danilu 9, 24, koji govori o 70 sedmica koje su “određene” Božijem narodu. Izraz “određene” je prevod jevrejske reči koja znači “odsečene”. Dakle, radi se o tome da je 70 sedmica *odsečeno* od nekog perioda i dato izrailjskom narodu kao posebno vreme milosti od Boga. Postavlja se pitanje, od kog perioda je tih 70 sedmica odsečeno? Danilo 9. glava predstavlja nastavak Danila 8. glave. U Danilu 8 čitamo da je prorok dobio viziju o proročkom periodu od 2300 dana i noći, koja ga je veoma uznemirila i koju nije mogao razumeti (Danilo 8, 27). U Danilu 9 prorokova zabrinutost se nastavlja i on se okreće proučavanju Jeremijinog proročanstva o boravku izrailjskog naroda u vavilonskom ropstvu 70 godina (Danilo 9, 2), postu i molitvi. Konačno, proroku dolazi anđeo sa ohrabrenjem - **“slušaj reč i razumij utvaru”** (Danilo 9, 23). Naravno, reč je o utvari iz osmog poglavlja koja ga je zabrinula i koju nije mogao da razume. Dakle, na osnovu konteksta jasno je da 70 sedmica predstavljaju početak velikog proročkog perioda od 2300 dana i noći.

Danilo 9, 25 otkriva da taj period počinje **“od kad izide reč da se Jerusalim opet sazida”**. Car Artakserks I je izdao dekret koji je omogućio Izrailjcima da nakon boravka u vavilonskom ropstvu ponovo sazidaju i obnove Jerusalim 457. pre Hrista (Jezdra 7, 6. 11-27). Postojala su još tri carska dekreta (izdati 538., 520. i 444.), ali samo ovaj dekret odgovara opisu iz Danila 9, 25 jer je jedini garantovao

potpunu religioznu i građansku autonomiju Izraelja; jedini uključuje potpuno obnavljanje političko-administrativne strukture Jerusalima i jedini je praćen slavljenjem Boga zbog njegove intervencije. Upotrebom ključa za računanje, prema kojem jedan dan označava jednu godinu, 70 sedmica iz Danila 9 povele bi nas od 457. pre Hrista tačno do 31. godine posle Hrista, do godine kada je Hristos razapet (sredina sedamdesete sedmice, Danilo 9, 27). Proročanstvo o 2300 dana i noći iz Danila 8, vodi nas od 457. pre Hrista do 1844. godine, do godine kada je počelo čišćenje nebeske svetinje. Ova dva događaja su ovako čvrsto povezana u proročanstvu, jer su i teološki tesno povezana.

B. Priroda nebeskog suda.

Kako se odvija nebesko suđenje?

Božji sud odvija se u četiri faze: 1. istražni sud (kada se ispituju životi i odluke ljudi svih vekova i donosi zaključak o njihovoj budućnosti, Danilo 7, 9-10.13-14); 2. izvršni sud prilikom drugog Hristovog dolaska (odluke istražnog suda se sprovede u praksu; naime, pravednici biće spaseni, a bezbožnici koji budu živi prilikom Hristovog dolaska vatrom uništeni); 3. milenijumski sud (spasenima na nebu Bog će u toku milenijumskog suda otkriti razloge zbog kojih će bezbožnici biti uništeni; spaseni će takođe osuditi bezbožne i priznati pravednost Božijih odluka, Otkrivenje 20, 4-6) i 4. izvršni sud nakon milenijuma kada će biti suđeno svim bezbožnicima (Otkrivenje 20, 7-15).

Zašto je potreban Istražni sud?

Bog deluje na ovaj način zato što je pravedan. Naime, On nikada ne donosi konačnu presudu pre nego što ceo slučaj ne istraži. Mnogi biblijski primeri to potvrđuju. Pre nego što je izgnao Adama i Evu iz raja Bog je istražio slučaj ispitavši Adama i Evu (1. Mojsijevu 3, 8-11). Pre nego što je obeležio Kajina kao grešnika Bog je takođe ispitao ceo slučaj (1. Mojsijeva 4, 9-12). On je to učinio pred potop (1. Mojsijeva 6, 5-8). Pre nego što je uništio Sodom i Gomor Bog je poslao anđele da ispituju stvarno stanje stvari. On je, štaviše, upoznao Avrama sa svojim pogledima i dozvolio mu da iznese svoje mišljenje (1. Mojsijeva 18, 20-32). Po ovom istom modelu pre nego što dođe po drugi put na ovaj svet Gospod Isus istražuje slučaj svakog čoveka i jedni bivaju proglašeni pravednima dok se drugi proglašavaju nepravednim. Ovaj sud počinje od crkve Božje (1. Petrova 4, 17). Zapazimo iz navedenih biblijskih primera da je prvi cilj istražnog suda da se pronađu oni koji mogu biti spaseni (Bog je pronašao Noja, izbavio Lota i njegovu porodicu) i njihovo spasenje zapečati.

U Danilu 7 proces istražnog suda opisan je na jedan vrlo upečatljiv način. Tekst govori o otvaranju knjiga koje sadrže izveštaje o svim delima i odlukama ljudi, ali se posebno osvrće na jednu grupu koja se svetu prikazuje kao pobožna i hrišćanska, a u stvari progoni i ubija svete (reč je o sledbenicima malog roga ili papstva). Na istražnom sudu oni će biti osuđeni, dok će sveti koji su progonjeni biti proglašeni pravednicima (Danilo 7, 26-27). Istražni sud, dakle, ima za cilj da *pred čitavim svemirom* objavi ko u stvari pripada Hristu, a ko se licemerno predstavlja kao Hristov sledbenik a to nije. Vidite li koliko je istražni sud značajan u kontekstu velike borbe?

V. Hristos i istražni sud.

Na istražnom sudu Gospod Isus Hristos zastupa svakog ko se iskreno kaje i priznaje svoje grehe: **“...ako ko sagreši, imamo zastupnika kod oca, Isusa Hrista pravednika I on očišća grehe naše”** (1. Jovanova 2, 1-2). S obzirom da ne postoje dela kojima mi možemo Bogu ugoditi, jer smo svi grešnici, jedina naša nada na istražnom sudu je Jagnje Božje koje je uzelo na sebe grehe sveta (Jovan 1, 29; 1. Petrova 1, 18-21). Vest o istražnom sudu, dakle, nije vest koja u nama treba da probudi strah izazvan sumnjom da li smo spaseni i da li su nam gresi konačno oprosteni. Vest o nebeskom istražnom sudu je radosna vest o Posredniku na nebu koji nas brani svojom krvlju i molitvama i želi da zapečati naše spasenje. Vest da su istražni sud i čišćenje nebeske svetinje počeli govori da je otpočela poslednja etapa plana spasenja i da je dolazak našeg Gospoda blizu.

G. Dodatak

1. *Kako znamo da se u Danilu 8, 14 i ostalim Danilovim proročanstvima radi o godinama a ne o doslovnim danima?* U samoj knjizi proroka Danila postoje dokazi da jedan proročki dan predstavlja jednu doslovnu godinu.

a. Prema jevrejskoj književnoj kompoziciji uvod (Danilo 9, 1-4) i zaključak (Danilo 9, 20-27) odjek su iste ideje. U ovom slučaju odnose se na isto pitanje (računanje vremena) i isti broj (70). Tako most između 70 godina u uvodu Danila 9 i 70 sedmica u njegovom zaključku pomažu da se protumači reč sedmica. Izrazi “sedamdeset godina” u 2. stihu i “sedmica sedamdeset” u 24. stihu u jevrejskom tekstu grade poznatu stilsku figuru koja se zove kijazam (istovetni izrazi u tekstu povezani su slovom dž). Ovaj

kijazam objašnjava prirodu sedmica: kao što je broj 70 iz drugog izraza istovetan broju 70 iz prvog izraza, tako je i izraz “sedmica” iz drugog izraza istovetan izrazu “godina” iz prvog.

b. Neposredno nakon devetog, u prvim stihovima desetog poglavlja Danilo nagoveštava značenje “sedmica”. Govoreći o tri sedmice svog posta, Danilo koristi izraz “sedmice dana” (stih 2). Ovo je jedino mesto u Bibliji na kom se spominje ovakav izraz, a Danilo ga namerno koristi da bi načinio razliku između dve vrste sedmica; naime, Danilo u desetom poglavlju govori o tri sedmice posta načinjene od dana, za razliku od sedamdeset sedmica u devetom poglavlju koje predstavljaju godine.

c. Osim knjige proroka Danila i knjiga proroka Jezekilja služi se principom “dan za godinu” (Jezekilj 4, 4-7). Jevrejska tradicija je uvek tako tumačila sedamdeset sedmica, a to je bilo i tumačenje kumranske zajednice još u 2. veku pre Hrista.

2. Kako znamo da se u Danilu 8 govori o nebeskoj Svetinji? Vizija koju je prorok Danilo dobio tiče se poslednjeg vremena jer je data *za mnogo vremena* (Danilo 8, 17.26). Računanjem proročkog perioda od 2300 dana i noći dolazimo do 1844. godine, dakle perioda u istoriji kada zemaljska svetinja (odnosno jevrejski hram u Jerusalimu) nije više postojao, jer su Rimljani 70. godine nove ere razorili jevrejski hram.

3. O čemu govore ostali proročki periodi u knjizi proroka Danila?

a. *7 sedmica i 62 sedmice* (ukupno 69 proročkih sedmica, tj. 483 godine) je period koji će proći od izdavanja dekreta za obnovljenje Jerusalima do pojave “pomazanika vojvode” (Danilo 9, 25). 483 godine nakon 457. pre n. e. dovode nas do jeseni godine 27. n. e. kada je Hristos kršten i započeo svoj javni rad. Prilikom krštenja, Isus je bio pomazan Svetim Duhom i tako primio Božije priznanje kao “Mesija” ili “Hristos” - oba izraza znače “pomazanik” (Luka 3, 21.22).

b. *U sredini sedamdesete sedmice* mesija će ukinuti žrtvu i prinos (Danilo 9, 27). Polovina sedmice su tri i po proročka dana, tj. tri i po godine. Od pomazanja (krštenja) u jesen 27. n. e. tri i po godina vodi nas u proleće 31. n. e., kada je Hristos razapet i svojom smrću ukinuo ceremonijalni sistem (Matej 27, 51; Jevrejima 10, 8.9). Zemaljska služba nije više bila potrebna jer je ona ukazivala na Hrista koji je došao da ispuni plan spasenja. On je prinet kao istinsko Jagnje Božije koje je uzelo na sebe grehe sveta, a nakon vaskrsenja i vaznesenja nastavio je svoju službu kao prvosvetnik i posrednik u nebeskoj svetinji.

c. Danilo 7. i 8. govore da će jedna zemaljska sila (papstvo, vidi petnaestu temu) pokušati da zamrači Hristovu službu. Uvođenjem nauke o pokori i oprostajnicama, misa, službe sveštenstva kao posrednika između Boga i ljudi, promenom Božijeg zakona i uvođenjem nedelje kao dana za svetkovanje, progonstvom vernih kroz vekove svoje prevlasti, i dr., papstvo se okrenulo protiv Boga i pokušava da zauzme Hristovo mesto. Danilo 7, 25 kaže da će papstvo imati posebnu prevlast “*vreme, vremena i po vremena*”, tj. tri i po vremena ili proročke godine. To je ukupno 1260 proročkih dana, odnosno godina. Kada je Justinijanov general Belisarius oslobodio Rim 538. godine rimski biskup je oslobođen nadzora Ostrogota i uz pomoć države mogao je da poveća autoritet “papske stolice”. Tako je otpočelo 1260 godina progonstva, koje je zaustavljeno 1798. godine kada je Napoleonov general zarobio papu. Danilo 12, 11 spominje i period od *1290 dana* koji ukazuje na 508. godinu, kada je započelo uspostavljanje papstva, verske sile na političkim osnovama.

d. Knjiga proroka Danila završava se nadom - “blago onome koji pretrpi i dočeka *tisuću i tri stotine i trideset i pet dana*”. 1335 proročkih dana (godina) vodi nas od 508. godine, kada se počela podizati antihrišćanska sila papstva, do 1844. godine kada je otpočeo istražni sud na nebu koji će pred celim svemirom osuditi progonitelje Božijeg naroda i Božije istine, a zapečatiti spasenje pravednih. Hristos ustaje u odbranu svog naroda i na sudu donosi odluke u njihovu večnu korist. Kada završio svoju prvosvešteničku službu, Hristos će ponovo doći na zemlju da izvrši odluke ovog suda, tj. donese spasenje vernima i propast bezbožnima. Neka nas hrabri ova vest da nas Hristos zastupa svojim zaslugama i da je vreme Njegovog povratka blizu.

Hronologija u vizijama poslednjeg vremena

2300 dana i noći, Danilo 8, 14

Posle 7 sedmica i 62 sedmice,
Danilo 9, 26

1335 dana, Danilo 12, 12

1290 dana, Danilo 12, 11

1260 dana, Danilo 7, 25

457. pre n. e.

31. n. e.

508. n. e.

538..

1798.

1844.

Artakserksov
dekret

Mesijina smrt

Podizanje
papstva

Početak
progonstva

Papa odveden
u zarobljeništvo

Početak
istražnog suda

22. Drugi Hristov dolazak

Drugi Hristov dolazak je vrhunac ispunjenja Božjeg plana spasenja. Prema učenju Svetog Pisma taj slavni i veličanstveni događaj koji će obeležiti kraj istorije velike borbe nazvan je *blaženom nadom* (Titu 2, 13). Vekovima je crkva čekala ostvarenje Hristovog obećanja o Njegovom slavnom povratku na ovaj svet. Drugi Hristov dolazak predstavlja kraj ovog čekanja crkve u veri.

Iako Hristos nije ostavio datum svog dolaska, On je govorio o ynacima koji prethode ovom veličanstvenom događaju. Znaci predstavljaju *ohrabrenje* ali i *opomenu* svima onima koji čekaju svog Gospoda. Oni donose ohrabrenje zato što kada vidimo da se oni ispunjavaju možemo biti sigurni da je blizu carstvo Božije i naše izbavljenje (Luka 21, 28.31). Zato što fokus naše vere ne treba da budu samo događaji koji prethode Hristovom dolasku nego živi i moćni Hristos koji svoj narod provodi kroz te događaje. Znaci predstavljaju i svojevrsnu opomenu, zato što oni koji ne budu budno pazili na približavanje Hristovog dolaska neće biti spremni za taj događaj (u tu svrhu Isus je ispričao više poučnih parabola, Matej 24, 42-51; 25, 1-30). U nastavku spomenućemo nekoliko grupa znakova koji prethode drugom Hristovom dolasku.

A. Koji su znaci Hristovog dolaska?

1. Kosmički znaci

“I biće znaci u suncu I mjesecu I u zvijezdama; I ljudima na zemlji tuga od smetnje I od huke morske I valova” (Luka 21:25)..

Neposredno pre povratka Hristovog, zemlja biće potresena određenim događajima u prirodi. U svom posljednjem govoru Gospod Isus navodi promene u suncu, mesecu i zvezdama koje će u ljudima stvarati nedoumicu i strah. Potpuno ista ideja se ponavlja i u Otkrivenju 6, 12. U ovom tekstu se spominje i *padanje zvezda* (odnosno, padanje meteora) koje će se pojaviti pre Hristovog dolaska. U novijoj istoriji zabeležene su nesvakidašnje pojave u prirodi. Poznato je iz astronomije da naša planeta na svojoj orbiti oko sunca prolazi, istina retko, kroz oblak meteora i asteroida koji se nalaze u našem sunčevom sistemu. Međutim, 1833. godine zabeleženo je potpuno neplanirano i *natprirodno* padanje meteora kada se čitavo noćno nebo zablistalo od sjajnih “zvezda padalica”. Dalje, u toku istorije bilo je mnogo prirodnih pomračenja sunca i meseca. Međutim, 19. maj 1790. godine je poznat kao *mračni dan*. Sunce u toku dana i mesec u toku noći bili su potpuno pomračeni toga dana, a za to nije postojalo naučno objašnjenje. Naravno, ovaj događaj je samo uvod u veličanstvene nebeske znake koji će prethoditi pojavi Sina Čovečjeg na oblacima nebeskim (Luka 21, 27). Svi ovi kosmički znaci treba da usmere naš pogled na Spasitelja koji se vraća po nas (Luka 21, 28)

2. Znaci u verskom svetu.

S obzirom da razmišljanje “*Otpad u istoriji hrišćanstva i Božjem Ostatku*” istražuje Otkrivenje 13 i 2. Solunjanima 2, nećemo se sada ponovo zaustavljati na tumačenju uloge papstva i Sjedinjenih Država neposredno pre drugog Hristovog dolaska. Od drugih znaka u verskom svetu treba spomenuti izuzetni interes ljudi za *okultno* i onostrano. Tržište savremenog sveta je preplavljeno filmovima, knjigama, časopisima o onostranoj, paranormalnoj sferi ljudskog postojanja. Umovi ljudi biće pripremljeni za poslednju sotonsku prevaru koja će biti zasnovana na pogrešnom učenju o stanju mrtvih, odnosno, na spiritizmu.

3. Porast bezakonja.

U Mateju 24, 12 Gospod Isus naglašava: **“I što će se bezakonje umnožiti, ohladneće ljubav mnogih”**. Neposredno pre Hristovog povratka bezakonje ljudi biće veliko. Gospod spominje ratove (24, 6-7) kao vrhunac ljudskog bezakonja i bezumlja. Međutim, postoje i drugi oblici bezakonja koji su veoma rašireni. Droga, alkoholizam, seksualna iskrivljenja modernog društva, kriminal i dr. samo su neki od oblika *bezakonja* koje vlada savremenim društvom. Ne zaboravimo da putem modernih medija (naročito televizije) mračna dela bezakonja prodiru u naše domove i zarobljavaju naš um za službu sotoni. Rezultat ovakvog stanja društva je nedostatak istinske ljubavi i poverenja među ljudima. Gospod Isus upozorava i svoje sledbenike da budu oprezni kada je umnožavanje bezakonja u pitanju. Ukoliko se prepuste “duhu vremena” i popuste pred iskušenjima njihova ljubav prema Gospodu i bližnjima će ohladneti i gotovo nestati. S druge strane, ako se verom odupru duhu ovog sveta Hristovi sledbenici će izaći kao pobednici.

4. Katastrofe i nesreće.

“Jer će ustati narod na narod i carstvo na carstvo; i biće gladi i pomori, i zemlja će se tresti po svijetu“ (Matej 24:7).

Osim ljudskog bezakonja neposredno pred Hristov povratak na ovaj svet umnožiće se i prirodne katastrofe kao što su glad, bolesti i zemljotresi. Ove pojave nisu uvek izazvane bezakonjem onih koji su pogođeni. Postoje mnoge nevine žrtve ovih pojava. Ove prirodne katastrofe samo pokazuju da je naša planeta zemlja “na izdisaju”. Moderne bolesti kao što su sida, rak, srčani udar, itd. odnose mnoge živote svakoga dana. Gotovo jedna trećina čovečanstva živi u podhranjenosti ili neishranjenosti. Što se zemljotresa tiče 1998. godina bila je godina sa najviše zemljotresa i prirodnih katastrofa (izazvanih snažnim vetrom, poplavom, požarom, itd.) u istoriji čovečanstva. Prema tome, proročanstvo Gospoda Isusa se obistinjuje u potpunosti.

5. Propovedanje evanđelja.

“I propovjediće se ovo jevanđelje o carstvu po svemu svijetu za svjedočanstvo svijem narodima. I tada će doći pošljedak” (Matej 24:14).

Poslednji veliki znak pre Hristovog povratka jeste *globalno* propovedanje evanđelja (Matej 24, 14). Ostatak Božji, nadahnut Duhom Božjim, nosiće vest do najudaljenijih krajeva ove planete. Adventna vest sadržana u trostrukoj anđeoskoj vesti koja predstavlja poslednju poruku ljudskom rodu (Otkrivenje 14, 6-7) prodrla je u skoro sve poznate zemlje sveta.

Duh propovedanja istine Božje posebno biće aktivan neposredno pre dolaska Hristovog te će “*žetva*” na samom kraju biti veoma bogata (Otkrivenje 14, 14-15).

B. Na koji će način Hristos doći?

Drugi Hristov dolazak neće označiti *tajno* uzimanje crkve na nebo. On će biti praćen određenim natprirodnim efektima koje će prepoznati celokupno čovečanstvo.

“Jer kako što munja izlazi od istoka i pokazuje se do zapada, tako će biti dolazak sina čovečijega” (Matej 24:27).

1. Biblija otkriva da će isti onaj Gospod Isus koji je hodao ulicama Palestine i koji se nakon izvršenog dela spasenja vazneo na nebo doći na zemlju (Dela 1, 11).

Hristov dolazak biće *vidljiv* od strane svih stanovnika zemaljskih (Otkrivenje 1, 7). Svaki stanovnik ove planete će ga ugledati kako dolazi na oblacima nebeskim. Osim toga, Hristov dolazak će biti u *veličanstvenoj slavi* Sina Božjeg (Otkrivenje 19, 11-16). Slava Hrista koji se bude približavao zemlji nadmašiće sve što je smrtno oko do sada videlo. To će biti najveličanstvenije otkrivenje Božje u istoriji ove planete.

2. Hristov dolazak će takođe biti praćen *zvučnim efektima*: **“I poslaće anđele svoje s velikijem glasom trubnijem; i sabraće izbrane njegove od četiri vjetra, od kraja do kraja nebesa”** (Matej 24:31; uporedi sa 1. Solunjanima 4, 16). Svako uho čuće trube koja će najaviti dolazak Cara nad carevima.

I na kraju, dolazak Gospoda Isusa će biti *iznenadan*: **“Jer sami znate jamačno da će dan Gospodnji doći kao lupež po noći. Jer kad reku: mir je, nema se šta bojati, onda će kao bol na trudnu ženu, i ne će uteći”** (1. Solunjanima 5, 2-3). Apostol Pavle, u ovom tekstu, upozorava vernike solunske crkve da *straže* i budno čekaju najslavniji dan u istoriji. Zbog iznenadnosti Hristovog dolaska (opisanog i u priči o *Deset devojaka* u Mateju 25, 5-6) Gospod Isus nas poziva da *stražimo* i pratimo znake Njegovog dolaska iz prostog razloga što niko od nas ne zna dan ni čas Hristovog dolaska (Matej 25, 13).

V. Šta će se dogoditi prilikom drugog Hristovog dolaska?

Jedan od najveličanstvenijih događaja prilikom drugog Hristovog dolaska jeste *vaskrsenje pravednika*. U 1. Solunjanima 4, 13-18 je detaljno opisan taj slavni događaj za Hristovu crkvu; **“...i mrtvi u Hristu vaskrsnuće najprije.**(16b) **...tako ćemo svagda s Gosodom biti”**(17c). Ovaj tekst pruža ohrabrenje svima koji tuguju za svojim blišnjima koji su umrli, tj. “zaspali u Gospodu” (Otkrivenje 14, 13). Svi oni koji su vekovima “spavali” u prahu zemaljskom probudiće se na susret svom Gospodu. U Otkrivenju 20, 6 ovo vaskrsenje je nazvano *prvo vaskrsenje*, zato što nakon hiljadugodišnjeg carstva dolazi drugo vaskrsenje koje je vaskrsenje zlih. Pa ipak, u Otkrivenje 1, 7 se spominje vaskrsenje onih koji su proboli Hrista prilikom prvog vaskrsenja. Ovaj tekst opisuje *delimično vaskrsenje zlih* prilikom Hristovog povratka na ovaj svet. Svi oni koji su na poseban način učestvovali u razapinjanju Hrista (doslovno i figurativno) tj. nanosili Bogu posebnu bol i sramotu ustaće takođe u prvom vaskrsenju da se suoče sa Onim koga su prezirali i mrzeli na jedan poseban način. Šta je cilj ovog događaja? S obzirom

da prilikom prvog vaskrsenja ustaju svi pravednici i preobražavaju se svi živi pravednici čini nam se da delimično vaskrsenje zlih na Božji sud predstavlja trijumf Božje crkve nad onima koji su je vekovima progonili i uništavali. Svi koji verujemo u našeg Spasitelja bićemo svedoci Njegove sile i uništenja posebnih neprijatelja crkve Božje.

G. Kako se pripremiti za Hristov dolazak?

Svaki hrišćanin, koji veruje u Gospoda Isusa kao svog Tvorca i Spasitelja, treba da čeka u veri Njegov povratak na ovaj svet. U Mateju 24, 37-51 Gospod Isus navodi dve ilustracije koje su veoma važne u kontekstu našeg čekanja Njegovog povratka. On najpre govori o *iznenadnosti* svog dolaska upoređujući ga sa dolaskom potopa, tj. ukazujući na one ljude koji nisu pazili na vreme. Zaključak tog odseka je Hristov poziv na *straženje*; **“Stražite dakle, jer ne znate u koji će čas doći Gospod vaš”** (Matej 24, 42). U nastavku Gospod je ispričao jednu priču o dobrom i rđavom sluzi. Za razliku od rđavog sluga koji čekajući svog gospodara ne mari za svoje bližnje, te stoga prima i platu u smrti (24, 48-51), dobri sluga verno “posluje” slušajući instrukcije svog gospodara u potpunosti te prima platu u imanju (24, 44-47). Gospod nas poziva da budemo dobre sluga koje će verno čekati svog gospodara, samoga Hrista.

Međutim, ovde se ne zaustavljaju Hristove pouke o straženju. U nastavku On će govoriti o *aktivnostima* jednog hrišćanina u procesu čekanja. Hrišćanin, dakle, ne treba pasivno da čeka svog Gospoda nego treba:

1. Da se duhovno priprema (Matej 25, 1-13);
2. Da maksimalno upotrebljava svoje duhovne darove u službi crkve (Matej 25, 14-30), i
3. Da konkretnim delima pomaže ugrožene na ovom svetu (Matej 25, 31-46).

Ove aktivnosti su plod ispravne vere u Hrista i plod jednog istinski pobožnog života. U procesu čekanja Hristovog dolaska straženje predstavlja delotvorna vera u životu vernika. Te delotvorne vere skoro da neće biti kada se Gospod Isus vrati na ovaj svet (Luka 18, 8). Stoga, svoje snage usmerimo na izgradnju te delotvorne vere koja predstavlja temelj hrišćanskog života i jedinu sigurnost na Dan Hristovog dolaska. Dobra dela doneće plod u večnom životu, dok će zla dela doneti plod u večnoj smrti, kao što je Gospod Isus rekao: **“I evo ću doći skoro i plata moja sa mnom, da dam svakome po delima Njegovim”** (Otkrivenje 22, 12).

Događaji koje je Isus naveo da će se dešavati pred Njegov drugi dolazak pokazuju da će vremenom zlo kulminirati i da će svi stanovnici zemlje uzdisati od posledica greha koji su vekovima činjeni. Prirodne katastrofe, glad, bolesti, nepoverenje i mržnja među ljudima, verska i nacionalna netrpeljivost i druge tragedije kao da dominiraju među znacima Hristovog drugog dolaska. Otuda se mnogi plaše smaka sveta i sa strahom iščekuju poslednje događaje. Ovi događaji posledica su zla i greha, a jedan od najvećih znakova Hristovog drugog dolaska je propovedanje evanđelja celom svetu (Matej 24, 14). To znači da umirući svet ima nadu u Gospodu Isusu Hristu koji je dao svoj život da svetu omogući izbavljenje. Bez obzira na sve tragedije koje potresaju i potresaće svet, mi možemo sa pouzdanjem da gledamo u budućnost jer imamo Hristovo obećanje da će prekratiti nevolje sveta i doneti spasenje onima koji Ga očekuju (Matej 24, 21-22). Otuda je vest o Hristovom drugom dolasku ta blažena nada koja treba da ohrabri naša srca i učvrsti nas u veri. **“I kad se počne ovo zbivati, gledajte i podignite glave svoje; jer se približuje izbavljenje vaše”** (Luka 21, 28).

23. Da li će bezbožnici večno goreti u paklu?

Drugi Hristov dolazak je događaj koji osim vaskrsenja pravednika prati i uništenje živih bezbožnika (2. Solunjanima 1, 8-9). Nakon hiljadugodišnjeg carstva Gospod Isus sudiće i mrtvim bezbožnicima koji će ustati na *drugo vaskrsenje* tj. drugu smrt (Otkrivenje 20, 11-15). Da li će se duše svih ovih ljudi, koji su odbacili Hrista kao svog Spasitelja, večno mučiti u paklenom ognju? Osim toga, da li nakon smrt osoba koja nije prihvatila Gospoda odlazi na *privremeno mučenje* u čistilište ili pakao? Šta Sveto Pismo kaže o ovoj temi?

A. Kako razumeti izraz *pakao* u Svetom Pismu?

Dok je u našem prevodu Svetog Pisma reč *pakao* jedina reč koja opisuje sudbinu bezbožnih, dotle se u originalnim jezicima Svetog Pisma spominju više različitih pojmova.

1. U Bibliji **pakao** nekada jednostavno ima značenje *groba*. Pogledajmo tekst u Psalmu 16, 10: **“Jer nećeš ostaviti duše moje u paklu, niti ćeš dati da svetac tvoj vidi trulost”**. Da li je David mislio da Bog njegovu dušu neće prepustiti večnim mukama pakla? Prvo, ovde se radi o klasičnom jevrejskom paralelizmu. Prva ideja stiha (da Bog neće ostaviti Davidovu dušu u paklu) je idejno identična sa drugom idejom (da Davidovo telo neće videti truljenje), iz čega se vidi da je pakao grob - mesto truljenja mrtvog tela. Zanimljivo je da apostol Petar primenjuje ovaj tekst na Hrista ukazujući da Hristos iako je umro i bio položen u grob, nije ostao u grobu (a ne u paklu, mestu mučenja zlih) nego da je vaskrsao. Jasno je da apostol Petar vidi *sheol* iz Psalma 16, 10 kao grob, a ne kao mučilište zlih. S druge strane, tvrdi apostol Petar, car David je umro i njegovo telo je istrulilo u grobu, čije je mesto poznato Jevrejima i danas (Dela 2, 27-33). Drugo, jevrejska reč ovde prevedena kao *pakao* je *sheol* koja znači **“boravište mrtvih koje je mesto tišine i spokoja”** tj. **“grob”** (Isaija 38, 18). Postoji jedna druga jevrejska reč za doslovni zemljani grob. Reč *sheol* je *pesnički izraz* za grob. Međutim, ono što sigurno znamo iz Biblije je da je to mesto tišine, totalne neaktivnosti, besvesnog sna (Propovednik 9, 5).

2. U Novom zavetu reč *pakao* je često prevod grčke reči *gehena* (Marko 9, 43.45.47; Luka 12, 5; Matej 5, 22.29.30; itd.) S obzirom da je reč pakao u našem jeziku ima jedno određeno značenje, dolazi do zabune kada se čita biblijski tekst i njegova poruka se pogrešno razume. Zato je potrebno ispitati biblijsko značenje reči *gehena*. Reč *gehena* potiče od jevrejskog izraza *Ge-hinom* što znači “dolina Hinom” ili “dolina sinova Emonovih” (2. Carevima 23, 10). To je bila dolina južno od Jerusalima u kojoj se nekada neverni Izrailjci prinosili decu idolu Molohu. U 2. Carevima 23, 10 čitamo o ukidanju ovog strašnog običaja. Posle toga ta je dolina postala mesto spaljivanja leševa i smeća, da bi zauvek ukazivalo na propast i zlo neznabožackog kulta. U dolini je uvek goreo oganj (tinjao), jer se stalno donosilo razno smeće. Ova dolina je kasnije postala *simbolična slika* konačnog uništenja bezbožnih. Kao što je sve ono što je spaljivano u toj dolini bilo zauvek uništeno, tako je i uništenje grešnika u ognjenom jezeru konačno (Otkrivenje 20, 9). *Gehena* ukazuje na večnu propast i istrebljenje. Nema ni govora o večnom gorenju i mučenju, nego je reč o simboličnom slici uništenja sa trajnim posledicama.

Gospod Isus je često govorio u simboličnim pričama. Jedna od njegovih priča ili parabola govori čak o *privremenom mučenju zlih* i privremenom blaženstvu pravednika odmah nakon smrti (Luka 16, 19-31). Neki pokušavaju da iz ove parabole izvuku konture učenja o sudbini čoveka. Međutim, već na osnovu samog teksta jasno je da je reč o ilustraciji. Naime, ako bi se priča doslovno razumela dovela bi nas u mnoge kontradiktornosti:

a.) Priča kaže da je Lazar nakon smrti bio odnesen u krilo Avramovo. Koliko veliko krilo bi morao imati Avram da bi svi pravednisi mogli sedeti u njemu? Očigledno Avramovo krilo se ne sme doslovno shvatiti. Međutim, u Bibliji nema dokaza da je Avram vaskrsnuo i da se nalazi u raj, kao na primer Mojsije. Avram, kao i mnogi drugi pravednici, čeka ono bolje vaskrsenje prilikom Hristovog drugog dolaska (Jevrejima 11, 39.40);

b.) Pristalice učenja o besmrtnosti duše veruju da duše kao bestelesni duhovi primaju nagradu ili kaznu nakon smrti. Kako bestelesne duše mogu imati telesne organe (prst, jezik) koji se u priči spominju?

c.) Da je reč o ilustraciji govori i sam prikaz raja, koji je naime odvojen o pakla samo jednim ponorom, tako da pravednici mogu da slušaju i gledaju mučenje bezbožnih. Ovde nema ni govora o blaženstvu raja.

Tekst u Propovedniku 9, 5-6 kaže da ne postoji nikakva aktivnost mrtvih: **“Jer živi znaju da će umrijeti, a mrtvi ne znaju ništa niti im ima plate, jer im se spomen zaboravio. I ljubavi njihove i mržnje njihove nestalo je, i više nemaju dijela nigda ni u čemu što biva pod suncem”**. Prema tome, Gospod Isus je samo iskoristio *simboličnu sliku* koju je narod prihvatao da bi objasnio nešto mnogo dublje, a to je da posle smrti nema pokajanja. Stoga je pogrešno je graditi teološke ideje na osnovu slika i simbola u Bibliji.

3. Tekst u 2. Petrovoj 2, 4 takođe se pogrešno tumači zbog prevoda i nerazumevanja pojma *tartaros* (grčki izraz koji je preveden sa pakao), kojim apostol Petar opisuje mesto prebivanja sotone i demona. Međutim, tekst kaže da je to “mesto mraka” u kome Bog čuva sotonu i njegove anđele za uništenje na konačnom sudu, a ne da je reč o mestu večnog mučenja.

Na osnovu Svetog Pisma, dakle, *pakao* može imati tri značenja: grob, slika konačnog uništenja zlih predstavljenog slikom *gehene* i mračno mesto prebivanja sotone i demona. *Pakao* nikada nema značenje mesta na kome se večno muče duše zlih.

B. Postoji li čistilište?

Neki teolozi govore o *čistilištu* kao privremenom boravištu ljudi koji na ovom svetu nisu bili toliko pravedni da bi išli direktno u raj, a ni toliko zli da bi otišli direktno u pakao. Obično se citira 1. Korinćanima 3, 15 kao jedan od dokaza za ovo učenje. Apostol Pavle, u tom tekstu kaže: **“A čije delo izgori, otići će u štetu, a sam će se spasti tako kao kroz oganj”**. Kao da apostol Pavle na prvi pogled prikazuje onu grupu ljudi koja nije imala zasluge dobrih dela te ne može ići u raj ali se ipak može *spasti kroz oganj* očišćenja. Oganj očišćenja predstavlja za pomenute teologe čistilište u kome duže ili kraće borave neki umrli. Vremenom uz ovo učenje razvila se praksa da rodbina onih u čistilištu davanjem novca crkvi omogućava brže oslobođenje njihovih milih i dragih iz čistilišta. Međutim, u 1. Korinćanima 3, 15 apostol Pavle uopšte ne govori o privremenom boravištu mrtvih, nego o *poslednjem sudu*. On tvrdi da će postojati neki ljudi čije delo na ovom svetu neće imati nikakvu korist u večnosti, ali će se u *poslednji čas* pokajati i naslediti nebo. Sličnu ideju spominje apostol Juda u svojoj poslanici (Juda 23). “Vaditi iz ognja” znači pozivati na iskreno pokajanje one koji odugovlače sa pokajanjem i napuštanjem svojih greha i tako se stavljaju u opasnost od konačne osude.

Jasno je dakle da je učenje o čistilištu deo nebiblijske tradicije koja je ušla u hrišćansko verovanje pod uticajem neznabožackog učenja o *očišćenju ognjem* kao privremene kazne za greh.

V. Da li je pakao večan?

Neki tekstovi u Svetom Pismu, kao da aludiraju na to da je pakao večne prirode. Tekst u Otkrivenju 14, 11 kaže da oni koji se poklone *zveri* neće imati mira “dan i noć” i da će **“dim mučenja njihovog izlaziti va vek veka”**. Isti izraz se spominje i u Otkrivenju 19, 3 i 20, 10. Da li ovaj izraz *va vek veka* treba shvatiti doslovno? Ovaj izraz je prevod grčkog izraza *aionas aionon* što znači doslovno *vekove vekova* i može se različito prevoditi. Njegovo značenje možemo odrediti samo u odnosu na objekat koji on bliže određuje. Npr. ako kažemo da je Bog *aionos* izraz možemo shvatiti kao “večan” u vremenskom smislu jer je Bog večne prirode. Međutim, ako kažemo da je čovek *aionos* onda izraz *aionos* znači “sve dokle živi, postoji” jer čovek nije besmrtno biće. *Večni* oganj, dakle, razumemo kao oganj koji traje dotle dokle ima šta da gori. On je takođe večan po svojim posledicama, jer se radi o *večnoj smrti*. Juda 7 kaže da se Sodom i Gomor muče u *večnom* ognju, dok 2. Petrova 2, 6 kaže da su ti gradovi uništeni. Da li je ovde reč o kontradikciji? Jasno je da su Sodom i Gomor odavno uništeni gradovi, i Juda 7 govori *ne o doslovnoj stvarnosti njihovog stanja* nego o večnim posledicama uništenja (a to je večna smrt). O ovoj večnoj smrti ili večnom uništenju govori i apostol Pavle u 2. Solunjanima 1, 9. Ono što apostol naglašava nije *trajanje* muka nepravednih nego *posledice* uništenja koje su večno odvajanje od lica Božjeg, a to je večna smrt (Otkrivenje 14, 11). Jasno je iz Svetog Pisma da će bezbožni biti uništeni vatrom Hristovog dolaska (Malahija 4, 1; Otkrivenje 20, 9).

U Starom Zavetu uništenja Edoma opisano je *večnim dizanjem dima* (Isaija 34, 9-10; ova slika koristi se u Otkrivenju). Jasno je da se Edom nije doslovno mučio *doveka*, jer mesto gde je on nekada postojao danas je pustinja. Ono što traje *doveka* nije njegovo uništavanje ili mučenje, nego konačno uništenje (večna je smrt). Prorok Jeremija govori o *neugasivom ognju* Božjeg suda nad onima koji ne

budu poštovali Božju Subotu (Jeremija 17, 27). Ponovo je očigledno da oganj na jerusalimskim vratima koji opisuje Jeremija nije doslovno večno goreo. Reč je, dakle, o posledicama a ne o trajanju kazne.

Iz ove kratke biblijske analize jasno je da Sveto Pismo nigde ne spominje *večni pakao* u smislu njegovog trajanja nego samo u smislu *večnih posledica* uništenja (a to je večna smrt). Na kraju krajeva, da li je smrt u pravom smislu te reči smrt ako postoji nastavak života bezbožnih kroz večno mučenje?

G. Hristos i pakao.

Ideja o večnim mukama zlih nije nikako spojiva sa biblijskim prikazom Hristovog karaktera. S obzirom da je "Bog ljubav" i da se ta ljubav otkrila u Hristu, mi nikako ne možemo uskladiti ovu Božju osobinu sa *večnim mučenjem* zlih. Bog, kao večna ljubav, daće ono bezbožnima što su sami izabrali, a to je večna smrt kao odvajanje od lica Božjeg. Kakav bi to Gospod bio koji bi dopustio da verna majka gleda svog nevernog sina npr. kako se *večno* muči u ognju? Da li bi njena sreća bila nepomućena u raju?

Hristos je došao na ovaj svet da svi koji verujemo u Njega izbegnemo *kaznu za greh* koja je večna smrt. On je bio *odvojen* od Boga na krstu, prezren i odbačen, kažnjen za naš greh, da mi ne bismo sa strahom gledali na Boga i na kaznu ognjem, nego da bismo sa punim pouzdanjem i verom gledali na našeg Gospoda kao na milostivog Boga. U 1. Solunjanima 1, 10 apostol Pavle nas poziva da čekamo Sina Božjeg "**s nebesa kojega (Bog) vaskrse iz mrtvih, Isusa, koji nas izbavlja od gneva koji će doći**" dok u istoj poslanici u 5, 9 tvrdi: "**Jer nas Bog ne postavi za gnev, nego da dobijemo spasenje kroz Gospoda svojega Isusa Hrista**". Božji gnev će se izliti na sve one koji se protive Hristu i jevandelju. Međutim, svi koji veruju biće pošteđeni tog gneva jer je taj isti gnev Gospod Isus podneo na krstu za njih i, stoga, nemaju razloga za strah. "**Tim se ljubav u nama usavršuje da imamo slobodu na Dan sudni...U ljubavi nema straha, nego savršena ljubav izgoni strah napolje**" (1. Jovanova 4, 17-18). Blaženu nadu koji verni imaju nije odlazak u raj nakon smrti (kao bestelesne duše), nego Hristov drugi dolazak i vaskrsenje iz mrtvih, kada će Hristos vernima dati da naslede novu zemlju (Filibljanima 3, 20.21; 2. Timotiju 4, 7.8).

24. Milenijum i Nova Zemlja

Drugi Hristov dolazak označice početak hiljadugodišnjeg perioda suda, koji je u istoriji hrišćanske misli poznat kao *milenijum*. Milenijum predstavlja prelazni period između istorije ove zemlje i večnosti na novoj zemlji. Zašto je neophodan ovaj period i događaji koji ga prate? U planu spasenja milenijum ima posebno mesto. U ovoj temi pozabavićemo se značajem milenijumskog suda i prirodom nove zemlje.

Koja različita shvatanja milenijuma postoje?

Pre nego što išta kažemo o milenijumu treba naglasiti da postoje tri različite interpretacije ovog perioda u hrišćanskoj teologiji. Prvo, *premilenijalisti* tvrde da će Gospod Isus doći po drugi put pre hiljadugodišnjeg perioda suda. Ovo je inače biblijska tradicija koja je od samog početka predstavljala ispravnu interpretaciju milenijuma. Drugo, *postmilenijalisti* tvrde da će Gospod doći *nakon* milenijuma. Oni milenijum predstavljaju kao hiljadugodišnje carstvo mira i prosperiteta na zemlji za vreme kojeg će vladavina Crkve doći do izražaja. Ova ideja vodi poreklo od rimokatoličkog shvatanja carstva Božjeg koje se može ostvariti bez Hrista kroz Njegovu Crkvu na zemlji. Ovakvo shvatanje ne pronalazimo u Bibliji. Treće, *amilenijalisti* tvrde da je milenijum opisan u knjizi Otkrivenja samo *simbol* vladavine Crkve, tj. to nije doslovan period od hiljadu godina. Ovo učenje je zasnovano na teologiji svetog Avgustina i nije prisutna u Svetom Pismu.

A. Kojim događajima otpočinej milenijum?

Slavni drugi Hristov dolazak označice početak milenijuma. Mrtvi pravednici ustaće iz grobova: **(Blažen je i svijet onaj koji ima dijel u prvom vaskrsenju;** Otkrivenje 20, 6), dok će se živi pravednici preobraziti (1. Solunjanima 4, 15-17, 1. Korinćanima 15, 51-52). Crkva Božja biće uzeta na nebo kod Gospoda. Početak milenijuma će takođe obeležiti i uništenje živih bezbožnika (Otkrivenje 19, 17-19).

Gospod Isus govorio je o *dva vaskrsenja* (Jovan 5, 28-29). Postoji prvo vaskrsenje, *vaskrsenje života* i drugo vaskrsenje ili *vaskrsenje suda*, koje je i vaskrsenje na *drugu smrt* (Otkrivenje 20, 14).

Početak milenijuma će dakle biti slavno ispunjenje nade Hristove Crkve u vaskrsenje i večnu zajednicu sa Gospodom. Nakon vaskrsenja i preobraženja Crkve svi pravednici će zajedno sa Hristom otići na nebo da caruju sa Njim hiljadu godina. Neki smatraju da će milenijumski sud i hiljadugodišnje carstvo biti na zemlji. Međutim, Pismo kaže da će se ova zemlja pretvoriti u *bezdan* (Otkrivenje 20, 3) što je simbolički izraz za zemlju koja je **“bez obličja i pusta”** (1. Mojsijevu 1, 2 i Jeremija 4, 23). Planeta zemlja ležaće opustošena kao pre stvaranja prvobitnog sveta. Za to vreme Crkva Hristova će biti sa Gospodom na nebu.

B Šta će se dogoditi u toku milenijuma?

U toku milenijuma sotona će biti “svezan” na opustošenoj zemlji. Njegovo svezivanje predstavlja nemogućnost Njegovog delovanja ili “prelašćivanja” (varanja) (Otkrivenje 20, 1-3). On više neće biti u mogućnosti da vara ljudski rod i da ga kuša na greh, te će ovaj period za sotonu predstavljati agoniju.

Na nebu će se u to vreme odvijati *milenijumski sud*. Sud Božji, prema učenju Svetog Pisma, ima četiri faze: *istražni ili predadventni sud* (ispitivanja ko je dostojan a ko nije da nasledi večni život; sud koji se odvija neposredno pre drugog Hristovog dolaska), *izvršni sud* prilikom drugog Hristovog dolaska, *milenijumski sud*, i *izvršni sud* nakon milenijuma (kada će biti suđeno mrtvim bezbožnicima i sotoni).

Koja je uloga *milenijumskog suda*? Biblija nam otkriva da je to sud pravednika nad sledbenicima sotone. U Otkrivenju 20, 4 **“duše isečene za Reč Božju i svedočanstvo Isusovo”** sude onima koji su ih progonili i ubijali u toku progona na zemlji. Ovaj sud predstavlja veliki *Božji preokret*. Oni koji su bili proganjani i ubijani Hrista radi, sešće na sudske prestole i suditi onima koji su učestvovali u progona Crkve Božje. U ovom sudu se konačno otkriva *pravda* Božja po kojoj Bog sudi bezbožnicima koji se nisu pokajali i spasava pravedne koji su podnosili patnju radi Hrista. Osim toga, milenijumski sud će konačno rešiti sve nedoumice oko spasenja svakog čoveka. Kada jednom budemo sa Hristom na ovom sudu javiće se mnoštvo pitanja u vezi sa ljudima koji su, po našem mišljenju, trebali biti spaseni a nisu, ili ljudi koji nisu trebali da budu spaseni a nalaze se na nebu. Milenijumski sud će konačno rešiti sve nedoumice u vezi sa ovakvim pitanjima. Mi ćemo konačno priznati da je Bog u svom postupanju uvek bio pravedan i da je svojom ljubavlju želeo da spase sve ljude, ali da su neki uporno odbili Njegovu milost i postali poistovećeni sa grehom, te zato zaslužuju drugu smrt.

V. Šta će obeležiti kraj milenijuma?

Nakon milenijuma sotona biće pušten da vara narode i da ih pripremi za poslednji boj sa Bogom i Njegovim svetima (Otkrivenje 20, 7-8). Izraz "Gog i Magog" je simbolički izraz koja označava *sve neprijatelje Božje pred njihovo samo uništenje* (Jezekilj 38, 9.16). Svi neprijatelji Božji koji su vekovima stajali na sotoninu stranu i mučili narod Božji izaći će u poslednju bitku sa Bogom. Bog, kao Tvorac svemira i večni Sudija, imaće puno pravo da ih u potpunosti uništi (Otkrivenje 20, 9). Zanimljivo je zapaziti da je poslednja bitka *Božja bitka*. Oganj sa neba poješće neprijatelje Hristove. Svaka bitka u našem životu je Božja bitka. On je veliki Ratnik koji brani svoj narod i koji je spreman da uništi neprijatelje svog naroda (2. Mojsijevu 15, 3; Otkrivenje 19, 11). U Otkrivenju 20, 10 opisano je konačno uništenje sotone i njegovih saveznika.

Kraj milenijuma obeležiće i *drugo vaskrsenje*, tj. vaskrsenje bezbožnih. Bog, kao večni i pravedni Sudija, nakon otvaranja izveštaja o zlim delima bezbožnika, izreći će presudu njihovog večnog uništenja (Otkrivenje 20, 11-15). Ovim će se istorija greha konačno završiti i svemir će biti konačno oslobođen od prevare sotone i njegovih sledbenika.

G. Hristos i milenijum.

Kao i svaka prethodna biblijska tema i tema o milenijumu je *hristocentrična*. Ona usmerava našu pažnju na karakter našega Gospoda Isusa Hrista. On je prikazan kao večni Car koji će se ustoličiti i vladati kao Car sveta i Car svoga naroda. Ovo je ispunjenje biblijske nade od samoga početka stvaranja. Osim toga, Hristos je prikazan kao pravedni *Sudija* koji će spasiti one koji su patili i uništiti one koji su drugima nanosili bol i patnju. Hristos je utelovljena pravda Božja. On će biti ostvarenje nade svih onih koji su čeznuli za pravdom Božjom. I na kraju, u toku događaja koji prate milenijum Hristos je prikazan kao Onaj koji daje istinski život. Samo u Njemu je *život večni* i samo On ga daruje onima koji su se pokajali u Njegovo ime i ušli već danas u carstvo milosti Božje. Tako je milenijum poslednje otkrivenje Gospoda Isusa Hrista.

Osim što je Hristos prikazan kao Car, Sudija, Onaj koji jedini daruje večni život, On je prikazan i kao *Stvoritelj*. Nakon uništenja stare zemlje sa grehom, potrebno je *ново stvaranje*. Gospod je jedini u mogućnosti da u potpunosti obnovi ovaj svet i stvori *novi Edem*.

D. Nova Zemlja.

□ivot na obnovljenoj i novoj zemlji je prikazan u Otkrivenju 21-22 i u nekim proročkim vizijama Starog zaveta.

Novi Jerusalim predstavljaće novi Božji hram (u našem prevodu u Otkrivenju 21, 3 stoji *skinija* što je prevod grčkog izraza "skene" koji znači "šator") (Otkrivenje 21, 1-3). Novi Jerusalim na zemlji biće konačno ostvarenje nade Božjeg naroda da bude uvek sa svojim Tvorcem i Spasiteljem i ostvarenje čežnje Božjeg srca da bude uvek sa svojim narodom. Veliki *susret* između Boga i Njegovog naroda neće proći bez veličanstvenih događaja. Opis Novog Jerusalima pokazuje da se radi o veličanstvenoj građevini pripremljenoj da odslikava Božju moć, ljubav i milost prema svom narodu. Ono što je najvažnije je da će Jerusalim biti slobodan *od greha* (Otkrivenje 21, 27). U Njemu će vladati moralna čistota kao slika Hristove čistote kojoj će se sveti diviti u večnosti.

Novi svet pratiće i promene u prirodnom poretku stvari. Sunce i mesec više neće biti neophodni zbog slave Božje (Otkrivenje 21, 23). Ista misao se ponavlja i u Otkrivenju 22, 5. Pismo takođe kaže da velikih vodenih površina, opisanih izrazom "mora", neće više biti (Otkrivenje 21, 1). Zemlja će biti savršeno skladna i udobna za život, kao pre velikog potopa. Temperatura će biti idealna, dok će brda i doline biti skladno raspoređeni.

1 Kako će izgledati život na novoj zemlji?.

U novom Edemu ljudskom rodu biće vraćeno ono što mu je oduzeto prilikom pada u greh. Čovek će ponovo imati pristup *drvetu života* (Otkrivenje 22, 2). Slava Božja će obasjavati spasene i oni više neće biti podložni ne samo smrti, nego ni bolesti niti patnji bilo koje vrste (Otkrivenje 21, 4; 22, 2).

Prorok Isaija, u veličanstvenoj viziji o novoj zemlji, kaže da će spaseni raditi slobodno bez straha od otimanja i tlačenja (Isaija 65, 21-22). Osim toga, Isaija kaže da će sve ono zlo koje je karakterisalo staru zemlju biti zaboravljeno (Isaija 65, 17). Konačno, na kraju vizije, opisan je večni mir u stvorenom svetu. Neće više postojati ubijanje u životinjskom svetu i postojaće savršen sklada između čoveka i ostalih stvorenja (Isaija 65, 25 i 11, 6-7.9). Iako Isaija govori o mesijanskom *zemaljskom* dobu a ne doslovno o večnom životu (Isaija 65, 20), vizija koju mu je Gospod dao je *slika* besmrtnosti opisane u Otkrivenju. Mesijansko doba opisano u proročkim vizijama predstavlja *tip* ili *predsliku* večnog mesijanskog doba opisanog u Novom zavetu.

2. *Ko daje smisao života na novoj zemlji?*

Biblija otkriva da će Božji presto biti postavljen na našoj maloj planeti (Otkrivenje 21, 3). Ova planeta, uzdrmana istorijom greha, biće večni presto samoga Boga, Tvorca svemira. Otkrivenje Boga, pak, je otkrivenje Gospoda Isusa Hrista. Hristos, koji je došao na ovaj mračni svet da pati za ljudski rod, da umre na krstu i da bude vaskrsnut treći dana, će konačno moći da boravi na miru sa svojim narodom. Smisao boravka na novoj zemlji je Hristos. Sva blaga nove zemlje bi bila apsolutno besmislena bez Njegovog prisustva. Jednom hrišćaninu je najbitnija Hristova prisutnost. Hrišćani su bili i u zatvorima i na lomačama i jedino što im je dalo snagu da prođu nevolje za Hrista bila je Njegova sveta prisutnost.

Neka sama pomisao na novu zemlju bude pomisao na večni život sa Onim koji nas je vodio i čuvao na ovoj zemlji, sa Onim koji nije oklevao kada je trebalo platiti cenu za naš boravak na nebu. On dolazi skoro (Otkrivenje 22, 20). On je sjajna zvezda Danica (Otkrivenje 22, 16). On nas poziva da dođemo i uzmemo **“vodu života zabadava”** (Otkrivenje 22, 17). On takođe čezne za velikim susretom sa tobom. Već danas prihvati Njega kao svog Tvorca i Spasitelja, aktom priznanja vere i krštenja vodom i Duhom u ime Njegovo za oprostaj greha (Dela 2, 38-39), da jednoga dana možeš biti u grupi onih koji će **“gledati lice Njegovo”** dok će **“ime Njegovo biti na čelima njihovim”** (Otkrivenje 22, 4).